

דו"ח תקופתי לשנת 2016

חלקי הדו"ח

חלק א - תיאור עסקי התאגיד

חלק ב – דו"ח הוועד המנהל, הצהרות המנהלים

חלק ג - דוחות כספיים, הצהרת אקטואר

חלק ד - פרטים נוספים על התאגיד

חלק א - תיאור עסקי התאגיד

תוכן העניינים

3	 חלק ראשון - פעילות האגודה ותיאור התפתחות עסקיה
3	 1. כללי
5	 2. מוסדות האגודה : אסיפה כללית, ועד מנהל והנהלה פעילה
6	 3. מבנה ההחזקות של האגודה
6	 4. תחומי פעילותה העיקריים של האגודה
7	 5. השקעות בהון התאגיד ועסקות במניותיו
7	 6. חלוקת רווחים
9	 חלק שני - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של האגודה
9	 7. תחום ביטוח כללי - ענף רכב חובה
16	 8. תחום ביטוח כללי - ענף רכב רכוש וטרקטורים
19	 9. ביטוח כללי - ענפי רכוש אחרים ואחרים
24	 10. ענף ביטוח כללי - ענף ביטוח חבויות
27	 11. תחום ביטוח חיים "ריסק"
30	 חלק שלישי - מידע נוסף ברמת כלל האגודה
30	 12. מגבלות ופיקוח
37	 13. השקעות
37	 14. ביטוח משנה
41	 15. הון אנושי
50	 16. רכוש קבוע ומתקנים
52	 17. גורמי סיכון
55	 חלק רביעי - משטר תאגידי
55	 18. גילוי בדבר המבקר הפנימי
56	 19. גילוי בדבר רואה חשבון - מבקר

חלק א - תיאור עסקי התאגיד

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ הינה מבטח, כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. דו"ח זה נערך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון) התשנ"ח-1988 וחוזרי המפקחת על הביטוח ברשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

פרק זה בדו"ח התקופתי, העוסק בתיאור האגודה, התפתחותה ועסקיה, כולל גם מידע צופה פני עתיד. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על האינפורמציה הקיימת באגודה במועד הדו"ח וכולל את הערכות האגודה או כוונותיה, נכון למועד הדו"ח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על ידי הופעת מילים כגון: "האגודה מעריכה", "בכוונת האגודה", "האגודה סבורה", "צפויה" וכיו"ב, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים.

פרק זה כולל גם תיאור כללי ותמציתי של מוצרי ביטוח שונים. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בכל פוליסה ו/או חוזה ביטוח, לפי העניין.

הגדרות

למען הנוחות, בדו"ח תקופתי זה תהיה למונחים המפורטים להלן המשמעות הרשומה לצדם:

"האגודה"	ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ;
"משקי הקיבוצים"	משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ;
"עתודות"	עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ;
"דוחות כספיים"	הדוחות הכספיים של האגודה ליום 31 בדצמבר 2016;
"שייר"	חלק הביטוח שהמבטח משאיר אצלו ושאינו מגובה בביטוח משנה;
"המפקחת על הביטוח" או "המפקחת"	הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ברשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, לרבות בתפקידה כמפקחת על הביטוח;
"חוק הפיקוח"	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;

חלק ראשון - פעילות האגודה ותיאור התפתחות עסקיה

1. כללי

- 1.1 ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן: "**ביטוח חקלאי**" או "**האגודה**") היא אגודה שיתופית אשר נרשמה בישראל ב-14 באפריל 1937 בשם "קופה לביטוח חקלאי הדדי אגודה שיתופית בע"מ". בשנת 1993 שינתה האגודה את שמה לשמה הנוכחי.
- 1.2 חברי **האגודה** הינם אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "**אגודת האחזקות**"), המחזיקה בכל יחידות ההשתתפות באגודה, למעט יחידת השתתפות אחת

המוחזקת על ידי ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "**האגודה האחות**"), בנאמנות עבור אגודת האחזקות. החברים באגודת האחזקות הינם כ- 267 קיבוצים, מושבים שיתופיים ותאגידים אחרים ממגזר ההתיישבות. לפירוט נוסף בדבר האחזקות באגודה והשינוי המבני בה, ראו סעיף 1.5 להלן.

1.3 מטרת ההתאגדות של האגודה, כפי שבאה לידי ביטוי בתקנון האגודה היא, בין השאר, לעסוק בעסקי **הביטוח** של חבריה ושל אחרים, וכן בתחומים הקשורים בעסקי ביטוח בדרך של שיתוף ושל עזרה הדדית, וכן בכיסויים ביטוחיים המותאמים באופן ייחודי לאופי הפעילות של חבריה.

1.4 לאגודה משרדים ראשיים הפועלים ברחוב החשמונאים 91-95 בתל-אביב, וכן סניף צפוני בחיפה.

1.5 שינוי מבנה האגודה

ביום 31.12.2013 הושלם ביצועו של שינוי מבני באגודה. לעניין השינוי המבני ראה ביאור 1 ד' לדוחות הכספיים.

מוסדות האגודה

(א) האסיפה הכללית - האסיפה הכללית הינה הרשות העליונה באגודה והיא מורכבת מנציגים של חברי האגודה. האסיפה הכללית מתכנסת מעת לעת, ולכל הפחות אחת לשנה, ועל סדר יומה נכללים, בין היתר, דיונים בנושא הדוחות הכספיים ואישורם.

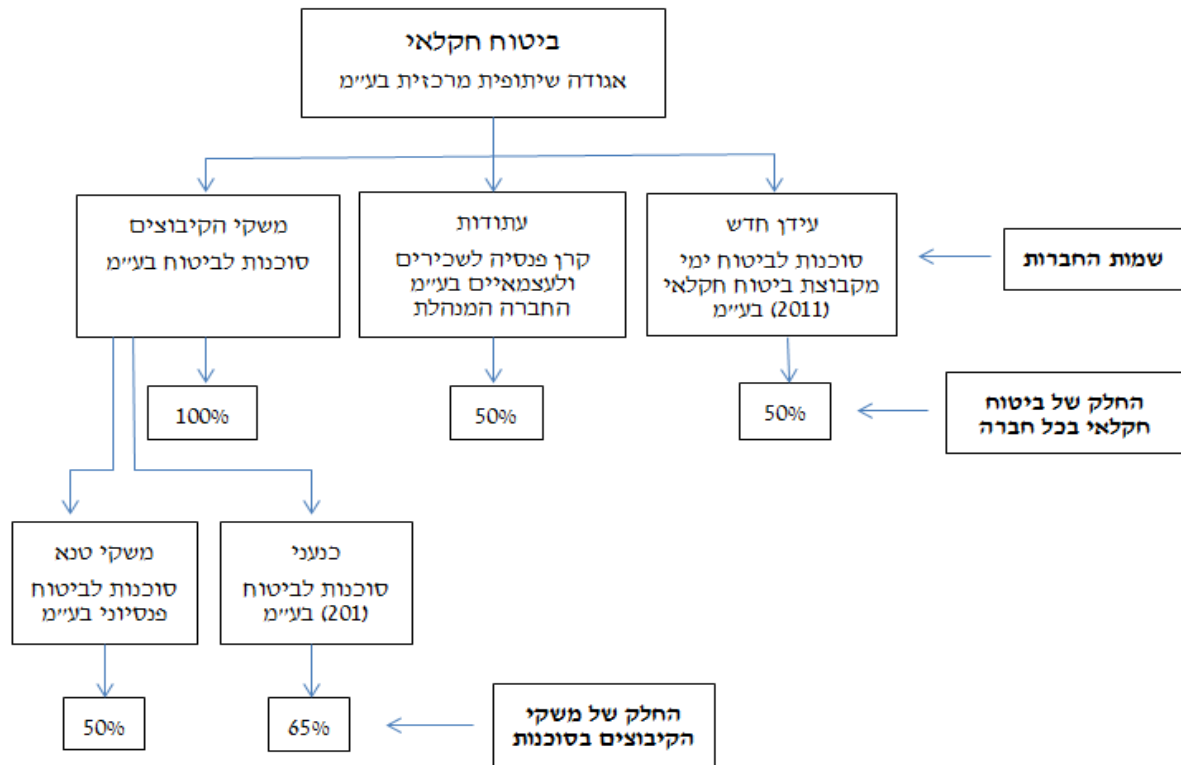
(ב) הוועד המנהל - הוועד המנהל נבחר על-ידי האסיפה הכללית, והוא מורכב מנציגי חברי האגודה ונציגים חיצוניים. לוועד המנהל סמכות שיורית - כל סמכויות האגודה שלא נמסרו לרשות אחרת של האגודה, ובכלל זה קביעה ואישור מסגרות ביטוח המשנה, גיבוש תקציב האגודה, קביעת מדיניות תגמול וכיו"ב.

(ג) הנהלה פעילה - הנהלה הפעילה של האגודה עוסקת בתפעול מקצועי ושוטף של האגודה על-פי הנחיות מנכ"ל האגודה.

1.6 הון האגודה - הון האגודה מורכב מ-1,392,473 יחידות השתתפות. יחידת ההשתתפות מבטאת חלק מסוים ומוגדר מהון האגודה השווה ליחס שבין יחידת השתתפות אחת לבין כלל יחידות ההשתתפות שהקצתה האגודה. כל חבר חייב להיות בעלים של לפחות יחידת השתתפות אחת כתנאי לחברותו באגודה. החזקות החברים בהון האגודה הן דיפרנציאליות. אין לאגודה מגבלת הון רשום.

2. מבנה האחזקות של האגודה

2.1 תרשים מבנה האחזקות של האגודה ליום 31.12.2016 :

2.2 עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ הנה סוכנות לביטוח בבעלות משותפת של האגודה ורמון גרניט/תורן סוכנות לביטוח ימי (1998) שותפות מוגבלת (להלן: "סוכנות רמון גרניט"). סוכנות רמות גרניט פועלת בתחום הביטוח הימי בלבד.

2.3 עתודות (כהגדרתה לעיל) מוחזקת על ידי האגודה בשיעור של 50%, כאשר 50% האחזקה האחרים בידי כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "כלל ביטוח"). על-פי הנחיות המפקחת על הביטוח עתודות היא קרן מאוזנת ואשר מ-1 באפריל 1995 אינה רשאית לקבל חברים חדשים.

2.4 משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, הינה חברה בת בבעלות מלאה (100%) של האגודה (להלן: "משקי הקיבוצים"). משקי הקיבוצים משווקת פוליסות בתחום הביטוח הכללי וכן בענפי ביטוח בהם לא פועלת האגודה: פנסיה, בריאות, סיעוד, נסיעות לחו"ל ועוד. משקי הקיבוצים מחזיקה ב-65% מהון המניות של כנעני סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "סוכנות כנעני"). סוכנות כנעני מורשית לפעול בכל ענפי הביטוח בהם פועלת משקי הקיבוצים והיא מהווה את הזרוע השיווקית של משקי הקיבוצים

באזור הצפון. כמו כן, משקי הקיבוצים מחזיקה ב-50% מהון המניות של משקי טנא סוכנות לביטוח פנסיוני בע"מ (להלן: "משקי טנא"), הפועלת בענפי ביטוח החיים, בריאות, חסכון פנסיוני ופיננסי.

3. שינויים בתקופת הדו"ח

3.1 ביום 3.4.2016 התקשרה משקי טנא (סוכנות ביטוח בשליטת האגודה כמבואר לעיל) עם חברת מבט יעוץ כלכלי ומיסוי בע"מ ("מבט") ועם האגודה האחות בהסכמים, שבמסגרתם ייסדו האגודה האחות ומבט חברה חדשה שתספק שירותי ניהול מידע פנסיוני ושירותים אקטואריים לתנועה הקיבוצית באמצעות תכנת טנא שבבעלות משקי טנא. התקשרות זו אינה מהווה, או צפויה להוות, אירוע מהותי לפעילות האגודה.

3.2 לעניין חלוקת דיבידנד - ראו סעיף 6 להלן.

3.3 לעניין סיומה הצפוי של כהונתו של המנכ"ל המכהן ומינויה של מנכ"לית חדשה - ראו סעיף 3.218.18 להלן.

4. תחומי פעילות

4.1 האגודה עוסקת בעיקר בתחום הביטוח הכללי, הכולל את ענפי ביטוח הרכב (רכב חובה ורכב רכוש), ענפי ביטוח חבויות, ענפי ביטוח רכוש אחר וביטוח ימי.

חלקה היחסי של האגודה בשוק הביטוח הכללי, במונחי דמי-ביטוח נכון ליום 31 בדצמבר 2016 הוא כ-2.5%.

4.2 ביום 25.3.2015, החלה האגודה את פעילותה בענף ביטוח חיים (Risk) לאחר שקיבלה את אישור המפקחת על הביטוח לפעול בתחום זה.

הפעילות בתחום ביטוח החיים כוללת את תחום הריסק בלבד, היינו ביטוח חיים למקרה פטירה בלבד, ללא רכיב חיסכון.

חלקה היחסי של האגודה בתחום ביטוח בחיים, במונחי דמי-ביטוח לאותו מועד הינו זניח.

כמו כן האגודה מחזיקה יחד עם כלל ביטוח, בחלקים שווים, בעתודות.

5. השקעות בהון האגודה ועסקאות במניותיה

5.1 בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדו"ח לא בוצעו השקעות בהון האגודה או עסקאות במניותיה.

6. חלוקת רווחים

6.1 בהתאם לתקנון האגודה - בכפוף לכל דין ולקיום תזרים מזומנים מתאים הלוקח בחשבון גם את דרישות ההון של האגודה, מדיניות האגודה תהיה לחלק אחת לשנה, לאחר אישור דוחותיה הכספיים, לפחות 25% מהרווח הניתן לחלוקה, כדיבידנד לבעלי יחידות ההשתתפות.

6.2 ביום 31 במרס 2016 אישרה האגודה חלוקת רווחים לחברי האגודה בסך כולל של 13 מיליון ש"ח. סכום הדיבידנד האמור הועבר במלואו לאגודת האחזקות.

6.3 על יכולתה של האגודה לחלק דיבידנד מוטלות מגבלות מכוח דינים ספציפיים ו/או הנחיות רגולטוריות החלות על פעילותה ו/או מכוח היתרי השליטה שניתנו לבעלי השליטה באגודה. לפרטים ראו ביאור 12 לדוחות הכספיים.

חלק שני - תיאור עסקי האגודה לפי תחומי פעילות

7. תחום ביטוח כללי - ענף רכב חובה

7.1 כללי

במסגרת ענף זה מוענק כיסוי ביטוחי לבעל הרכב ולנוהג ברכב מפני כל חבות שהם עשויים לחוב בה לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 (להלן: "**חוק הפלת"ד**") ומפני כל חבות אחרת בשל נזק גוף שנגרם לאדם על ידי או עקב השימוש ברכב מנועי, וכן ניתן כיסוי לבעל הרכב ולנוהג בו בהיתר ממנו, מפני נזק גוף שנגרם להם בתאונות דרכים. חוק הפלת"ד מגדיר, בין היתר, את הכללים למתן פיצוי בגין נזקים כאמור.

הביטוח הינו ביטוח חובה על פי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן: "**פקודת רכב מנועי**"), האוסרת על אדם להשתמש או לגרום שאדם אחר ישתמש ברכב מנועי, אלא אם קיימת פוליסה בת-תוקף לפי דרישות הפקודה.

משנת 2010 מונהגת בענף פוליסה תקנית מחייבת לביטוח רכב חובה על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010.

לענף זה מס' מאפיינים: ביטוח חובה מכסה נזק גוף בלבד שנגרם לנוהג ברכב או לנוסעים בו או להולכי הרגל אשר נפגעו מהרכב המבוטח בתאונות דרכים; בהתאם לחוק הפלת"ד אחריות הנוהג ברכב, בעל הרכב, או המחזיק בו, היא אחריות מוחלטת ואין צורך להוכיח אשם; מי שנפגע בתאונת דרכים ויש לו עילת תביעה לפי חוק הפלת"ד, חייב לתבוע על-פי חוק הפלת"ד ואינו זכאי לתבוע את נזקיו לפי חוק אחר; התביעות בענף ביטוח רכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך", כלומר פרק הזמן החולף ממועד קרות האירוע ועד למועד הסילוק הסופי של התביעה הוא ארוך; ביטוח רכב חובה נכנס לתוקף רק לאחר תשלום הפרמיה במלואה; חובת הביטוח והיקף הכיסוי נקבעו על-פי דין, כאשר בביטוח זה לא נקבע גבול אחריות. יצוין, כי מרכיב הכיסוי לאבדן השתכרות מוגבל עד ל-3 פעמים השכר הממוצע במשק; לחברות הביטוח שיקול דעת מצומצם יחסית בקביעת התעריפים, שכן התעריפים כפופים לפיקוחה של המפקחת על הביטוח תוך קביעת טווח תחרות מוגבל יחסית.

7.2 תחרות

בתחום זה, מתחרה האגודה בכל חברות הביטוח במשק, לרבות חברות הביטוח הישיר.

חלקה של האגודה בתחום רכב חובה על-פי נתוני ה"פול" בשנת 2016 עמד על כ- 1.6% בדומה לשנת 2015.

הכיסוי הביטוחי האחיד בכל חברות הביטוח וזמינות מידע השוואתי של מחירים (לרבות במחשבוני אינטרנט), מביא לכך שמחיר המוצר הינו המשפיע העיקרי על ההחלטה באיזו חברת ביטוח לרכוש את פוליסת ביטוח. חברות הביטוח נבדלות זו מזו במשתנים הקובעים את התעריף, וכפועל יוצא בפלחי השוק בהן הן מתמקדות.

גורם העלול לפגוע במעמדה של האגודה הינו שימוש חברות ביטוח אחרות בפרמטרים שונים ו/או נוספים על הפרמטרים בהם עושה האגודה שימוש. גורמים המחזקים את מעמדה התחרותי של האגודה הינם הידע והניסיון שצברה האגודה בענף הביטוח במגזר הקיבוצי.

7.3 מגבלות, חקיקה, תקינה, ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות בענף ביטוח רכב חובה

7.3.1 ה"פול"

חברות ביטוח אינן מחויבות לבטח את כל המבקשים לרכוש ביטוח רכב חובה.

בעל כלי-רכב שלא השיג כיסוי ביטוחי כאמור באחת החברות הפועלות בענף רשאי לרכוש ביטוח חובה באמצעות ה"פול", שהינו הסדר ביטוחי שיורי (להלן: "**הפול**"). ה"פול" הינו בבעלות כל חברות הביטוח הפועלות בענף, אשר נושאות בהפסדיו או ברווחיו, על-פי חלקן היחסי בענף, והוא מחויב מכוח הדין לבטח מבטחים שסורבו כאמור. ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר, ותעריפיו גבוהים מתעריפי חברות ביטוח אחרות בשוק.

7.3.2 קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (להלן: "**קרנית**") הינה תאגיד סטטוטורי שהוקם מכוח חוק הפלת"ד ותפקידה לפצות נפגעי תאונות דרכים שאין באפשרותם לתבוע פיצויים מאת מבטח, בהתקיים העילות המפורטות בחוק הפלת"ד. בהתאם לצו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון הקרן) התשס"ב-2002, פעילותה של קרנית ממומנת על-ידי חברות הביטוח, הנדרשות להעביר לה שיעור קבוע מהפרמיה נטו בגין פוליסות ביטוח רכב חובה.

7.3.3

תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דמי-ביטוח שרשאי מבטח לגבות ממבטחים בביטוח רכב מנועי (הוראת שעה), התשס"א-2001 : על פי התקנות, דמי הביטוח נטו שיגבה מבטח יהיו לפי הסכומים שהגיש לאישור המפקחת ושהמפקחת התירה אותם לפי צו הפיקוח על עסקי ביטוח (תכניות ביטוח חדשות ושינוי תכניות), התשמ"ב-1981. במסגרת ההסדר לביטוח שיורי לדמי הביטוח נטו יתווספו שיעור השתתפות בקרנית, שיעור מימון עלות הספקת השירותים לפי צו פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מימון) עלות הספקת השירותים התש"ע-2009 ודמים בשיעור של 8% מדמי הביטוח נטו. לגבי חוזר השבה מקרנית לשנת 2017 ראה סעיף (4) 7.4.9 להלן.

7.3.4

תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"א-2001 : בהתאם לתקנות מאגר מידע, הוקם מאגר מידע, הכפוף לפיקוח ולהוראות המפקחת, לשם הבטחת מטרות פקודת ביטוח רכב מנועי וחוק תנאי תחרות על המבטח להגיש מידע למפעיל כמפורט בתקנות. המפעיל אחראי לניהול מאגר המידע והפקת דוחות אשר ישמשו, בין השאר, להערכת הסיכונים בענף ביטוח רכב מנועי. כן נקבע שהמבטחים יישאו במלוא עלות הקמת המאגר ותפעולו, והתשלומים שעל מבטחים לשלם בעבור שירותי מאגר המידע ייקבעו, בין השאר, בהתחשב בחלקו היחסי של כל מבטח בענף, בהתאם לנתוני שנה קודמת, וכן באיכות ובמועדי הדיווח למאגר. כן נקבע שמבטח שלא מסר מידע למאגר כמצוין לעיל, יהיה חייב בתשלום סכומים כנקוב בתקנות מאגר המידע.

7.3.5 חוק לתיקון לפקודת ביטוח רכב מנועי (תיקון מספר 17), התשס"ח-2008: מכוחו פורסמו תקנות וחוזרים הקובעים את הכללים לעניין ההשתתפות העצמית בביטוח רכב חובה לאופנועים.

7.3.6 חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מספר 20) (מספר כלי-רכב המעורבים בתאונה), התשס"ח-2008: התיקון לחוק הפלת"ד הקטין את חבותם של מבטחי אופנועים והגדיל את חבותם של מבטחי רכב אחר שהיה מעורב בתאונה, וקבע כי במקרה של תאונת דרכים שבה היו מעורבים אופנוע אחד או יותר ורכב אחד או יותר שאינו אופנוע, ישלמו מבטחי הרכב האחר למבטחי האופנוע שיעור של 75% מהפיצויים על נזקי גוף שמבטח האופנוע חייב בתשלוםם עקב התאונה, למעט חבות כלפי הולכי רגל, וזאת במקום שיעור השתתפות של 50% ערב התיקון לחוק. עוד קבע התיקון כי מבטחי הרכב האחר יהיו חייבים ביחד ולחוד כלפי מבטחי האופנוע ובינם לבין עצמם יישאו בנטל החיוב בחלקים שווים.

7.3.7 העברת דמי הוצאות רפואיות: מ-1 באוקטובר 2010 ואילך, האחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים הכלולים בתוספת השנייה לחוק ביטוח בריאות, והתרופות הכלולות בצו לפי סעיף 8(ז) לחוק האמור, לנפגעי תאונות דרכים בשל נזקי גוף, הועברה מחברות הביטוח לקופות החולים. לצורך מימון אספקת שירותים אלו, נקבע כי על המבטחים להעביר לקרנית 9.4% מדמי הביטוח שגבה המבטח בחודש הקודם בעד כל פוליסות ביטוח רכב חובה שהוציא. קופות החולים לא יגבו תשלום השתתפות עצמית בעבור שירותים אלה.

7.3.8 הסדרים אחרים:

(א) תביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי ("המל"ל") - המל"ל מגיש נגד חברות הביטוח תביעות שיבוב בגין תגמולים ששולמו על-ידו לנפגעי תאונות דרכים המכוסות באמצעות פוליסות ביטוח רכב חובה שהוציאה האגודה. בחודש יוני 2010 אישר הממונה על ההגבלים העסקיים לנהל משא ומתן מחודש עם המל"ל לחידוש ההסכם, לאחר שהסכם זה בוטל על ידי המל"ל בנובמבר 2008. נכון לדצמבר 2015 נחתם הסכם בין המל"ל לבין חברות הביטוח, לרבות האגודה, לתקופה בלתי מוגבלת.

(ב) מתווה סליקה "קל כבד" - במסגרת פעילות רכב חובה מפעיל איגוד חברות הביטוח מערכת סליקה שנועדה להעביר תשלומים באופן ממוכן בין מבטחי רכב בהתאם לחוק הפלת"ד וצו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001. לפירוט נוסף ראו סעיף 25.1 להלן.

7.3.9 בשנת 2016 פרסמה המפקחת מספר חוזרים בעלי השלכות על תחום ביטוח רכב חובה:

חוזר ביטוח 1-1-2016, "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה"
מיום 7 בינואר 2016. החוזר מגלם רפורמה מרחיקת לכת בענף ביטוח רכב חובה, שאחת ממטרותיה היא לעודד את התחרות באמצעות הורדת תעריפי דמי

הביטוח בביטוח החובה על ידי שימוש בביטוח השיווי (ה"פול"). בחוזר מוסדרים (בין השאר) מנגנונים לעדכון דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בפול, ביטול האפשרות לקביעת דמי ביטוח נטו ייחודים לצי רכב וקולקטיבים, ביטול מנגנון הצמדת דמי החובה למדד והרחבת האפשרות להחזר דמי ביטוח לנהגים זהירים בתום תקופת הביטוח. החוזר נכנס לתוקף ביחס לפוליסות שתקופת הביטוח בהן מתחילה ביום 1.3.2016 ואילך, בכפוף להוראות מעבר המפורטות בחוזר. איגוד חברות הביטוח הגיש בשם חברות הביטוח עתירה לבית המשפט העליון כנגד המפקחת על הביטוח בקשר עם ההוראות שנכללו טיוטת החוזר. לאחר שיג ושיח הסכים משרד האוצר, באמצעות נציגיו ובלי להודות בשום טענה, כי תימחק ההוראה שלפיה דמי הביטוח בענף רכב חובה לא יעלו על 90% מדמי הביטוח נטו בעל מאפיינים זהים בפול. בחוזר ביטוח 2016-1-11 **"תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה"** מיום 2 באוגוסט 2016 בוטלה ההוראה האמורה.

בחוזר ביטוח 2016-1-15 **"תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה"** מיום 29 בספטמבר 2016, עודכנו דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השיווי (הפול), וזאת במטרה להגביר את התחרות בענף ביטוח רכב חובה ולהתאים טוב יותר את דמי הביטוח לסיכון המבוטח ולסיכון של כלי הרכב בהתאם למערכות בטיחות המותקנות בו. החוזר חל על פוליסות בענף ביטוח רכב חובה שתקופת הביטוח בהן מתחילה ביום 1 בינואר 2017 ואילך.

חוזר ביטוח 2016-1-18 **"תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה"** מיום 30 בנובמבר 2016 מתקן את הוראות חוזר ביטוח 2016-1-1 באותו נושא, וקובע כי חברות ביטוח תהיינה רשאיות להשתמש בנוסחת תעריף שונה לצי רכב, בכפוף להודעה מראש לממונה על שוק ההון.

(1) חוזר 2016-1-7 **"צירוף לביטוח"** מיום 9 ביוני 2016. חוזר זה מחליף, בין היתר, את חוזר ביטוח 2015-1-12 בעניין צירוף לביטוח, ומטרתו לקבוע הוראות להסדרת התנהלות חברות ביטוח וסוכני ביטוח בעת צירוף לביטוח. הוראות החוזר חלות על תכניות ביטוח בענף רכב חובה, רכב רכוש, ביטוח מקיף לדירות ולבתי עסק, ביטוחי בריאות וביטוחי חיים. תחילתו של חוזר תהיה מדורגת, החל מיום 1 בספטמבר 2016, ועד ליום 31 במרץ 2017. האגודה נערכת בהתאם להוראות החוזר.

(2) חוזר ביטוח 2016-1-6 **"אחזור מידע אישי"** מיום 23 במאי 2016, שתוקן ע"י חוזר ביטוח 2017-1-1 **"אחזור מידע אישי"** מיום 1 בפברואר 2017. החוזר קובע הוראות שיאפשרו אחזור מידע אישי של מבוטחים במגוון כלים טכנולוגיים המאפשרים גישה למוצרי הביטוח השונים וליישוב התביעה, מתוך מטרה לשפר את רמת השירות למבוטחים ולהנגיש להם מידע חיוני בקשר עם מוצרי הביטוח שברשותם בענפי הביטוח שנקבעו. תחילתו של החוזר ביום 30 למרס 2017.

- (3) חוזר 2016-10-3 "התקשרות גוף מוסדי עם בעל רשיון" מיום 3 באוגוסט 2016. החוזר מסדיר את הטיפול בדמי ביטוח המשולמים למבטח באמצעות סוכן ביטוח, והוא חל על כל התקשרות שתהיה בתוקף החל מיום 1 בנובמבר 2016.
- (4) חוזר ביטוח 2016-1-14 "השבת כספים מקרנית לציבור המבוטחים" מיום 29 בספטמבר 2016. חוזר זה קובע הוראות להשבת סכום כסף עודף שקיים בקרנית לציבור המבוטחים בביטוח רכב מנועי, באמצעות חברות הביטוח, בהתאם למנגנון המצויין בחוזר. הוראות החוזר יחולו על פוליסות ביטוח רכב מנועי, שמועד תחילתן בין יום 1 בינואר 2017 ליום 31 בדצמבר 2018.
- (5) חוזר ביטוח 2016-1-17 "ממשק אינטרנטי לאיתור מוצרי ביטוח" מיום 31 באוקטובר 2016. רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון מקימה ממשק אינטרנטי מרכזי לאיתור מוצרי הביטוח, שיאפשר למבוטחים לאתר מידע לגבי התיק הביטוחי שלהם אצל כל חברות הביטוח ולבחון את תנאי מוצרי הביטוח שברשותם. חוזר זה מאפיין את הדרישות מחברות ביטוח לצורך הפעלת הממשק. הוראות החוזר יחולו על ענפי ביטוח חיים, ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970, ביטוח רכב מנועי רכוש, ביטוח מקיף לדירות ולבתי עסק, למעט ביטוחים מסויימים שהוחרגו. תחילתן של רוב הוראות החוזר ביום 1 במרץ 2017, למעט סעיף 4 שתחילתו ביום פרסום החוזר.
- (6) טיוטת חוזר ביטוח 2015-389 "צירוף לביטוח (תיקון)" מיום 1 בפברואר 2017 באה לאסור נהגים בעיתיים של חברות ביטוח בקשר עם הליך הצירוף, שעלו בפניות הציבור לרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (7) טיוטת חוזר ביטוח 2015-393 "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור (תיקון)" מיום 1 בפברואר 2017 באה לאסור נהגים בעיתיים בקשר עם הליך בירור ויישוב התביעות שנערך על ידי גופים מוסדיים, שעלו בפניות הציבור לרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (8) טיוטת חוזר ביטוח 2015-393 "הוראות לניסוח תכניות ביטוח (תיקון)" מיום 1 בפברואר 2017 מטילה מגבלות על שימוש המבטחים בניסוח של חוזה הביטוח, בדרך שתגביל את יכולת המבוטח לממש את הזכויות המוקנות לו בפוליסה.
- (9) ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי - בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלג"ד ("זכות שיבוב"), כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן.

גובה הערך המהווה של הקצבאות שישולמו לנפגעי תאונות עבודה ואופן היוון של אותן קצבאות, נקבע תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות").

בשנת 2016 פורסמו תיקון לתקנות ("התיקון") הכולל, בין היתר עדכון של לוחות התמורה ושל שיעורי ההיוון לצורך חישוב הקצבאות האמורות. להרחבה בנושא והשפעתו על הדוחות הכספיים, ראה ביאור 28 ב' לדוחות הכספיים.

לאגודה רישיון מבטח ישראלי לעסוק, בין השאר, בענף ביטוח כלי-רכב חובה.

7.4 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחין

הגורמים העיקריים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות, הם אלה:

7.4.1 שינויי גולציה - לרבות עדכוני חקיקה, התפתחויות בפסיקה ופרסום חוזרים ע"י המפקחת על הביטוח. התעריפים בענף הם תעריפים דיפרנציאליים (מותאמי סיכון), הנקבעים בהתאם למאפייני הרכב והנהג. מטרת השימוש בפרמטרים היא להתאים את פרמיית הביטוח לסיכון המבוטח. כתוצאה מהאמור, ישנם פערים בין הפרמיות הנגבות ממבוטחים שונים באותה חברת ביטוח, וישנם פערים בין הפרמיות שדרשו חברות שונות מאותו מבוטח.

7.4.2 יכולת האגודה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.

7.5 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

בשנים האחרונות הונהגה על ידי המפקחת מגמה של שקיפות תעריפי הביטוח. כמו כן, מסתמן שינוי בהרגלי הצריכה של הלקוחות בשוק הביטוחי, המשווים את תעריפי הביטוח בין חברות הביטוח. האגודה משווקת ביטוח רכב חובה הן ללקוחות פרטיים, והן לחברי קיבוץ, תושבים, שכירים ושכונות קהילתיות.

7.6 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

7.6.1 יכולת האגודה לזהות את המשתנים המפלחים את אוכלוסיית הנהגים לפלחי שוק הומוגניים ומשמעותיים ויצירת תעריף מתאים לפילוח זה במסגרת הטווח שנקבע בדין. למנגנון קביעת התעריף ולמשתנים אותם משקללת האגודה, ראו להלן.

7.6.2 צבירת ידע, ניסיון ומומחיות בכל הקשור לענף הביטוח בשוק הקיבוצי ובמגזר הפרטי, תמהיל הלקוחות.

7.6.3 ניהול סילוק תביעות יעיל הגון ומבוקר על-ידי האגודה.

7.6.4 מערכות מידע תומכות.

7.6.5 שימוש במערכות מידע לאיתור לקוחות איכותיים ורווחיים לאורך זמן.

7.6.6 הקפדה על רמת השירות.

7.7 שינויים במערך הספקים בתחום הפעילות

בשנת הדו"ח לא חל שינוי מהותי במערך הספקים בתחום הפעילות.

יצוין כי החל מ-1 בינואר 2010 הטיפול בהוצאות רפואיות נעשה על-ידי קופות החולים וחברות הביטוח נושאות בהוצאותיו בהעברה של חלק מהפרמיה.

7.8 מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.

7.9 ביטוח רכב חובה הוא סטטוטורי, ולפיכך אין למבוטח תחליף אחר למוצר זה.

7.10 עיקרי ההנחות העסקיות המשמשות לקביעת התעריף:

עם כניסת הרפורמה בענף לתוקף, עקרונות קביעת התעריף הוסדרו באמצעות מס' חוזרים בהם נקבעו הפרמטרים בהם עושה המפקחת שימוש בעת קביעת התעריף, וכן התעריפים המרביים שרשאי מבטח לגבות. מטרת השימוש בפרמטרים היא להתאים את פרמיות הביטוח לסיכון. בביטוח חקלאי הפרמטרים המשמשים לקביעת התעריף הם: גיל הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב בדרך קבע, ותק הנהיגה, מספר תביעות קודמות, מספר הרשאות קודמות והימצאות כריות אויר ברכב. הערכת האגודה לתביעות תלויות מחושבת בהתאם להוראות חוזר המפקחת, כמפורט בסעיף 24 להלן.

7.11 מוצרים ושירותים

פוליסת ביטוח רכב חובה מעניקה כיסוי אחיד, הקבוע בחוק, כאשר האלמנטים בהם מתחשבת חברת הביטוח משתנים.

7.12 לקוחות

7.12.1 בתחום ביטוח רכב חובה, כ-36% מלקוחות האגודה הם קיבוצים. יתר לקוחות האגודה הם לקוחות פרטיים וציי רכב של לקוחות עסקיים.

7.12.2 לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

7.12.3 התפלגות הפרמיות (ברוטו) בין קיבוצים, קולקטיביים ומפעלים גדולים ומבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (באחוזים):

נתונים לשנת 2014	נתונים לשנת 2015	נתונים לשנת 2016	הלקוח
46%	44%	36%	קיבוצים
5%	5%	9%	קולקטיביים ומפעלים גדולים
49%	51%	55%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים

7.12.4 שיעור החידושים בשנת 2016 בקרב המבוטחים הפרטיים ולקוחות עסקיים קטנים עמד על כ- 70%, בקרב הלקוחות הגדולים והקולקטיביים עמד על כ-100%, ובקרב הקיבוצים עמד על כ-89%.

7.12.5 להערכת האגודה, שיעור המבוטחים הפרטיים שרכשו ביטוח רכב חובה יחד עם ביטוח רכב רכוש במהלך שנת 2015 מסך הלקוחות שרכשו ביטוח רכב חובה באגודה, עמד על כ-86%, בקרב לקוחות קולקטיביים ומפעלים גדולים שיעור המבוטחים כאמור הינו כ-100% ובקרב הקיבוצים עמד על כ-97%.

8. תחום ביטוח כללי - ענף רכב רכוש וטרקטורים

8.1 כללי

ענף ביטוח רכב רכוש כולל את פעילות האגודה בתחום ביטוח רכב רכוש, כולל כיסוי בגין נזק שנגרם לרכוש של צד שלישי וכן ביטוח טרקטורים.

8.2 ענף זה מחולק בדרך כלל לשתי קבוצות ביטוח - ביטוח לכלי רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון, אשר לגביו חלה הפוליסה התקנית לביטוח רכב, וביטוח לכלי רכב אחרים, שאינם כפופים לתנאי הפוליסה האמורה.

8.3 תקופת ההתיישנות לקבלת תגמולי ביטוח בביטוח רכב רכוש הינה 3 שנים. מרבית התביעות מוגשות במהלך תקופת הביטוח ולכן ענף זה נחשב לענף "בעל זנב תביעות קצר". במסגרת פוליסת ביטוח רכב רכוש, מוענק כיסוי ביטוחי הכפוף למגבלות הקבועות בחוק ובתקנות, כמפורט להלן.

8.4 להלן מספר מאפיינים, מגמות והתפתחויות המשפיעים ועשויים להשפיע בעתיד על פעילות האגודה בתחום זה.

8.4.1 תיאור ענף הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללו בו

(1) הפוליסה התקנית לביטוח נזקי רכוש ונזקי רכוש לצד שלישי לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון (ביטוח מקיף וביטוח צד שלישי), למעט אופנועים, מעוגנת בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986. לפוליסה התקנית לביטוח רכב אפשר להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי, לסיכונים, לחבויות ולרכוש המבוטחים.

(2) מבוטח אשר בבעלותו 40 כלי-רכב פרטיים המבוטחים אצל אותו מבטח, רשאי בשלב הצעת הביטוח לוותר על תנאי הפוליסה התקנית לביטוח רכב, כולה או חלק, באמצעות בקשה בכתב אשר תתועד אצל המבטח.

(3) האגודה מציעה למבוטחיה אפשרות לרכוש שירותים נוספים באמצעות כתבי שירות, כגון שירותי גרירה וכיסוי לשמשות.

- (4) כחלק ממדיניות האגודה למתן שירות מיטבי ללקוחותיה ולצדדים שלישיים, מציעה האגודה רשת של מוסכי הסדר לתיקון כלי הרכב.
- (5) בתחום ביטוחי הרכב נכללים כאמור גם ביטוחים לרכב מסחרי מעל 3.5 טון, לאופנועים ולטרקטורים אשר אינם מבוססים על הפוליסה התקנית.

8.4.2 מאפיינים של ביטוח רכב רכוש

- (1) ביטוח רכב רכוש הוא פוליסה לתקופה של בדרך-כלל עד שנה.
- (2) הביטוח כפוף, כאמור לעיל, למגבלות שהוטלו על-ידי המחוקק ועל-ידי המפקחת במסגרת הפוליסה התקנית לביטוח רכב.
- (3) התעריף לביטוח רכב רכוש אינו אחיד ותלוי במספר גורמים, כגון סוג הרכב המבוטח, ניסיון התביעות המצטבר שלו באגודה ומנתונים הקשורים לנהג הרכב, כגון: גילו, ניסיון התביעות שלו והגבלת כמות הנהגים הרשאים לנהוג ברכב ובהתאם למדיניות החיתום של האגודה.

8.4.3 המלחמה בגניבות רכב

בחודש ינואר 2008 נחתם הסכם בין איגוד חברות הביטוח ואיגוד השכרת רכב וליסינג לבין המשרד לביטחון פנים ומשטרת ישראל להקמה והפעלה מחדש של יחידת אתגר למלחמה בגניבות רכב. היחידה המשטרתית ממומנת בחלקה ממקורות ממשלתיים ובחלקה במימון חברות הביטוח וגורמים אחרים. יחידת אתגר אחראית בין השאר לפיתוח מודלים, הנחיות ונוהלי עבודה בתחום הטיפול החקירתי בעבירות גניבת רכב. על-פי נתוני יחידת אתגר, בין השנים 2011 ל-2014 נרשמת ירידה מתמדת בשיעור גניבות הרכב אך בשנת 2015 חלה עלייה והתייצב בשנת 2016.

8.4.4 מידע מרשויות המדינה

איגוד חברות הביטוח מפעיל במרכז אפשרות לקבלת מידע רלוונטי לבירור תביעות על-ידי חברות הביטוח, ובכלל זה פנייה למשרד הרישוי לקבלת מידע על הזכויות ברכב, עיקולים ושעבודים. כנגד קבלת השירות משלמות החברות אגרה בהתאם לשימוש שהן עושות בשירות זה.

כן מבצעת האגודה פניות עצמאיות לקבלת מידע אחר, דוגמת תיקי משטרה ביחס לתאונה ולאחראים לה, עבר ביטוחי של הרכב וכיו"ב. בשנת 2015 הוקם ע"י משרד התחבורה מאגר מידע לכלי רכב משומש אשר יכלול מידע 7 שנים אחורה ויהיה זמין לציבור תמורת תשלום. הקמתו של המאגר מסייעת בשיפור החיתום וניהול התביעות על-ידי האגודה.

- 8.5 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות
- 8.5.1 ביום 21 בדצמבר 2015 פורסם חוזר ביטוח 2015-1-27 בעניין שיווק כתבי שירות, שמטרתו לקבוע כללים ומבחנים להנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם. החוזר יחול על כתבי שירות שישווקו או יחודשו לאחר מועד כניסת החוזר לתוקף, ביום 30 ביוני 2016.
- 8.5.2 לחוזרים וטיוטות חוזרים שפורסמו בשנת 2016 על ידי המפקחת והנם בעלי השלכות על תחום ביטוח רכוש וטרקטורים – ראו בסעיף 7.4.9 ס"ק (2)-(4), (6)-(9) לעיל.
- לאגודה יש רישיון מבטח ישראלי, לעסוק בין השאר, בענף ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי).
- 8.6 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחין
- הגורמים המרכזיים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות מפורטים להלן:
- 8.6.1 שינויי רגולציה.
- 8.6.2 שכיחות גניבות הרכב המושפעת בעיקר מהמצב הפוליטי וממאמצי המשטרה להילחם בתופעה, תנאי מזג אוויר קשים בעונת החורף והרגלי נהיגה משתנים של המבוטחים, הם גורמים חיצוניים המשפיעים על הרווחיות בתחום.
- 8.6.3 שמירה על כללי החיתום של האגודה, בהתייחס לרמת ההנחות ורמת המיגון הנדרשת.
- 8.6.4 יכולת האגודה לבצע בקרה קפדנית על התשלומים לספקי שירותים בתחום.
- 8.6.5 יכולת האגודה להעמיק העבודה עם מוסכי הסדר המשפיעים על גובה התביעה הממוצעת.
- 8.7 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו
- בשנים האחרונות הונהגה על ידי המפקחת מגמה של שקיפות תעריפי הביטוח. כמו כן, מסתמן שינוי בהרגלי הצריכה של הלקוחות בשוק הביטוחי, המשווים את תעריפי הביטוח בין חברות הביטוח. אנו עדים לכניסה של עוד ועוד מחשבוני אינטרנט שונים שבעזרתם ניתן להשוות בין תעריפים של מוצרי ביטוח דומים.
- 8.8 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם
- 8.8.1 יכולת טיפול בתביעות באופן יעיל, תוך פניית האגודה לשיבוב הנזק מחברות ביטוח אחרות, בכל מקרה בו האחריות לתאונה היא של צד שלישי.
- 8.8.2 שמירה על מודל אקטוארי איכותי ועדכני.
- 8.8.3 הקפדה על דרישת מיגונים מתאימים לכל רכב.
- 8.8.4 העמקת העבודה עם מוסכי הסדר המשפיעים על גובה התביעה הממוצעת.

8.9 חסמי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם : הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.

8.10 לא קיים תחליף לביטוח רכב רכוש, למעט נטילת הסיכון על-ידי המבוטח.

8.11 עיקרי ההנחות האקטואריות העומדות בבסיס התוצאות העסקיות :

החישוב האקטוארי מתבצע על בסיס מודל אקטוארי אשר פותח על-ידי אקטואר האגודה.

לאגודה יש מודל אקטוארי מפותח בענפי הרכב הפרטי ומסחרי עד 3.5 טון, אשר על בסיסו התעריפים נקבעים לפי שיטות אקטואריות מקובלות ובהתאם למדיניות החיתום.

8.12 מוצרים ושירותים

8.12.1 הפוליסות לביטוח רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון ונזק לרכוש של צד שלישי (ביטוח מקיף לרכב) מבוססות על תנאי הפוליסה התקנית, כאשר האגודה רשאית לשנות את תנאי הפוליסה האמורה אך ורק לטובת המבוטח. הפרמיה מחושבת על בסיס סוג הרכב המבוטח וניסיון התביעות המצטבר שלו באגודה, וכן על בסיס נתונים הקשורים לנהגים ברכב, גילם, ניסיון התביעות שלהם והגבלת כמות הנהגים ברכב.

8.12.2 על פי תנאי הפוליסה התקנית מבטח רשאי לשווק כל אחד מפוליסות הביטוח האלה :

(א) ביטוח רכב מקיף - נזק לרכב כתוצאה מתאונה, לרבות ירידת ערכו, נזק לרכב כתוצאה מאש, גניבת הרכב, נזק שנגרם תוך כדי גניבת הרכב, נזק שנגרם כתוצאה מנזקי טבע (שיטפון, סערה, שלג וברד), נזק לרכב כתוצאה ממעשה זדון (למעט על-ידי המבוטח או מי מטעמו), נזק שגרם הרכב לרכוש של צד שלישי.

(ב) ביטוח מקיף בלא כיסוי תאונות - הגנה כנגד כל הסיכונים המפורטים לעיל, למעט כיסוי למקרה של התנגשות מקרית, התהפכות ותאונה מכל סוג שהוא. בדרך כלל האגודה אינה משווקת פוליסות אלה.

(ג) ביטוח מקיף בלא כיסוי גניבה - הגנה כנגד כל הסיכונים המפורטים לעיל, למעט כיסוי נגד גניבת הרכב. בדרך כלל האגודה אינה משווקת פוליסות אלה.

(ד) ביטוח אחריות כלפי צד שלישי - הגנה על המבוטח מפני אחריותו לנזקים שנגרמו לרכוש של צד שלישי כתוצאה משימוש ברכבו. ביטוח זה אינו מכסה נזקים שנגרמו לרכב של המבוטח עצמו.

(ה) פוליסה לביטוח מקיף לרכב מסחרי שאינו פרטי או מסחרי עד 3.5 טון - הכוללת כיסוי לאבדן או נזק לרכב כתוצאה מתאונה, מהתהפכות או מגניבת הרכב, נזק שנגרם תוך כדי גניבת הרכב, נזק שנגרם כתוצאה מנזקי טבע (שיטפון, סערה, שלג וברד), נזק לרכב כתוצאה ממעשה זדון (למעט על-ידי המבוטח או מי מטעמו), נזק שגרם ע"י הרכב לרכוש של צד שלישי.

(ו) פוליסה לביטוח טרקטורים ומכונות ניידות - פוליסת ביטוח המעניקה, בין השאר, כיסוי בגין נזק לרכוש צד שלישי, אבדן או נזק לכלי המבוטח ונזק שמקורו בשבר מכני.

8.13 שירותים בתחום ביטוח רכב רכוש

ביטוח מקיף לרכב פרטי, כולל סל רחב של שירותים והטבות. לקהל היעד מוצעים שירותים נלווים לפוליסת הרכב לפי בחירתו, דוגמת: שירותי דרך וגרירה, שמשות, מתן הגנה משפטית ועוד. האגודה מציעה לכל מבוטח שרכבו נפגע בתאונה טיפול במוסכי הסדר לטיפול ברכב, וזאת כדי לספק שירות איכותי ומבוקר למבוטחים.

8.14 לקוחות

8.14.1 כ- 28% מלקוחות האגודה בענף זה הינם קיבוצים. יתר הלקוחות הינם לקוחות פרטיים וציי רכב של לקוחות עסקיים. לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

8.14.2 התפלגות הפרמיה בין קולקטיביים ומפעלים גדולים ומבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (באחוזים):

2014	2015	2016	הלקוח
36%	35%	28%	קיבוצים
6%	4%	6%	קולקטיביים ומפעלים גדולים
58%	61%	66%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים

8.14.3 שיעור החידושים בשנת 2016 בקרב המבוטחים הפרטיים ולקוחות עסקיים קטנים עמד על כ- 60%, בקרב הלקוחות הגדולים והקולקטיביים עמד על כ-100%, ובקרב הקיבוצים עמד על כ-83%.

8.15 תחרות

בענף זה מתחרה האגודה בכל חברות הביטוח במשק, לרבות חברות הביטוח הישיר. האגודה פועלת בשוק באמצעות סוכני ביטוח ובאמצעות ביטוחים ישירים. חלק האגודה בענף מתוך כלל השוק הוא כ- 1.9%.

9. ביטוח כללי - ענפי רכוש אחרים

9.1 כללי

9.1.1 תחום ביטוח רכוש כולל ביטוח רכוש משק (הקיבוץ), ביטוח סיכוני תעשייה ובתי-עסק, ביטוח אבדן רכוש, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלני ומקיף דירות.

בתחום זה מציעה האגודה ביטוחים לקיבוצים ולמפעלי תעשייה מהמגזר הקיבוצי, וכן ביטוחי דירות ובתי-עסק למגזר הפרטי. הפוליסות בענף זה הינן לרוב לתקופה של עד שנה, למעט ביטוחי קבלנים המבוססים על פרקי הזמן של כל פרויקט.

להלן סוגי הכיסויים עיקריים של ביטוחי הרכוש שמשווקת האגודה:

(א) ביטוח רכוש משק - פוליסה המכסה נזק לכל סוגי הרכוש של המשק (הקיבוץ) שאינם מוחרגים במפורש בפוליסה, שנגרם, בין השאר, כתוצאה מאש, התפוצצות, ברק, עשן, התפוצצות דודים, סערה וסופה, שיטפון, שלג, ברד, פגיעה מכלי-רכב ומכלי-טייס, פרעות, שביתות, נזק בזדון, נזקי מים, קצר חשמלי ללוחות חשמל וכיסוי לרעידת אדמה - אם נדרש.

(ב) ביטוח סיכוני תעשייה - פוליסה המבטחת את רכוש המפעל (מבנים, תשתיות, מכונות, כלים, מלאי וכיו"ב) כנגד נזק פיזי ובלתי צפוי מכל סיבה שלא הוצאה במפורש מכלל הביטוח, וזאת בהתאם לתנאי הפוליסה וכן ביטוח אבדן תוצאתי ורעידת אדמה אם נדרש.

(ג) ביטוח הנדסי (ביטוח שבר מכני) - ביטוח המכסה נזקים לציוד הנובעים מהפעלתו, בניגוד לנזקים הנגרמים על-ידי גורמים חיצוניים בלתי תלויים.

(ד) ביטוח הנדסי (עבודות קבלניות) - כיסוי לעבודות קבלניות, ציודן וחומרים מפני נזק תאונתי, ופרקים נלווים נוספים לביטוח חבות.

(ה) ביטוח הנדסי (עבודות הקמה) - כיסוי לעבודות הקמה של מערכות מכניות, ציודן וחומרים מפני נזק תאונתי, ופרקים נלווים נוספים לביטוח חבות.

(ו) ביטוח סיכוני טרור - ביטוח שיורי (מעל תקבולי מס רכוש) המכסה נזק פיסי לרכוש ואבדן רווח גולמי בשל פעולות טרור.

(ז) ביטוח מקיף לדירות - פוליסה זו מיועדת הן למגזר הקיבוצי והן למגזר הפרטי. מכסה נזקים למבנה ולתכולת הדירה כתוצאה מסיכונים שונים, בין השאר, נזקי זדון, אש ורעידת אדמה, גניבה ופריצה, שיטפון ונזקי מים וכיסוי בגין נזקים לצד שלישי ולעובדי משק הבית.

(ח) ביטוח מקיף לבתי עסק - פוליסה זו מיועדת למגזר הפרטי ומעניקה כיסוי כולל לסיכונים הכרוכים בהפעלת בתי עסק בגין אש ורעידת אדמה, נזקי מים ושיטפון פריצה ונזקי זדון הנגרמים למבני בתי העסק, לרבות מלאי וציוד, וכן לאבדן רווחים כתוצאה מנזקים המכוסים בפוליסה ולסחורה בהעברה וכן כיסוי לנזקים הנגרמים באחריות המבוטח, לצד שלישי ולעובדי בית העסק.

(ט) ענפי ביטוח אלמנטרי נוספים - נוסף על האמור לעיל, פועלת האגודה בענפי ביטוח אלמנטרי נוספים, ובכלל זה בעלי חיים ותאונות אישיות, כאשר פוליסות אלה משווקות בעיקר (אך לא רק) למגזר הקיבוצי ומפעליהם. הפרמיה מענף ביטוח בעלי חיים מהווה כ-

2.1% מסך הפרמיות של תחום הקבוצים וכ- 1.9% מהסכום הכולל. לפעילות בענף בעלי חיים ולענף תאונות אישות אין השפעה מהותית על רווחיות האגודה.

9.2 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

9.2.1 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 קובעות תנאי כיסוי מינימליים לביטוח מבנה הדירה ותכולתה (להלן: "**הפוליסה התקנית לביטוח דירה**").

9.2.2 לחוזרים שפורסמו בשנת 2016 על ידי המפקחת והנם בעלי השלכות על תחום ביטוח ענפי רכוש אחרים – ראו בסעיף 7.4.9 ס"ק (2)-(4), (6)-(9) לעיל, וכן כמפורט להלן:

(1) חוזר ביטוח 2016-1-21 "**תיקון הוראות החוזר המאוחד - הוראות בענף ביטוח דירה**" מיום 30 בנובמבר 2016. בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 (להלן – התקנות), נקבעו תנאים לגבי כיסוי לנזקי מים, בין במסגרת ההרחבה ובין במסגרת הסיכונים הבסיסיים המכוסים בפוליסה בפרק המבנה או בפרק התכולה (למשל, סיכון שטפון או הצפה ממקור מים חיצוני). התיקון מאפשר למבוטח לבחור, בעת הצירוף לביטוח, בפוליסת שרברב הסדר או בפוליסת כל שרברב שייבחר על ידי המבוטח לאחר קרות מקרה הביטוח. החוזר מטיל על המבטחת אחריות על איכות התיקון והשירות שיינתנו למבוטח על ידי השרברב שבהסדר, לרבות זמינות השירות וסיום התיקון בזמן סביר. בנוסף המבטחת תדרג את השרברבים שבהסדר בהתאם לחוות דעת המבוטחים. תחילתו של החוזר ביום 1 ביוני 2017 לגבי פוליסות חדשות ומחודשות, ולגבי פוליסות ביטוח קיימות, בעת חידוש הפוליסה, לפי המאוחר מביניהם. לעניין דירוג שרברבים שבהסדר – תחילתו של החוזר ביום 1 בדצמבר 2017.

לאגודה יש רישיון מבטח ישראלי, לעסוק בין השאר, בענף ביטוח מקיף לדירות ובתי-עסק, בענף ביטוח מפני אבדן רכוש, בענף ביטוח חקלאי, בענף ביטוח הנדסי.

9.3 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחין

ענפי הרכוש מושפעים מאיכות השירות ומקצועיות החיתום של האגודה. הגורמים המרכזיים המשפיעים על רווחיות תחום הפעילות, הם כלהלן:

9.3.1 איכות החיתום (הערכת הסיכונים) של האגודה.

9.3.2 איכות הניתוח הסטטיסטי של התוצאות החיתומיות.

9.3.3 הקפדה על אמצעי מיגון מתאימים לצורך הכיסוי הביטוחי.

- 9.3.4 תכנית ביטוח המשנה של האגודה, לרבות הקיבולת, סדרי העמלה ומחיר ההגנה כנגד סיכוני קטסטרופה.
- 9.3.5 צמיחה כלכלית שמשמעותה פתיחת עסקים וגידול בפרויקטים קבלניים המשפיעים על עקומת הביקוש לביטוחי רכוש.
- 9.3.6 תחרות של חברות ביטוח לגבי היקף פעילותן בשוק ביטוחי הרכוש משפיעה ישירות על עקומת ההיצע ומחיר שיווי המשקל השורר בשוק.
- 9.3.7 יכולת האגודה לבצע בקרה קפדנית על תשלומים לספקי שירותים בתחום.
- 9.4 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו - בעבר נערכו התאמות בפוליסות הביטוח בהתאם לצרכים המשתנים של הקיבוצים, ובין השאר, ניתנה לקיבוצים אפשרות לבצע הפרטה בפוליסות רכוש משק. בנוסף בשיווק - משווקת האגודה פוליסות מקיף לדירות ובתי-עסק למגזר הפרטי.
- 9.5 גורמי ההצלחה חשובים בתחום הפעילות
- גורמי ההצלחה בתחום הפעילות, הם כלהלן:
- 9.5.1 ניהול סילוק תביעות יעיל על-ידי האגודה.
- 9.5.2 תמחור סיכונים נכון ומדויק.
- 9.5.3 שמירה על הנחיות החיתום.
- 9.5.4 הרחבת היכולות הסטטיסטיות, הן בשל היצע הכלים והידע הקיים בשוק, והן בשל הרחבת מאגרי המידע הזמינים.
- 9.6 מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח, קיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות והיכרות עם שוק הביטוח הקיבוצי והפרטי על מאפייני הייחודיים.
- 9.7 לא קיים תחליף לביטוח רכוש למעט נטילת הסיכון על-ידי המבוטח.
- 9.8 מוצרים ושירותים
- תחום ביטוח רכוש כולל ביטוח רכוש משק, ביטוח סיכוני תעשייה, ביטוח אבדן רכוש, ביטוח הנדסי וקבלני אשר תנאיהם בקצרה מפורטים לעיל.
- 9.9 לקוחות
- 9.9.1 מרבית לקוחות האגודה בענף זה הינם קיבוצים ותאגידים מהמגזר הקיבוצי. חלק לא מהותי מלקוחות האגודה הוא בענפי מקיף דירות ובתי-עסק. לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה. התפלגות הפרמיות (ברוטו) בין קולקטיביים ומפעלים גדולים לבין מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (באחוזים):

הלקוח	נתונים לשנת 2016	נתונים לשנת 2015	נתונים לשנת 2014
קיבוצים ומפעליהם	79%	79%	79%
מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים	21%	21%	21%

9.9.2 בענף הדירות מפולחים הלקוחות המבוטחים ללקוחות פרטיים וקולקטיבים. שיעור החידושים בשנת 2016 בקרב המבוטחים הפרטיים עמד על כ-82%.

תחום הפעילות לעיל כולל סוכן המהווה כ 11.96% מתחום הפעילות.

להלן טבלה הכוללת נתונים לגבי הפעילות של הסוכן לעיל (באלפי ש"ח):

שייר	ברוטו	
4,488	21,680	פרמיה
780	5,485	תביעות
2,589	11,456	רווח

9.10 תחרות

10. בענף זה מתחרה האגודה בכל החברות במשק, לרבות חברות הביטוח הישיר. האגודה פועלת בתחום בעיקר במגזר הקיבוצי באמצעות ביטוחים ישירים. חלק האגודה בענף יחסית לכלל השוק הינו כ-3.7%.

11. תחום ביטוח כללי - ענף ביטוח חבויות

11.1 כללי

ביטוח חבויות הוא ביטוח המכסה את המבוטח בגין אחריותו כלפי צד שלישי כתוצאה ממעשה או מחדל של המבוטח. בביטוחי חבויות אין סכום ביטוח אלא גבול אחריות שהוא הסכום המקסימלי בו יישא המבטח במקרה של נזק. פוליסות החבויות יכולות להימכר כפוליסות עצמאיות או כפרק לצד ביטוח הרכוש. בביטוח חבויות נושא המבטח גם בהוצאות משפט סבירות אף מעל לגבול האחריות בפוליסה.

ביטוח חבויות הוא לרוב פוליסה לתקופה של עד שנה. תקופת ההתיישנות בפוליסות חבויות ארוכה מזו של ביטוח הרכוש. בענף חבויות התביעה אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי כנגד המבוטח. בשל פרק הזמן הארוך שחולף בין מועד האירוע לבין מועד הגילוי ו/או למועד הגשת התביעה, וכן משך הזמן הארוך לבירור התביעה, נחשב ענף החבויות כענף בעל "זנב תביעות ארוך".

- 11.2 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות
- 11.2.1 על ענף ביטוח חבויות חולשות סדרה של הוראות דין נזיקיות ובראשן פקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: "**פקודת הנזיקין**"). פוליסת חבות מוצר כפופה גם לחוק האחריות למוצרים פגומים, תש"ס-1980.
- 11.2.2 לחוזרים וטיוטות חוזרים שפורסמו בשנת 2016 על ידי המפקחת והנם בעלי השלכות על תחום ביטוח חבויות – ראו בסעיף 7.4.9 ס"ק (2)-(4), (6)-(9) לעילוכן לנושא היוון ריבית קצבאות ביטוח לאומי והשפעתם על הדוחות הכספיים, ראה ביאור(6) 28 ב' לדוחות הכספיים.
- לאגודה יש רישיון מבטח ישראלי, לעסוק בין השאר, בענף ביטוח אחריות מעבידים, בענף ביטוח מפני אחריות צד שלישי, ובענף ביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.
- 11.3 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחין
- תחום ביטוח החבויות נחשב לתחום תנודתי וזאת בשל רמת אי-הוודאות הגבוהה בתחום התביעות, הנובעת, בין השאר, ממשך הזמן בין קרות אירוע ביטוחי לבין תשלום הנזק למבוטח, מהשינויים באקלים השיפוטי ומהשינוי התרבותי המעלה את שכיחות התביעות.
- ביטוחים אלה נמכרים, במקרים רבים, כחלק מפוליסה הכוללת ביטוח רכוש וחבויות גם יחד. מאפיין השוק הזה מדגיש את חשיבות איכות הכיסוי והחיתום הפרטני בתהליך המכירה.
- 11.4 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם
- גורמי ההצלחה המרכזיים בתחום הפעילות, הם כלהלן:
- 11.4.1 ניהול סילוק תביעות יעיל על-ידי האגודה.
- 11.4.2 תמחור סיכונים נכון.
- 11.4.3 שמירה על מדיניות החיתום.
- 11.4.4 שימוש במערכות מידע לאיתור לקוחות איכותיים ורווחיים לאורך זמן.
- 11.4.5 הקפדה על מקצועיות בחיתום ובעת סילוק התביעות וכן על רמת השירות.
- 11.5 מחסומי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם: הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח, קיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות וקבלת כיסויים מתאימים ממבטחי המשנה. מחסום היציאה העיקרי מתחום הפעילות נובע בעיקר מהקשר בין ביטוחי הרכוש והחבויות של כל מבוטח.
- 11.6 לא קיים תחליף לביטוח חבויות, למעט נטילת הסיכון על-ידי המבוטח.
- 11.6.1 ענפי החבויות מכסים את המבוטח בשל חבות שהוא עלול לחוב בה בשל אחריותו, על פי רוב לפי פקודת הנזיקין.

11.6.2 ביטוחי חבויות אפשר לערוך על-פי אחד משני בסיסי שיפוי :

(1) **בסיס אירוע -** לפי בסיס זה, נשוא החבות המכוסה הוא קיומו של אירוע הנזק אשר אירע בתוך תקופת הביטוח. התביעה יכולה להיות מוגשת אף לאחר תום תקופת הביטוח, בכפוף להתיישנות.

(2) **בסיס הגשת התביעה -** נשוא החבות המכוסה לפי בסיס זה הוא מועד הגשת התביעה לחברת הביטוח במהלך תקופת הביטוח, אף אם העילה כנגד המבטח נוצרה לפני התחלת הביטוח, ובלבד שנוצרה לאחר התקופה שהוגדרה בפוליסה כתקופה רטרואקטיבית.

11.6.3 המוצרים העיקריים בביטוח חבויות הינם המוצרים הבאים :

(1) **ביטוח צד שלישי -** ביטוח זה מכסה את חבותו של המבוטח כלפי צדדים שלישיים בשל אירוע תאונתי אשר גרם לנזק גוף או רכוש לרבות נזק תוצאתי הנובע מכך ואשר התרחש בתקופת הביטוח (פוליסה על בסיס אירוע - Occurrence Basis). החבות המבוטחת היא חבות על-פי פקודת הנזיקין.

(2) **ביטוח חבות מעבידים -** ביטוח זה נועד לכסות את חבות המבוטח כלפי עובדיו בשל נזק גוף בלבד כתוצאה מתאונה או מחלה, אשר נגרמו לעובדי המבוטח תוך כדי ועקב עבודתם אצל המבוטח בתקופת הביטוח. (פוליסה על בסיס אירוע - Occurrence Basis). החבות המבוטחת היא חבות על-פי פקודת הנזיקין.

(3) **ביטוח חבות המוצר -** ביטוח זה נועד לכסות את חבותו של המבוטח על-פי חוק אחריות למוצרים פגומים ועל-פי פקודת הנזיקין, בגין נזק לגוף ו/או לרכוש של צד שלישי, כולל נזק תוצאתי הנובע מכך, אשר נגרם ממוצר פגום שהמבוטח ייבא, ייצר או סיפק, לאחר שהמוצר יצא מחזקתו, ובלבד שהתביעה הוגשה לראשונה במהלך תקופת הביטוח, והאירוע הביטוחי אירע לאחר התאריך למפרע שנקבע בפוליסה (פוליסה על בסיס הגשת התביעה - Claims Made Basis).

(4) **ביטוח אחריות מקצועית -** ביטוח זה נועד לכסות את המבוטח בגין נזק לגוף ו/או לרכוש ו/או נזק כספי שנגרם לצד שלישי כתוצאה מהפרת חובה מקצועית בתום לב, אשר מקורה במעשה או במחדל המהווים רשלנות, טעות או השמטה של המבוטח במסגרת מקצועו של המבוטח, ובלבד שהתביעה הוגשה לראשונה במהלך תקופת הביטוח והאירוע המבוטח אירע לאחר התאריך למפרע שנקבע בפוליסה (פוליסה על בסיס הגשת תביעה - Claims Made Basis). הכיסוי בפוליסה אינו מוגבל לאירוע תאונתי.

(5) **ביטוח אחריות דירקטורים -** ביטוח זה נועד לכסות את חבותם החוקית של הדירקטורים ונושאי משרה אחרים (Directors & Officers) בגין נזק כספי שנגרם, עקב מעשה או מחדל, בתום לב או מחמת התרשלות, בתוקף היותם נושאי משרה באגודה, ובלבד שהתביעה הוגשה לראשונה במהלך תקופת הביטוח והאירוע המבוטח אירע

לאחר התאריך למפרע שנקבע בפוליסה (פוליסה על בסיס הגשת תביעה - Claims Made Basis).

11.7 לקוחות

11.7.1 מעל 75% מלקוחות האגודה בענף זה הם קיבוצים ומפעליהם. לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

11.7.2 התפלגות הפרמיות (ברוטו) בין קולקטיביים ומפעלים גדולים לבין מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים (באחוזים):

נתונים לשנת 2014	נתונים לשנת 2015	נתונים לשנת 2016	הלקוח
76%	76%	76%	קיבוצים ומפעליהם
24%	24%	24%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים

11.8 תחרות

בענף זה מתחרה האגודה בכל החברות במשק, לרבות חברות הביטוח הישיר. האגודה פועלת בתחום בעיקר במגזר הקיבוצי באמצעות ביטוחים ישירים. חלק האגודה בענף יחסית לכלל השוק הינו כ- 3.7%.

12. תחום ביטוח חיים - ריסק

12.1 כללי

כמתואר לעיל, האגודה קיבלה ביום 25 למארס 2015 את אישור המפקחת על הביטוח לפעול בתחום ביטוחי חיים ריסק (RISK).

ביטוח חיים (ריסק) הינו ביטוח חיים למקרה מוות בלבד, ללא רכיב חיסכון. הפוליסה מבטיחה למוטבים שנקבעו ע"י בעל הפוליסה ו/או המבוטח סכום ביטוח קבוע מראש במקרה בו המבוטח נפטר במהלך תקופת הביטוח. תגמולי הביטוח משולמים למוטבים כפיצוי חד פעמי או כסכום חודשי לתקופה הקבועה בפוליסה. תעריפי הביטוח מתעדכנים בכל שנה בהתאם לפרמיה היסודית שנקבעה למבוטח ולפי גילו. הפוליסה מכסה כל אירוע מוות למעט מוות מהתאבדות המבוטח במהלך שנת הביטוח הראשונה. ההצטרפות לתכנית הביטוח כרוכה בעריכת חיתום רפואי ומקצועי.

בחודש דצמבר 2016 קיבלה האגודה אישור לשיווק פוליסות ריסק אגב משכנתא והחלה בשיווק פוליסות אלה בתחילת 2017.

12.2 תחרות

קיימת תחרות רבה בשוק ביטוח החיים. רוב רובן של חברות הביטוח בישראל מציעות פוליסות דומות. לאחרונה החלו גם בתי השקעות לשווק פוליסות ביטוח ריסק וזאת כהשלמה למוצרי חיסכון המופצים על ידן. התחרות בענף מתמקדת בהצעת תעריפים אטרקטיביים ובשרות מקצועי. בשלב זה, לאגודה חלק לא מהותי בשוק ביטוח החיים (Risk) כיוון שפעילותה לתקופת הדו"ח החלה בשלהי שנת 2015.

12.3 לקוחות

האגודה פונה בשלב זה ללקוחות פרטיים בעיקר במגזר הקיבוצי.

12.3.1 התפחות הפרמיה המורוחת (ברוטו) :

נתונים לשנת 2014	נתונים לשנת 2015	נתונים לשנת 2016	הלקוח
לא רלוונטי	51	556	מבוטחים פרטיים ועצמאיים

12.3.2 לאגודה אין לקוח שהכנסותיה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות האגודה.

12.4 מגבלות, חקיקה, תקינה, ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

12.4.1 לחוזרים וטיטות חוזרים שפורסמו בשנת 2016 על ידי המפקחת והנם בעלי השלכות על תחום ביטוח ענף ביטוח חיים – סיכון בלבד – ראו בסעיף 7.4.9 ס"ק (2)-(4), (6)-(9) לעיל

12.5 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברוחין

כאמור, האגודה החלה את פעילותה בתחום הפעילות במהלך שנת 2015, ועל כן יכולתה להתייחס לשינויים בהיקף הפעילות בתחום וברוחין מוגבלת.

12.6 התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

לעניות דעתה של האגודה, בתחום הפעילות של ריסק בלבד, לא חלו שינויים מהותיים בתקופה האמורה.

12.7 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

א. חיתום מבוקר ואמין.

ב. שירות איכותי ללקוחות

ג. הגנות ועלות של ביטוח משנה.

ד. משווקים איכותיים והגונים.

ה. מערכות טכנולוגיות תומכות.

12.8 חסמי הכניסה העיקריים לתחום הפעילות הם : הצורך בעמידה בתנאים הנדרשים על-פי דין להוצאת רישיון לעסוק בביטוח וקיום התשתית הטכנולוגית הנדרשת להפקת הצעות מחיר, הפקת פוליסות וטיפול בתביעות.

חלק שלישי - מידע נוסף ברמת כלל האגודה

13. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות האגודה

פעילות האגודה כפופה לחקיקה הרלוונטית החלה על אגודות שיתופיות, להוראות חוק הפיקוח, לתקנות שהותקנו על פיהם, וכן להוראות המפקחת על הביטוח.

להלן יפורטו הוראות דין מרכזיות החלות על האגודה:

חקיקה כללית תתואר רק ככל שיש לה השפעה ישירה על פעילות האגודה. במסגרת ההסדרה של פעילות האגודה כמבטח, מוחלות על האגודה הוראות מסוימות בחוק החברות כאילו הייתה חברה ציבורית. הוראות הדין יתוארו להלן, ככל שלא פורטו במסגרת סקירת תחומי הפעילות השונים של האגודה. במקום בו, להערכת האגודה, יש להוראות הדין אלה השפעה מהותית על האגודה, צוין הדבר במפורש.

13.1 חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

חוק הפיקוח הוא החוק המסדיר את סמכויות הפיקוח על הביטוח, והוא מקנה למפקחת על הביטוח סמכויות נרחבות באשר למתן הוראות הנוגעות לדרכי פעולה של מבטחים ושל סוכני ביטוח ושל נושאי משרה, והכול כדי להבטיח את ניהולם התקין ואת השמירה על עניינם של המבוטחים ושל הלקוחות וכדי למנוע פגיעה ביכולתו של מבטח לקיים את התחייבויותיו. כן קובע החוק כי לא יעסוק אדם בביטוח אלא אם יש בידו רישיון, והוא יעסוק בביטוח רק בהתאם לתנאי הרישיון ובענפים הרשומים ברישיונו. האגודה מחזיקה ברישיון מבטח המתיר לה לעסוק בענפי הביטוח הכללי. במסגרת חוק הפיקוח והתקנות שעל פיו מוסדרים נושאים שונים, ובכלל זה זהות גורמי השלטון המפקחים על גופי ביטוח הפעילים בישראל (חברות וסוכנויות ביטוח); תהליך רישוי מבטחים וסוכנויות ביטוח וקביעת תנאי הרישיון; הסדרת דרכי הפעולה של מבטחים, אורגנים, נושאי משרה ובעלי תפקידים בהם; הסדרת שליטה והחזקה במבטחים וסוכנויות ביטוח; דיווחים שיש להעביר, אופן העברתם ופרסומם ותדירות הביצוע של הני"ל; הסדרים ביחס להון עצמי, סוגי נכסים שיחזיק מבטח ודרכי השקעתם, אופן חישוב עתודות, קביעת תנאי הביטוח של תכניות הביטוח ודמי הביטוח; אופן שמירת ענייני מבוטחים בתחום התביעות, וסמכות המפקחת לברר תלונות מהציבור.

13.2 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007

התקנות קובעות, בין היתר, כללים להבטחת פעילותו התקינה של הדירקטוריון וכשרות חבריו, נוכחות בישיבות, תדירות ישיבות ונושאים נוספים הקשורים לעבודת הדירקטוריון. כן נקבעו כללים לעניין ועדות הדירקטוריון, ובכלל זה ועדת ביקורת וועדת מאזן.

13.3 תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ה-1998

בתקנות אלו נקבעו הוראות בדבר תוכנם, פרטיהם והעקרונות החשבונאיים לעריכתם של הדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים של מבטח. בחודש פברואר 2013 הורה המפקח על הביטוח למנהלי חברות הביטוח לקצר את הדוחות הכספיים, בתוקף החל מהדו"ח התקופתי לשנת 2012. הוראה זו כוללת מספר הנחיות פרטניות לצמצום המידע הנכלל בדו"ח, לרבות בהתייחס למידע שאינו מהותי, ביטול כפילויות והימנעות מנוסח לא מובן. כן הורה המפקח לכלול רק הוראות סופיות שפורסמו

בשנת הדו"ח ורק הוראות בעלות השלכה מהותית על הדוחות הכספיים, צמצום המידע בפרק תיאור פעילות האגודה, כך שיכלול אירועים עדכניים בתקופת הדו"ח בלבד שהם בעלי השפעה מהותית וצמצום משמעותי של המידע הנוגע לתחום פעילות האגודה.

13.4 חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981

חוק זה מסדיר היבטים שונים הנוגעים לפוליסת הביטוח. על-פי החוק, חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבוטח המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח, לשלם בקרות מקרה הביטוח תגמולי ביטוח למוטב. החוק מסדיר, בין השאר, את הנושאים הבאים: תשלום דמי הביטוח, סכום בפיגור וביטול החוזה; נכונות המידע הנדרש ממבטח בעת כריתת חוזה הביטוח ודרישה מהמבטח לדיווח על כל שינוי מהותי בסיכון המכוסה; התניות בחוזה הביטוח וזכאות להפחתת דמי הביטוח; הודעה על קרות מקרה ביטוח, מסירת המידע למבטח ומסמכים נדרשים; אופן תשלום התגמול למבטח ופרק הזמן הנדרש לכך; כללים בעניין ביטוח תאונה ומחלה, ביטוח נכסים וביטוח חבויות. כן נקבעו הוראות לעניין התיישנות.

13.5 חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016

בהתאם לחוק זה, רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון החלה לפעול ביום 1 בנובמבר 2016, כיחידה ממשלתית עצמאית ונפרדת, אשר בראשה תעמוד הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

תפקידי הרשות הינם שמירה על עניינם של המבוטחים ולקוחות הגופים המפוקחים; הבטחת יציבותם וניהולם התקין של הגופים המפוקחים, על מנת לקיים את התחייבויותיהם ללקוחותיהם; קידום התחרות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון ובמערכת הפיננסית; ועידוד חדשנות טכנולוגית ועסקית. שר האוצר, באישור הממשלה, ימנה את הממונה לתקופת כהונה קצובה של חמש שנים ללא אפשרות להארכה. הממונה יהיה ראש הרשות וינהל את ענייניה. אופן מינוי הממונה ומשך תקופת הכהונה נועדו לבסס את עצמאותו של הממונה. הרשות תתקצב בסעיף תקציבי נפרד בתקציב המדינה בדומה למשרד ממשלתי, והממונה יהיה האחראי על ניהול התקציב. יצירת סעיף תקציבי נפרד לפעילות הרשות תאפשר לה שיקול דעת מיטבי וחופש פעולה בקביעת סדר עדיפויותיה. כל עובדי אגף שוק ההון יעברו לרשות החדשה.

13.6 הסדרה בנושא הון האגודה

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח - 1998, קובעות הוראות לעניין חישוב סכומי ההון הראשוני וההון העצמי, כהגדרתם בתקנות, שעל מבטח להחזיק. דרישות ההון נבחנות על פי הדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים של המבטח. בנובמבר 2009 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח) (תיקון), התש"ע-2009. בהתאם לתיקון, עד למועד פרסום הדו"ח הכספי, מבטח נדרש להגדיל את הון העצמי בגין ההפרש שבין ההון הנדרש לבין ההון בפועל, בהתאם למועדים ולשיעורים שנקבעו בתקנות ההון. ראו בהרחבה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

בנוסף, פרסמה המפקחת על הביטוח נתונים בדבר ההון העצמי הנדרש והקיים של האגודה בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימאלי נדרש ממבטח) (תיקון), תשס"ד - 2004. לפירוט נוסף ראו ביאור 12 לדוחות הכספיים.

13.7 חוזר ביטוח 2012-1-6 "הנחיות לביצוע IQIS" בשנת 2007 אימץ האיחוד האירופי נוסח מוצע

לדירקטיבה Solvency II (להלן "הדירקטיבה") הנוגעת להבטחת כושר הפירעון והלימות ההון של חברות ביטוח במדינות האיחוד. על רקע החלטת המפקח להחיל את הוראות הדירקטיבה המוצעת גם על חברות ביטוח בישראל, הוציא המפקח מספר הוראות במטרה להבטיח את היערכותן הארגונית של חברות הביטוח בישראל ליישום הדירקטיבה המוצעת.

בחודש נובמבר 2014 פרסמה המפקחת מכתב למנהלי חברות הביטוח בעניין מתווה ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II, במסגרתו מציינת המפקחת כי הפרלמנט האירופי החליט כי יישום הדירקטיבה באירופה יהיה בתחילת שנת 2016 ונקבעו לוחות זמנים ליישום ההנחיות הסופיות.

חברות ביטוח בישראל תידרשנה לעמוד בהנחיות ההון החדשות החל מהדוחות הכספיים לשנת 2016. שינוי דרישות ההון כפוף בין היתר לשינוי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998.

במהלך שנת 2016 טרם כניסת המשטר החדש לתוקף, יש בכוונת המפקחת להחיל דיווח רבעוני לממונה על אינדיקציות ליחס כושר הפירעון החדש וזאת במקביל לדיווח דרישות ההון על פי התקנות הקיימות.

בחודש יולי 2015 פרסמה המפקחת מכתב למנהלי חברות הביטוח בדבר הוראות מעבר ליישום Solvency II, המבוססות על הדירקטיבה שעיקרן:

מבטח שאינו עומד בדרישות ההון בשנה הראשונה ליישום הדירקטיבה יידרש לנקוט באמצעים הנדרשים על מנת לכסות את החוסר בהון או להקטין את פרופיל הסיכון על מנת להבטיח עמידה בדרישות ההון עד ליום 31 בדצמבר 2018.

דרישת הון מוקטנת על חלק מהמניות המוחזקות ע"י האגודה ביום 31 בדצמבר 2016. כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין מניות אלו תגיע לשיעורה המלא.

בדעת המפקחת לפרסם הנחיות לעניין ניהול הון וקביעת יעד הון פנימי, לעניין סקר פערים שעל החברות יהיה לבצע ביחס למערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי ונייר התייעצות לקידום תהליך להערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון (ORSA).

כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס לשנת 2014 (להלן IQIS4) והיה מבוסס על תקנות סופיות והנחיות טכניות ליישום שפרסמה הנציבות האירופית וכן על חוזר הנחיה לביצוע שפרסמה המפקחת בחודש אפריל 2015. תרגיל IQIS נוסף אמור להיערך בגין שנת 2015 (להלן IQIS5).

במסגרת זו, פרסמה המפקחת, בחודש אפריל 2015, מכתב על פיו "התרגיל, שיבוצע על דוחות 2014, משקף את ההנחיות האירופאיות. למען הסר ספק ולמניעת חוסר ודאות בתהליך ההיערכות נבקש להדגיש כי התרגיל מבטא את החלטת הפיקוח בנוגע להתאמות הנדרשות לשוק הישראלי, והן יובאו

לידי ביטוי בהנחיות החדשות. לקראת תרגיל IQIS5 נוסף ונעקוב אחר התפתחויות בהנחיות האירופאיות, ככל שיהיו, ונדון בהתאמות שידרשו לישראל".

על-פי תרגילי IQIS4 ותרגילי IQIS הקודמים שביצעה האגודה, לאגודה עודף הון.

יודגש כי למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

13.8 טיוטת חוזר 2016-253 "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency

"II

פורסמה ביום 6.2.17, עם העברתה לוועדת הכספים של הכנסת. החוזר בא לכונן משטר כושר פירעון, בהתבסס על הוראת הדירקטיבה המכונה "Solvency II", שאומצה ע"י האיחוד האירופי, ונוגעת למשטר כושר פירעון של חברות הביטוח. בין מטרותיה העיקריות של הדירקטיבה: שיפור ההגנה על כספי מבטחים, באמצעות הבטחת קיומם של אמצעים להבטחת כושר פירעון, המשקפים באופן נאות את הסיכונים שלהם חשופות חברות הביטוח. מועד תחילת החוזר, לכשיתפרסם, ביום 30 ביוני 2017.

13.9 חוזר ניהול סיכוני ציות בגופים מוסדיים

ביום 18 בדצמבר 2013 פורסם על ידי המפקחת חוזר ניהול סיכוני ציות בגופים מוסדיים, המחייב גופים מוסדיים למנות ממנה ציות ואכיפה ולקבוע תוכנית ציות ואכיפה פנימית אפקטיבית. האגודה מינתה את עו"ד נעמה גוטליב-וייסבורד לתפקיד זה. בשנת 2016 סיימה עו"ד גוטליב-וייסבורד את תפקידה ובמקומה מונתה לתפקיד זה עו"ד לימור טבוך. מאז פרסומו של החוזר פרסם קצין הציות תכנית ציות ואכיפה פנימית, בהתאם לעקרונות שפורסמו בנייר העמדה של המפקחת על הביטוח. התכנית הוצגה לוועד המנהל של האגודה, שמינה את ועדת הביקורת של האגודה לפקח על יישום התוכנית.

13.10 ניהול סיכונים בגופים מוסדיים

בחודש ינואר 2016, פורסמה עמדת ממונה בעניין ניהול סיכונים בגופים מוסדיים סקירה רוחבית במבט השוואתי. המסמך סוקר את הממצאים שנאספו על ידי המפקחת בנושא ניהול סיכוני בחברות הביטוח בעקבות בדיקה רוחבית שנערכה בחברות הביטוח (מטרת הבדיקה הייתה לקבל תמונת מצב לגבי תשתית ניהול הסיכונים). המסמך קובע את עמדת הממונה ביחס לממצאים מסוימים שעלו בבדיקה כאמור וביחס ליישום ראוי של הוראותיה בתחום ניהול הסיכונים. בחודש אוגוסט 2016 פורסם עדכון רביעי ואחרון לעמדת המפקחת כאמור.

12.11 מדיניות תגמול בגופים מוסדיים

ביום 10 באפריל 2014 פורסם על ידי המפקחת חוזר בדבר מדיניות תגמול בגופים מוסדיים (חוזר גופים מוסדיים 2014-6-2), שבמסגרתו נקבעו הוראות לעניין גיבוש מדיניות תגמול של נושאי משרה, בעלי תפקיד מרכזי ועובדים אחרים בגוף מוסדי. החוזר הרחיב את הוראות החוזר שקדם לו. החוזר חייב ביצוע תיקון בחלק מהסכמי העסקה אישיים של מועסקי האגודה, בכפוף להוראות מעבר שפורטו בחוזר. ביום 7 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח הוראות משלימות כתיקון לחוזר (חוזר גופים

מוסדיים 2015-9-31), הכולל (בין היתר) תיקונים בדבר אופן התגמול של יושב ראש דירקטוריון של גוף מוסדי והסדרי ההשבה של תגמול משתנה להם כפופים נושאי משרה של הגוף המוסדי. האגודה פעלה בהתאם לחוזר החדש. לפירוט בנושא זה ראו בסעיף 18.7 להלן.

13.11 הסדרה בנושא השקעות ואשראי

בחודש יולי 2012 נכנסו לתוקף תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב - 2012 (להלן "**תקנות ההשקעה**"). בתקנות אלו נקבעה מסגרת אחידה לכללי השקעה החלים על כל הגופים המוסדיים, כולל כספי נוסטרו ושונו חלק מכללי ההשקעה במטרה להתאים את דרכי השקעות גופים מוסדיים לשינויים שחלו בעשור האחרון. במקביל לתיקון התקנות, הוסמכה המפקחת על הביטוח לקבוע הוראות בעניינים שונים כדי לאפשר התאמת חלק מהמגבלות החלות על גופים מוסדיים, לתנאי שוק משתנים. ביום 14 באוגוסט 2013 פרסמה המפקחת על הביטוח חוזר "כללי השקעה החלים על גוף מוסדי" (להלן: "**חוזר כללי השקעה**"). מטרת החוזר היא לקבוע הוראות מפורטות לעניין כללי השקעה בנושאים כמו חריגה משיעורי השקעה, מינוי דירקטור על-ידי גוף מוסדי, השקעה בשותפות, השקעה בזכות במקרקעין באמצעות תאגיד שאינו שותפות, מתן הלוואות, עסקה עם צד קשור או באמצעותו, השקעה בצד קשור, שליטה והחזקת אמצעי שליטה על-ידי מבטח. כללי ההשקעה שינו חלק מכללי ההשקעה הנהוגים. בנוסף, פורסמו על ידי המפקחת על הביטוח הוראות לענין הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות השקעה שלו, "מעריך התפעול והבקרה בתחום ההשקעות של גוף מוסדי", "ניהול סיכונים אשראי אגב פעילות השקעות", "עמדת אשראי לא סחיר על-ידי גופים מוסדיים - תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית", "טיפול בחובות בעייתיים ופעולות גופים לגביית חוב". נושאים אלה שולבו במסגרת החוזר המאוחד (הקודקס) שער 5 (עקרונות לניהול עסקים) חלק 2 (הון, מדידה וניהול סיכונים) פרק 4 – ניהול נכסי השקעה.

ביום 17 בפברואר 2016 פורסם ע"י המפקחת חוזר גופים מוסדיים 2016-9-5 "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים". עיקר השינויים שנכללו בחוזר זה הנם בקשר עם תנאים להשקעת גוף מוסדי או קבוצת משקיעים בשותפות ובזכות במקרקעין באמצעות תאגיד שאינו שותפות; תנאים למתן הלוואות, השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים; והוראות על ביצוע עסקה עם צד קשור ובעל ענין. תחילתו של החוזר מיום פרסומו, למעט הוראות מעבר בענין הלוואות שיחולו בתוך 6 חודשים ממועד פרסום החוזר.

ביום 29 בספטמבר 2016 פורסם ע"י המפקחת חוזר גופים מוסדיים 2016-9-17 "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים". עיקר השינויים שנכללו בחוזר זה הנם בקשר עם מתן הלוואות, השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים. תחילתו של החוזר מיום פרסומו, למעט הוראות לגבי הלוואה שהיא בגדר ליווי פיננסי כהגדרתו בחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974, שאינה נכללת בגדר עסקי האגודה.

ביום 31 באוקטובר 2016, פורסמה עמדת המפקחת בעניין פיקוח על פעילות השקעות. מטרת נייר העמדה הינה להציג פרקטיקות נאותות ופרקטיקות לקויות שהתגלו בביקורות שנערכו בגופי מוסדיים.

13.12 הסדרה בנושא כללי דיווח כספי ומדיניות חשבונאית

המפקחת על הביטוח קבעה הוראות פרטניות ביחס למבנה הדוחות התקופתיים (ביניים ושנתיים) ותוכנם הנדרש. חוזרים אלה מאמצים את הדרישות ל"דו"ח ברנע" במסגרת דוחות של מבטח, מתקנים דרישות ביחס לתכני דו"ח הדירקטוריון ועוד. הוראות שונות בחוזרים שמסדירים נושאים אחרים קובעים גם הוראות שונות לגבי גילוי ייעודי במסגרת חלקים שונים של הדוחות הכספיים, לרבות בנושאי SOX וסולבנסי, והאגודה פועלת באופן שוטף להתאמת דוחותיה לדרישות. כן נקבעו "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית של דיווח כספי" ובקרה פנימית על דיווח כספים - הצהרות, דוחות וגילויים", עודכנו הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS), והוראות לעניין רואה חשבון מבקר של האגודה.

ביום 12 בינואר 2016 פורסם ע"י המפקחת חוזר ביטוח "עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS)", אשר מהווה עדכון לחוזר 1010-1-4 ועיקרו הכללת שינויים בנספח הגילוי בבאורים ניהול ודרישות הון, התחייבויות פיננסיות וניהול סיכונים. תחולתו של החוזר החל מדוחות כספיים לשנת 2015.

ביום 2 במרס 2016 פורסם ע"י המפקחת חוזר ביטוח "תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 1 בחלק 2 של שער 5 – מדידה" במסגרת פרק המדידה שבחוזר המאוחד שונה אופן חישוב חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות בענפי ביטוח כללי ונקבע כי על חברות הביטוח יהיה ליישם אותו החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. חוזר זה מאפשר את יישום ההוראה לכל המאוחר בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2016.

13.13 עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בהתאם לתקני IFRS

ביום 1 בינואר 2017 פורסם ע"י המפקחת חוזר ביטוח 2016-1-24 "עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS)", המעדכן את מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים השנתיים, וכן את דרישת הגילוי בדוחות הכספיים לתקופות ביניים. החוזר חל על דוח שנתי זה.

13.14 הסדרה בנושא ניהול סיכונים ואקטואריה

תחום ניהול הסיכונים ותחום האקטואריה בגופים מוסדיים מוסדר בשורת הוראות. בהתאם לחוק הפיקוח חלה חובה על מבטח למנות מנהל סיכונים ולמנות אקטואר ממונה, ותפקידיהם שזורים בהוראות שונות כגון תהליך יישום IQIS, בעת השקת תוכנית ביטוח חדשה או כניסה לתחום פעילות חדש, בתחום מעילות והונאות וכיו"ב. כן קבעה המפקח על הביטוח את תפקידי האקטואר הממונה ומנהל הסיכונים של מבטח ומארג היחסים שלהם עם בעלי תפקידים אחרים, וזאת במטרה להבטיח ייעוץ מקצועי לדירקטוריון ולהנהלת המבטח.

13.15 הסדרה בנושא מערכות מידע

המפקחת על הביטוח קבעה הוראות לניהול סיכונים אבטחת מידע של הגופים המוסדיים, אשר מתווה את העקרונות לצמצום הסיכונים הנובעים משימוש במערכות מידע. כן הסדירה המפקחת על הביטוח את ניהול תחום טכנולוגיות המידע בגופים מוסדיים.

ביום 7 באוגוסט 2013 פורסם חוזר "ניהול המשכיות עסקית" ובעקבותיו גם עמדת הממונה "ממצאי ביקורת רוחב בנושא המשכיות עסקית" הקובע הוראות בדבר היערכות גוף מוסדי בעת חירום, ודורש מגוף מוסדי להחזיק אתר חלופי (הן אתר פיזי והן אתר עבור מערכות המידע). בהתאם להוראות חוזר זה בוצע תרגול של האגודה במצב חירום, במסגרתו נערכה ביקורת של הפיקוח על הביטוח ונבדקה מוכנות האגודה למצבי חירום.

ביום 31 באוגוסט 2016, פורסם חוזר 2016-9-14 בענין "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים". מטרת החוזר הינה לקבוע עקרונות להגנה על נכסי הגוף המוסדי במטרה להבטיח את שמירת זכויות המבוטחים על ידי שמירה על סודיות, שלמות וזמינות נכסי המידע, מערכות המידע, התהליכי העסקיים ופעילותו התקינה של הגוף המוסדי. החוזר מגדיר, בין היתר, את העקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ואת החובה של גופי מוסדיים לנהל סיכונים אלו בהתבסס על עקרונות הגנת סייבר.

13.16 הסדרה בנושא שירות

ביום 5 ביולי 2016 פורסם ע"י המפקחת חוזר גופים מוסדיים 2016-9-9 "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור", אשר קובע הוראות בקשר עם יישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור. תחילתו של חוזר זה ביום פרסומו, זאת למעט הוראות פרטניות ליישוב תביעות אשר יהיו בתוקף מיום 1 בספטמבר 2016.

13.17 כניסתו לתוקף של החוזר המאוחד

ביום 31 במרץ 2014, נכנסו לתוקפם מספר פרקים של החוזר המאוחד, המאגד בתוכו ומחליף חוזרים רבים של הפיקוח. בפרקים אלה נכנסו לתוקפן מספר הוראות חדשות, אשר לא היו בחוזרים שקדמו לחוזר המאוחד. ביטוח חקלאי נערכת בהתאם להוראות פרק זה.

14. חסמי כניסה ויציאה

14.1 חסמי הכניסה והיציאה העיקריים של פעילות האגודה תוארו לגבי כל תחום פעילות בנפרד.

14.2 אגודת האחזקות מחזיקה בהיתר שליטה מאת המפקחת על הביטוח בגין שליטתה באגודה ובגופים המוסדיים השונים המוחזקים ע"י האגודה. היתר השליטה באגודה כולל, בין היתר, מגבלות בקשר עם ההון העצמי של אגודת האחזקות.

15. גורמי ההצלחה המרכזיים בפעילות האגודה והשינויים החלים בהם תוארו לגבי כל תחום פעילות בנפרד.

16. השקעות

16.1 מחלקת ההשקעות באגודה מנהלת את תחום ההשקעות, הכולל את סך הנכסים הפיננסיים של האגודה, למעט פרמיה לגביה אשר מנוהלת על-ידי אגף הביטוח הרלוונטי בנפרד, וההכנסות ממנה נכללות בהכנסות מהשקעות, הכול בהתאם להחלטות ועדת ההשקעות ובהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 ולחוזרים שמפורסמים מעת לעת על ידי המפקחת על הביטוח. המחלקה פועלת בהתאם לנהלי השקעה הקובעים את סמכויותיה, ובהתאם למדיניות ההשקעה הנקבעת על ידי בוועד המנהל.

החלטות ההשקעה מתקבלות על-ידי צוות המחלקה תוך הסתייעות בעבודות מחקר חיצוניות בארץ ובחו"ל, ופגישות שוטפות עם מומחים מקצועיים בתחום ובכפוף למדיניות של ועדת השקעות.

מדיניות ההשקעות מאפשרת להשקיע בסוגי נכסים רבים בארץ ובחו"ל, ועל-ידי כך לגוון את תיק ההשקעות מתוך מטרה להגיע לאופטימיזציה של היחס בין תשואה לסיכון.

החל מ-2001, עת הורחבו תקנות דרכי ההשקעה, הוגדלו היקפי ההשקעה בנכסים בלתי סחירים, בעיקר אגרות חוב קונצרניות הנושאות סיכונים אשראי, ונכסים בחו"ל הכוללים מניות ואג"חים, וכמו כן פעילות בנגזרים, אם כי בהיקפים שוליים יחסית ביחס לתיק ההשקעות.

16.2 התפלגות הנכסים המנוהלים של האגודה (באלפי ₪):

קספים תלויי תשואה	נוסטר	
---	1,293,274	האגודה

16.3 מדיניות ההשקעות הספציפית מאושרת מראש בוועד המנהל לכל שנה ושנה ומגדירה את התחומים בהם ועדת השקעות ומחלקת ההשקעות רשאים לפעול.

17. ביטוח משנה

17.1 ביטוח משנה הוא אמצעי שבו האגודה מגדרת ומפזרת את סיכונים ומקטינה את חשיפתה. תמורת השתתפות בחלק מהפרמיה אותה גובה האגודה - מתחייבים מבטחי המשנה להשתתף בחלק מהנזק. בחוזר ניהול החשיפה למבטחי משנה נקבעו ע"י המפקחת הוראות בדבר אופן ניהול החשיפה למבטחי משנה, דרישה לקביעת מדיניות ותקרות חשיפה למבטחי משנה, קביעת הוראות דיווח למפקח וקיום דיון שנתי במדיניות החשיפה למבטחי משנה.

17.2 כללי

לאגודה ביטוחי משנה יחסיים בענפי הרכוש, וביטוחי משנה בלתי יחסיים בענפי חובה וחבויות אחרות, באמצעות מבטחי משנה, בעיקר מאירופה, מדרגה ראשונה בענפים אלה. שייר האגודה בענפים העיקריים הוא 10% בענף אש ורכוש המשק, הנדסי, דירות ובתי עסק ובעלי חיים (אשתקד בעלי חיים-30%).

גם בתחום ביטוח חיים חתמה האגודה עם מבטח (המדורג AA-), על חוזה יחסי בו שייר האגודה יעמוד על 15%.

ביטוחי המשנה של האגודה בענפי הביטוח הכללי נערכים על בסיס שנתי עם מבטחי משנה שונים. ביטוחי המשנה נועדו לשם גידור הסיכונים הביטוחיים של האגודה באמצעות העברת חלקם למבטחי המשנה, תוך הקטנת חשיפת הקבוצה בהתאם. עם זאת, אין בהעברת הסיכון כאמור כדי לשחרר את האגודה ממחויבויותיה כלפי מבוטחיה. לאגודה אין תלות במבטחי משנה מסוימים כלשהם.

בביטוח משנה משולמת פרמיה למבטחי המשנה ובתמורה מבטחי המשנה משתתפים בחלקם בתשלומי תביעות, וכן משלמים עמלות, לפי העניין. ביטוחי המשנה נערכים לרוב על בסיס שנתי. חלקו היחסי של כל מבטח משנה בכל אחד מענפי הביטוח השונים יכול להשתנות משנה לשנה ומענף לענף וזאת על-פי המדיניות העסקית של האגודה ואופי העסקים שאותם היא מבקשת לבטח. כל הסכמי ההתקשרות מול מבטחי המשנה מועברים בכל שנה למפקח על הביטוח. האגודה רוכשת ביטוחי משנה במרבית הענפים בהם היא פועלת.

בחלק מהענפים שייר האגודה מכוסה בביטוח עודף הפסדים בגין תביעות חריגות בהיקפן וקטסטרופה כאמור לעיל.

17.3 תיאור הסדרי ביטוח המשנה העיקריים הנהוגים באגודה:

17.3.1 בכל אחד מהענפים מותאם כיסוי ביטוח המשנה לאופי הסיכון ורמתו. ההבחנה הראשונית בסוגי הביטוח המשנה היא בין ביטוח משנה חוזי (יחסי או לא יחסי), שהוא ביטוח משנה הנערך בעבור ענף או סוג ביטוח בהתאם לתנאי החוזה (Treaty) לבין ביטוח משנה פקולטטיבי, שהוא ביטוח משנה הנערך בעבור עסק/ים ספציפיים או פוליסה בודדת. הביטוח היחסי מחלק את הסיכון בין חברת הביטוח למבטחי המשנה, ואילו הביטוח הלא יחסי, מגן על האגודה מפני אירועים יוצאים מן הכלל (כגון, תביעות חריגות וקטסטרופה).

סוגי הכיסויים השונים המקובלים בענף בכלל ובאגודה בפרט הם:

(1) ביטוחי משנה יחסיים הכוללים ביטוחי מכסה (Quota Share). בביטוחי משנה יחסיים, מעבירה האגודה למבטח המשנה שיעור מסוים מסכום הפרמיה מכל פוליסה שמכוסה תחת החוזה, ומקבלת בתמורה ממבטח המשנה שיעור זהה מסכום כל תביעה בגין הפוליסה הנ"ל, וכן עמלה. בביטוחי מכסה שיעור זה הוא קבוע לכל הפוליסות בענף המבוטח.

(2) ביטוחי משנה לא יחסיים הכוללים ביטוח מסוג עודף הפסדים (Excess of loss). ביטוח עודף הפסדים הוא ביטוח המכסה תביעות או אירועים מעל לסכום מסוים, דהיינו, תביעה בודדת גבוהה או אירוע בו מעורבים מספר סיכונים שהצטברותם מעל הסכום המוסכם משולמת על-ידי מבטח המשנה. מאידך, תביעה הנמוכה מהסכום שהוגדר מראש תשולם על-ידי חברת הביטוח באופן בלעדי.

(3) ביטוחי משנה פקולטטיביים נערכים לכיסוי סיכונים מיוחדים הגלומים בפוליסות ספציפיות. בדרך-כלל מבוטחים עסקים בביטוח מסוג זה כאשר סכום

הביטוח עולה בהיקפו על קיבולת ביטוחי המשנה הקונבנציונאליים, או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה עם מבטח המשנה.

מרבית ענפי הביטוח באגודה מבטחים הן בביטוח יחסי והן בביטוח לא יחסי.

17.3.2 תיאור הסכמי העמלות העיקריים המתקבלות ממבטחי משנה :

בענפי הביטוח בהם יש הסכמי ביטוח משנה יחסיים מקבלת האגודה עמלות בהתאם להיקף הפרמיה המועברת למבטחי המשנה.

שיעורי העמלה ממבטחי המשנה בענפים העיקריים הם : 22.5% בענף הנדסי, 15% בענף אש ורכוש המשק ועמלה נוספת מדורגת בענפי האש על-פי תוצאות הענף.

חלק מהסדרי ביטוח המשנה לשנת 2016 מנוהלים על-ידי האגודה במישרין וחלקם באמצעות ברוקרים.

17.3.3 דירוג מבטחי המשנה אשר איתם האגודה עובדת, ומקור הדירוג :

בשנת 2016 התקשרה האגודה עם 43 מבטחי משנה. מרבית מבטחי המשנה בענפי הביטוח הכללי בשנת 2016 הם בדירוג A- ומעלה על-פי חברת המדרג Standard & Poors. חלקו של מבטח משנה אחד עלה על 10% בשנה זו : ALLIANZ SE המדרג AA וחלקו 18,319 אלפי ש"ח המהווים כ- 10.8% מסך הפרמיות שהועברו למבטחי המשנה.

לא חלו שינויים מהותיים במדיניות האגודה לביטוח משנה לעומת שנת 2015. כמו כן לא חלו שינויים מהותיים בדירוג החברות עמן התקשרה האגודה.

ליום 31 בדצמבר 2016 לא ידוע לאגודה על התקשרות מהותית עם מבטח משנה הנתון בקשיים כספיים וכן לא קיימת יתרת חוב מהותית בפיגור או במחלוקת עם מי מבין מבטחי המשנה עימם התקשרה האגודה.

17.4 מדיניות החשיפה למבטחי המשנה :

בהתאם להוראות הפיקוח, קובע הוועד המנהל, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי משנה. בשנת 2016 אישר הוועד המנהל מסגרת חשיפה מרבית למבטחי משנה עימם התקשרה האגודה המבוססת על דירוגם הבינלאומי.

תקרות הכיסוי לגבי השתתפות של מבטחי המשנה בתביעות בחוזים יחסיים מסוג מכסה (Quota Share) בתקופה המדווחות בענפים העיקריים : בענפי אש ורכוש המשק כ – 450 מליון \$ והנדסי כ- 20 מליון \$.

בחוזים מסוג עודף הפסדים האגודה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בתקופה המדווחות ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

17.5 חשיפת מבטחי המשנה לרעידת אדמה

בגין אירועי קטסטרופה רכשה האגודה ביטוח יחסי במסגרת חוזה האש ורכוש המשק. בנוסף, רכשה האגודה ביטוח מסוג הפסד יתר להגנה על השייר העצמי שלקחה על עצמה עד למקסימום של 5 מליון דולר.

להערכת האגודה, המבוססת על ניתוח סיכון רעידת אדמה של חברות שונות, החשיפה לביטוח קטסטרופה מהווה בביטוחי פרט ובביטוחים עסקיים 2.2% מסכום הביטוח הכללי.

מבטחי המשנה המשתתפים בחשיפה זו מדורגים על-פי הטבלה המפורטת שלהלן:

חשיפת מבטחי משנה לרעידת אדמה (במיליוני ש"ח)

קבוצת דירוג מרכזת על-פי P&S	תחזית חשיפה לרעידת אדמה (*)	אחוז מן הסה"כ
AA--AA	625	34.1%
A עד +A	719	39.2%
BBB+ עד -A	489	26.7%
סך-הכול	1,833	100.0%

(*) לפי השער היציג ב-31 בדצמבר, 2016 – 3.845 ש"ח לדולר.

מבטחי המשנה אשר החשיפה שלהם לסיכון רעידת אדמה עולה על 10% מסכום החשיפה

(במיליוני ש"ח)

קבוצת דירוג מרכזת על-פי S&P	תחזית חשיפה לרעידת אדמה	אחוז מן הסה"כ	שם מבטח המשנה
AA	184	10.1	ALLIANZ SE

להלן ריכוז תוצאות ביטוח משנה

בשנת 2016 באלפי ש"ח	ענף רכב חובה	ענף רכב רכוש	ענפי חבויות אחרות	ענפי רכוש ואחרים	סה"כ
סה"כ פרמיה	2,683	175	22,595	143,779	169,232
תוצאות ביטוח משנה	(3,736)	(1)	(17,775)	58,662	37,150

בשנת 2015 באלפי ש"ח	ענף רכב חובה	ענף רכב רכוש	ענפי חבויות אחרות	ענפי רכוש ואחרים	סה"כ
סה"כ פרמיה	2,490	179	25,360	157,476	185,505
תוצאות ביטוח משנה	(1,099)	201	(8,458)	15,803	6,447
בשנת 2014 באלפי ש"ח	ענף רכב חובה	ענף רכב רכוש	ענפי חבויות אחרות	ענפי רכוש ואחרים	סה"כ
סה"כ פרמיה	2,667	47	22,958	160,119	185,791
תוצאות ביטוח משנה	(3,866)	452	(14,710)	25,197	7,073

(*) תוצאות הפעילות מחושבת בהתאם לטופס 2.

א. פרמיה:

1. ענף רכב חובה – בשנת 2016 גידול בפרמיה משנה עקב גידול בצי הרכב המבוטח.
2. ענפי רכוש ואחרים – בשנת 2016 קיטון בפרמיה עקב שינוי בחישוב תעריף ביטוח המשנה.
3. ענפי חבויות – בשנת 2016 קיטון בפרמיה עקב שינוי בחישוב תעריף ביטוח משנה.

ב. תוצאות ביטוח משנה:

1. ענף רכב חובה: בכל שנות החיתום - הפסד מבטחי משנה עקב התפתחות לרעה בתביעות גדולות בשנות חיתום ישנות.
2. ענפי רכוש ואחרים: בשנת 2016 תוצאות חיתומיות טובות במיוחד כולל שיבוב בגין שנים קודמות. ב 2015 ו 2014 תוצאות טובות ללא תביעות גדולות.
3. ענפי חבויות - הפסד בכל שנות החיתום עקב התפתחות לרעה של תביעות גדולות בעיקר בענף חבות המוצר.

17.6 לפירוט נוסף, ראו ביאור 28 (ז) בדוחות הכספיים לעניין ביטוח משנה.

18. הון אנושי

- 18.1 תנאי התקשרות, שינויים ארגוניים ושינויים במצבת העובדים במהלך שנת 2016:
- 18.2 כל עובדי האגודה מועסקים בחוזה אישי ותנאי עבודתו של כל עובד נקבעים בהסכם ההעסקה עימו. סה"כ במצבת כוח האדם של האגודה, ללא תאגידים בשליטתה, בשנת 2016 ישנם 138 עובדים לעומת

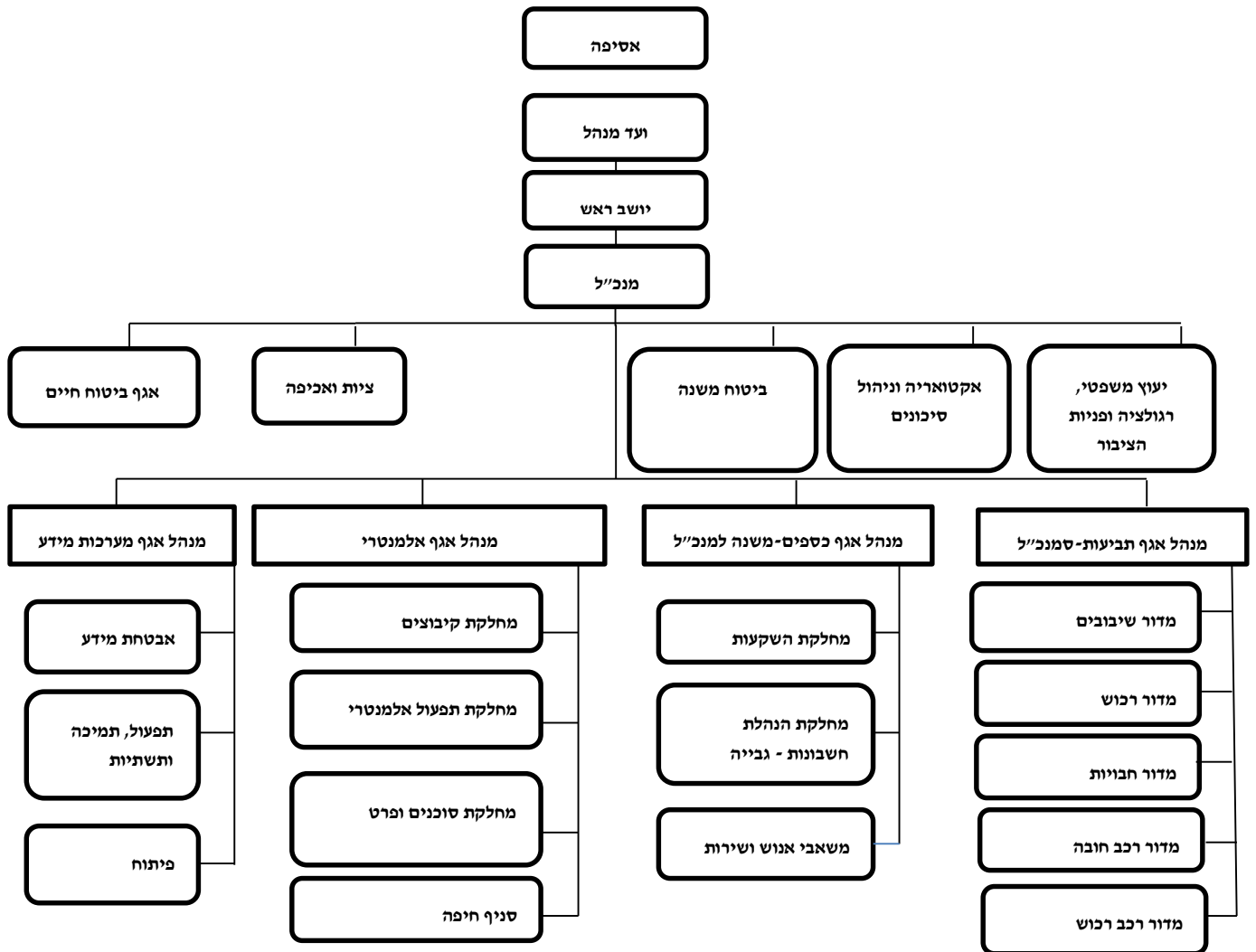
134 בשנת 2015. כמו כן מועסקים 40 עובדים בסוכנות הביטוח המאוחדת. באגודה מועסקים עובדים המעניקים שירותים בתחום פעילות ספציפי ועובדים המעניקים שירותים ליותר מתחום פעילות אחד. ראה סעיף 18.4 להלן.

18.3 להלן פירוט השינויים המהותיים במצבת ההון האנושי שהתרחשו באגודה במהלך שנת 2016 -

בתקופת הדו"ח, ובשים לב להתקרבו של מנכ"ל האגודה לגיל פרישה, סוכם עם המנכ"ל מתווה פרישתו מתפקידו, על פיו צפוי המנכ"ל לסיים את כהונתו במהלך שנת 2017. כמו כן, הוחלט למנות את הגב' מורלי דורי כמנכ"ל האגודה. הגב' דורי צפויה להתחיל את כהונתה ב 1 לאפריל 2017, לאחר שהמפקחת אישרה כי אין לה התנגדות למינויה.

עו"ד לימור טבוך מונתה כממונה על אכיפה וציות באגודה במקומה של עו"ד נעמה גוטליב-וייסבורד.

18.4 תרשים המבנה הארגוני של האגודה

18.5 מצבת עובדים

נכון ליום 31 בדצמבר 2016 מועסקים באגודה 138 עובדים ובסוכנות משקי הקיבוצים 40 עובדים כמפורט להלן:

מספר עובדים ליום 31.12.2016	אגף
13	הנהלה, תחזוקה ומזכירות
23	אגף מערכות מידע
18	אגף כספים, השקעות ומשאבי אנוש
39	אגף אלמנטרי
8	אגף ביטוח חיים
31	אגף תביעות
6	סניף חיפה
40	סוכנות משקי הקיבוצים
178	סה"כ עובדים בביטוח חקלאי וסוכנות מישקי הקיבוצים

18.6 הדרכה - האגודה רואה חשיבות רבה בהדרכת עובדי האגודה ואימונם, ומשקיעה משאבים רבים בהדרכות מקצועיות לעובדים בהתאם לסוג העובד והתחום בו הוא פועל. בין השאר, שולחת האגודה את עובדיה להשתלמויות מקצועיות, כנסים, הדרכות רלוונטיות וימי עיון, והכל על מנת לשמור על רמה מקצועית גבוהה המאפיינת את עובדי האגודה. מרבית ההדרכות וההשתלמויות כאמור מבוצעות באמצעות גופים חיצוניים לאגודה וחלקן מבוצעות באמצעות גורמים ומדריכים מקרב האגודה.

18.7 נושאי משרה ומנהלים בכירים

מרבית נושאי המשרה באגודה מועסקים על-פי חוזי העסקה אישיים, הכוללים, בין השאר, מרכיבי שכר ברוטו לחודש, תוספת בגין שעות נוספות, הוצאות אש"ל, והשתתפות האגודה בקרן השתלמות וביטוח מנהלים של העובד. התחייבויות האגודה בשל סיום יחסי עובד מעביד הכוללות התחייבויות לפי דין, הסכם ונוהג מכוסות במלואן על-ידי פוליסות ביטוח מנהלים, הפקדות בקופות גמל, בתוספת רווחים שנצברו. התחייבות לדמי-חופשה מכוסה במלואה באמצעות הפרשה הכלולה בסעיף זכאים ויתרות זכות.

18.8 מדיניות תגמול נושאי משרה

18.8.1 רקע

ביום 10 באפריל 2014 פרסם הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזר בדבר מדיניות תגמול בגופים מוסדיים (חוזר גופים מוסדיים 2014-9-2), וביום 7 באוקטובר 2015 פרסם הממונה הוראות משלימות כתיקון לחוזר (ביחד להלן: "החוזר").

בהמשך לפרסום החוזר קבע הוועד המנהל של האגודה כי ועדת הביקורת של האגודה תמלא את תפקיד ועדת התגמול והאגודה אמצה מדיניות תגמול אשר הומלצה על ידי ועדת התגמול ואושרה בידי הוועד המנהל של האגודה. מדיניות התגמול של האגודה כפי שאושרה כאמור, נקבעה לתקופה שעד ליום 31.12.2019, אלא אם תשונה קודם לכן.

למונחים המופיעים במסגרת הצהרת מדיניות תגמול זו תהא המשמעות שניתנה להם במסגרת החוזר אלא אם נאמר אחרת.

18.8.2 עקרונות מדיניות התגמול - כללי

- (1) מדיניות התגמול חלה על כל תגמול לעובד ונושא משרה באגודה בשל כהונתו או עיסוקו באגודה
- (2) מדיניות התגמול נועדה לסייע בהשגת מטרות האגודה, תכניות העבודה שלה ומדיניותה בראייה ארוכת טווח, תוך יצירת מערך תמריצים ראוי וסביר לעובדים ולנושאי משרה באגודה, בשים לב למאפייני האגודה, לפעילותה ולניהול הסיכונים של האגודה, תוך מתן דגש לתגמול מבוסס ביצועים, ותוך יצירת איזון ראוי בין רכיבי התגמול השונים.
- (3) מדיניות התגמול מבוססת על מדדים ויעדים כמותיים ואיכותיים הנבחנים מדי שנה כחלק מתכנית העבודה השנתית של האגודה, בהתייחס, בין היתר, ליעדי האגודה, תנאי השוק ומצבה של האגודה.
- (4) האגודה תהא רשאית להעניק לנושאי משרה באגודה ולעובדיה, חלקם או כולם, תגמול אשר יכלול שכר/דמי ניהול חודשיים, תנאים נלווים שונים, ותגמול משתנה במזומן בלבד, בהתאם לקבוע במדיניות התגמול.
- (5) אין במדיניות התגמול כדי לגרוע מהוראותיהם של הסכמים או תגמולים אשר אושרו טרם אימוץ מדיניות התגמול.
- (6) אין במדיניות התגמול כדי להקנות זכויות למי מנושאי המשרה באגודה ו/או עובדיה. רכיבי התגמול להם יהא זכאי כל נושא משרה או עובד כאמור יהיו כאלה שיאושרו לגביו באופן ספציפי על ידי האורגנים המוסמכים לכך באגודה.
- (7) ועדת התגמול והוועד המנהל של האגודה נתנו את הדעת לעלות השכר המרבית על פי תזכיר חוק תגמול לנושאי משרה במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016. מדיניות התגמול נקבעה באופן בו אין בעל תפקיד מרכזי באגודה (או עובד אחר) שעלות שכרו עולה על סך של 2.5 מליון ש"ח לשנה.

18.8.3 תגמול לבעלי תפקיד מרכזי

במדיניות התגמול הוגדרו, בין היתר, מיהם בעלי התפקיד המרכזי באגודה.

פרמטרים לבחינת תנאי התגמול

(1)

- (א) השכלתו, כישוריו, מומחיותו, ניסיונו המקצועי והישגיו של בעל התפקיד המרכזי.
- (ב) תפקידו, תחומי אחריותו והסכמי שכר קודמים שנחתמו עמו עם בעל התפקיד המרכזי.
- (ג) תרומת בעל התפקיד המרכזי לביצועי האגודה, רווחיה ויציבותה.
- (ד) רצון האגודה לשמר את בעל התפקיד המרכזי לאור כישוריו, הידע שלו ו/או מומחיות ייחודית.
- (ה) בחינת היחס בין הרכיב הקבוע לרכיבים המשתנים בתגמול.
- (ו) בחינת היחס בין תגמול בעל התפקיד המרכזי לעלות השכר של שאר עובדי האגודה, ובפרט היחס לעלות השכר החציונית של עובדי האגודה והשפעתו הצפויה על יחסי העבודה באגודה.
- היחס בין עלות השכר של בעלי התפקיד המרכזי באגודה לבין השכר הממוצע של יתר עובדי האגודה, נכון ליום 31.12.2016, הינו בטווח של 1.2 עד 8.6, והיחס בין עלות השכר של בעלי התפקיד המרכזי באגודה לבין השכר החציוני של יתר עובדי האגודה לאותו מועד הינו בטווח של 1.4 עד 10.3. לאור נתונים אלו מצאו ועדת התגמול והוועד המנהל כי יחס עלות שכרם של בעלי תפקיד מרכזי לעלות השכר הממוצעת ולעלות השכר החציונית הינו סביר, ואין לו השפעה שלילית על יחסי העבודה באגודה.

רכיב קבוע

(2)

- (א) שכר הבסיס של בעלי תפקיד מרכזי באגודה ייקבע במהלך המשא ומתן להעסקתם באגודה, על פי הפרמטרים המפורטים בסעיף 3.1 לעיל, ויהיה כפוף לאישורים הנדרשים על פי דין.
- (ב) האורגנים המוסמכים רשאים לעדכן מעת לעת את תנאי השכר של בעלי התפקיד המרכזי בהתאם לפרמטרים המפורטים לעיל, להוראות מדיניות התגמול ולהוראות הדין הרלוונטיות.
- (ג) במדיניות התגמול נקבעו הוראות לעניין הרכיבים הקבועים בתגמול בעלי תפקיד מרכזי באגודה. בהקשר זה מובהר, כי יו"ר הוועד המנהל באגודה יהיה זכאי לרכיב גמול קבוע בלבד. עלות השכר השנתית המרבית ביחס ליו"ר הוועד נקבעה על 5 פעמים הגמול המשולם לדירקטור חיצוני באגודה בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 4-9-2009, לפי המספר המזערי של ישיבות ועד מנהל וועדותיו המחויב בדין.

רכיב משתנה

(3)

(א) ככל שוועדת התגמול והוועד המנהל ימצאו לנכון, בעלי תפקיד מרכזי באגודה יהיו זכאים לתגמול משתנה במזומן ("בונוס"). הזכאות לבונוס תיקבע בהתאם לקריטריונים כמותיים מדידים וקריטריונים איכותיים שאינם ניתנים למדידה.

(ב) הוועד המנהל יהיה רשאי, לפי שיקול דעתו, להפחית את סכום הבונוס לו יהיה זכאי בעל תפקיד מרכזי, בהתקיים נסיבות המצדיקות הפחתה כאמור ובין היתר בנסיבות הבאות: (א) לצורך שמירה על יציבות האגודה ועל איתנות הונה העצמי, (ב) אי עמידת האגודה ביעדה, (ג) ביצועים שליליים של האגודה.

(ג) שיעור התגמול המשתנה השנתי של עובד באגודה מסך התגמול לאותו עובד לא יעלה על 50% מעלות השכר השנתית לכל עובד. בכלל זה נקבעו במדיניות התגמול תקרות בונוס שנתי ביחס לכל אחד מבעלי תפקיד מרכזי באגודה.

(ד) מדי שנה תיבחן העמידה בקריטריונים שנקבעו ביחס לכל אחד מבעלי התפקיד המרכזי לצורך קביעת הזכאות לבונוס השנתי.

(ה) הסיכונים המהותיים להם חשופה האגודה הינם סיכוני שוק, סיכוני אשראי, סיכוני A.L.M, סיכונים תפעוליים, סיכונים ביטוחיים וסיכוני אבטחת מידע, כמפורט בהרחבה בדוחותיה הכספיים של האגודה. בהתאם, שיעורי הבונוסים לבעלי תפקיד מרכזי באגודה וליתר עובדי האגודה נקבעו בשים לב ועל מנת להתמודד נכונה עם הסיכונים האמורים, תוך שעצם הזכאות מותנית בתנאי סף שנקבעו במדיניות התגמול.

(ו) במדיניות התגמול נקבעו פרמטרים כמותיים מדידים ופרמטרים איכותיים שאינם ניתנים למדידה לצורך קביעת הבונוס בתגמול בעלי התפקיד המרכזי באגודה.

(ז) במדיניות התגמול נקבע כי לאחר קביעת היקף הבונוס לשנה מסוימת, 50% מהבונוס ישולם באופן מיידי, ולגבי היתרה יחול הסדר דחייה כדלקמן: 50% מהיקף הבונוס ישולם בשלושה תשלומים שנתיים עוקבים שהראשון שבהם בתום השנה לאחר מועד קביעת הבונוס. למרות האמור, ככל שסך הבונוס בגין שנה קלנדרית אינו עולה על 1/6 מהרכיב הקבוע לאותה שנה, לא יידחה תשלומו.

(ח) במדיניות התגמול נקבע הסדר השבה לפיו בעל תפקיד מרכזי יידרש, כחלק מתנאי כהונתו והעסקתו, להשיב לאגודה תשלומים ששולמו ו/או ישתלמו לו כבונוס לשנה מסוימת, אם גובה הבונוס הנו מעל ל- 2 משכורות ואם עד תום 5 שנים עוקבות ממועד תשלום הבונוס התקיים אחד מאלה: (א) הבונוס שולם על בסיס נתונים שהתבררו בדיעבד כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של האגודה, שנתיים או רבעוניים; (ב) הבונוס שולם בהתחשב ברמת סיכון שהתברר כי לא שיקפה באופן מהותי את החשיפה בפועל של האגודה; (ג) ועדת התגמול קבעה כי בעל תפקיד מרכזי היה שותף להתנהגות שגרמה נזק חריג לאגודה, לרבות הונאה או פעילות לא חוקית אחרת, הפרת חובת אמונים, הפרה מכוונת או התעלמות ברשלנות חמורה ממדיניות האגודה, כלליה ונהליה. תקופת ההשבה תוארך בשנתיים נוספות, אם במהלך תקופת ההשבה קבעה ועדת תגמול כי התקיימו נסיבות המחייבות השבה, כמפורט להלן: (א) האגודה פתחה בהליך בירור פנימי לגבי כשל מהותי; (ב) נודע לאגודה שרשות מוסמכת פתחה בהליך בירור מנהלי או חקירה פלילית כנגד האגודה או בעלי תפקיד מרכזי בה. האגודה תהיה רשאית, בנסיבות מסוימות, לקזז את הסכום המגיע לה כאמור מכל סכום שעליה לשלם לבעל התפקיד המרכזי.

שונות	(4)
במדיניות התגמול נקבעו תנאי הפרישה המקסימליים להם זכאים בעלי תפקיד מרכזי באגודה.	4.1
במדיניות התגמול נקבעו הוראות לעניין התגמול להם זכאים חברי הוועד המנהל באגודה.	4.2
במדיניות התגמול נקבעו קריטריונים ספציפיים בנוגע למועסקים בפונקציות בקרה באגודה, תוך שלגבי בעלי תפקיד מרכזי בקטגוריה זו נקבע כי היחס בין הרכיב המשתנה לרכיב הקבוע יטה לטובת הרכיב הקבוע, בהשוואה ליחס זה אצל בעלי תפקיד מרכזי אחרים.	4.3
במדיניות התגמול נקבעו הוראות לעניין אופן קביעת הרכיב הקבוע והרכיב המשתנה בתגמול לכלל עובדי האגודה. שיעור התגמול המשתנה השנתי של עובד באגודה מסך התגמול לאותו עובד לא יעלה על 50% מעלות השכר השנתית לכל עובד.	4.4
הצהרה בדבר מדיניות התגמול של האגודה לשנת 2016 פורסמה בחודש פברואר, 2016 באתר האינטרנט של האגודה, בכתובת: www.bth.co.il .	18.8.4

19. שיווק והפצה

19.1 מערך הסוכנים של האגודה - כללי

האגודה משווקת את פוליסות הביטוח שלה באופן ישיר, באמצעות סוכנות משקי הקיבוצים ובאמצעות סוכנים. מרבית הפוליסות המשווקות למגזר הקיבוצי, בענפי הביטוח הכללי מתחדשות ב-1 בינואר, למעט פוליסות ביטוח מכונות חקלאיות המתחדשות ב-1 באפריל. סוכנות משקי הקיבוצים והסוכנים אינם בלעדיים ועובדים גם עם חברות ביטוח נוספות. סוכני האגודה פועלים לפי תעריפים והנחיות חיתום שהאגודה מפיצה מפעם לפעם בענפי הביטוח השונים.

19.2 עמלות

19.2.1 סוכנות משקי הקיבוצים

סוכנות משקי הקיבוצים משווקת את פוליסות הביטוח של האגודה הן ללקוחות פרטיים והן לקולקטיביים, ובכלל זה קיבוצים ומפעליהם, מועצות ומפעלים אזוריים, מערכות וארגונים ארציים ומושבים שיתופיים. בתמורה לשירותי השיווק וההפצה של פוליסות הביטוח כאמור לעיל, משלמת האגודה לסוכנות משקי הקיבוצים עמלה שנתית. סוכנות משקי הקיבוצים היא ערוץ הפצה המהווה כ-50% מדמי הביטוח של האגודה, ואובדנו של ערוץ הפצה זה ישפיע מהותית לרעה על פעילות האגודה או שתיגרם לאגודה תוספת עלות מהותית כתוצאה מהצורך להחליפו.

נכון ל-31 בדצמבר 2016 שילמה האגודה לסוכנות הביטוח עמלה בסך של כ-6,500 אלפי ש"ח (אשתקד - 6,400 אלפי ש"ח).

19.2.2 סוכנים

בעבור שירותי התיווך של הסוכנים משולמות עמלות בשיעורים משתנים, כאשר שיעור העמלה נקבע בחלקו על-פי המוצר ובחלקו מותנה בהיקף התפוקה של הסוכן.

להלן נתונים לגבי התפלגות העמלות לפי ענפי פעילות:

ענף פעילות	2016	2015	2014
רכב חובה	4.4%	5.0%	4.0%
רכב רכוש	16.3%	16.8%	15.5%
ענפי רכוש ואחרים	8.1%	8.3%	8.2%
ענפי חבויות	6.8%	6.8%	6.9%
ביטוח חיים – ריסק מפרמיה משוננת(כולל עמלת היקף ונפרעים)	50%	50%	לא רלוונטי

תחום פעילות ענפי רכוש ואחרים כולל סוכן המהווה כ-12% מהתחום. עמלת הסוכן בגין תחום הפעילות הזה הייתה כ-3.5 מליוני ש"ח (ראה סעיף 9.1 לעיל).

20. ספקים ונותני שירותים

האגודה רוכשת מעת לעת שירותים מספקים חיצוניים לצורך פעילותה השוטפת. בשנת הדו"ח לא חלו שינויים מהותיים במערך הספקים של האגודה.

20.1 בתחום שירותי המחשב התקשרה האגודה עם ספק מהותי, קומטק בע"מ, וכן עם מספר ספקים המתמחים בתחומים שונים כמו מד-1 לאחסון המחשב המרכזי. הפסקת מתן שירותים על-ידי מי מהם תהא כרוכה בהשקעת משאבים מצד האגודה עד להתקשרות עם ספק חלופי.

20.2 התקשרות לענין המסלקה הפנסיונית – החל מיום ה 1 לנובמבר, 2015 האגודה החלה להעביר נתונים למסלקה הפנסיונית בהתאם להוראות המפקחת על הביטוח.

20.3 האגודה התקשרה עם שמאים וחוקרים מומחים המסייעים לה בסילוק התביעות.

20.4 התקשרויות עם מוסכים - לאגודה הסכמים עם כ- 80 מוסכי פחחות וצבע בפריסה ארצית, לפיהם, מבוטחים הפונים לצורך ביצוע תיקון כלי-רכב שנפגעו בתאונות, מקבלים מהמוסך שירות ברמה גבוהה כפי שנקבעה בהסכם. כנגד ביצוע התיקונים במוסך, משלמת האגודה, במישרין למוסך, את עלות התיקון כפי שאושרה על-ידי שמאי מטעמה. במסגרת ההסכמים מוענקת אפשרות למבוטח לקבל רכב חלופי עד מועד גמר תיקון רכבו. מטרת ההסכמים היא שיפור רמת השירות אשר האגודה נותנת ללקוחותיה, תוך הוזלת עלויות התיקון בהן נושאת האגודה. האגודה אינה מחייבת מבוטח שנפגע בתאונה למסור את כלי הרכב למוסך הקשור עמה בהסכם, אלא מעמידה אפשרות זו בפניו לבחירתו הבלעדית. מבוטח הבוחר לתקן את הרכב במוסך הסדר, נהנה גם מהקטנת סכום ההשתתפות העצמית.

20.5 האגודה התקשרה בהסכמים עם נותני שירותים שונים לפיהם מבוטח אשר הפוליסה שלו הורחבה כדי לכלול את סוג השירות הרלוונטי, יקבל שירות בהתאם לכתב השירות שניתן לו. הסכמים כאלה נחתמו עם חברות למתן שירותי גרירה לרכב, רכב חלופי, למתן שירותי תיקון שבר שמשות ברכב, ולמתן שירותי רדיו חלופי, נזקי צנרת ועוד. בנוסף, לאגודה הסכמים עם קניינים לקניית כלי-רכב לאחר תאונות וכלי-רכב שנמצאו לאחר גניבה.

21. רכוש קבוע

21.1 משרדיה הראשיים של האגודה ממוקמים במבנה הנמצא ברחוב החשמונאים 91-95 בתל אביב בשטח של כ-2,200 מ"ר. החל מחודש יולי 2015 האגודה שוכרת את המשרדים מאגודת האחות (לאחר העברת נכס הנדל"ן לאגודה האחות במסגרת השינוי המבני, כמפורט לעיל). כן שוכרת האגודה את המשרדים מהם פועל הסניף בחיפה בשדרות פל-ים 14.

21.2 האגודה משתמשת בתוכנות מחשב בתחום ביטוח כללי, לרבות תוכנות עבודה עם סוכנים ותוכנות ניהול ודיווחים המכילות את כל פרטי הפעילות של האגודה הן לצורך הפעילות התפעולית השוטפת, הן לצורכי דיווח והן לצורכי ניתוחים סטטיסטיים. האגודה שמה לה למטרה להביא את מערכות המחשוב שלה לקדמת הטכנולוגיה לצורך הטמעת שיטות ניהול מתקדמות, ייעול תהליכים פנימיים באגודה, שיפור מערך השירות ללקוחות ואבטחת מידע מתקדמת וזאת באמצעות מימוש טכנולוגיות

קיימות והתאמת טכנולוגיות ספציפיות לאגודה. לצורך מימוש היעדים הנ"ל השקיעה האגודה סך של כ- 3.7 מיליון ש"ח בשנת 2016 ועתידה להשקיע סכום של כ- 5 מיליון ש"ח נוספים בשנת 2017.

21.3 למידע נוסף בדבר הרכוש הקבוע של האגודה, ראו ביאורים 4 ו-5 לדוחות הכספיים.

22. עונתיות

22.1 מרבית הפוליסות של הקיבוצים (מהן נובעות עיקר הכנסות האגודה) מתחדשות במהלך הרבעון הראשון של השנה הקלנדארית. עונתיות זו נובעת ממועדי חידוש חוזים של פוליסות קיימות.

22.2 להלן התפלגות סכומי הפרמיות (ברוטו) בענף הביטוח הכללי, לפי רבעונים, בשנים 2014, 2015 ו- 2016 (באלפי ש"ח ובאחוזים):

2014		2015		2016		
באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	
250,932	52.7%	257,248	52.5%	272,877	50.9%	רבעון ראשון
111,005	23.3%	103,933	21.2%	111,942	20.9%	רבעון שני
66,853	14.1%	71,206	14.5%	71,206	13.3%	רבעון שלישי
47,028	9.9%	58,817	11.8%	79,112	14.9%	רבעון רביעי
475,818	100%	491,204	100%	535,137	100%	סה"כ

יצוין, כי בביטוח כללי קיים מנגנון "עתודה לסיכונים שטרם חלפו", אשר מווסת את ההשפעה של עונתיות המחזור על הרווח.

22.3 להלן התפלגות סכומי הפרמיות שהורווחו (ברוטו) בענף ביטוח החיים, לפי רבעונים, בשלוש השנים האחרונות (באלפי ש"ח ובאחוזים):

2014 (לא רלוונטי)		2015		2016		
באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	באלפי ש"ח	באחוזים	
-	-	-	-	56	10.1%	רבעון ראשון
-	-	-	-	110	19.8%	רבעון שני
-	-	-	-	173	31.1%	רבעון שלישי
-	-	51	100%	217	39%	רבעון רביעי
-	-	51	100%	556	100%	סה"כ

22.4 ככלל, לא קיימת עונתיות לעניין תביעות. עם זאת, שיטפונות סביב עונת החורף מהווה גורם עונתי העלול להגדיל את היקף התביעות בעונה זו.

23. נכסים לא מוחשיים

23.1 קניין רוחני

האגודה משתמשת לצורך פעילותה בתוכנות בבעלותה ו/או שנרכשו רישיונות לשימוש בהן.

לאגודה דומיין באינטרנט.

בידי האגודה רישיונות ו/או היתרים לפעול כמבטח, כמתחייב על פי כל דין.

23.2 מאגרי מידע

האגודה מנהלת מספר מאגרי מידע, במסגרתם נשמרים נתונים שונים המשמשים את האגודה בפעילותה. האגודה פועלת באופן שוטף לרישום כל מאגרי המידע שברשותה במרשמי רשם מאגרי המידע בהתאם להוראות הדין.

23.3 לפירוט נוסף בדבר נכסים לא מוחשיים של האגודה, ראו ביאור 4 בדוחות הכספיים.

24. גורמי סיכון

24.1 כללי

24.1.1 לאגודה השקעות בניירות ערך בסכומים ניכרים, ובעקבות כך מושפעות תוצאות פעילותה מתנודות בשוקי ההון בארץ. האגודה מאמצת מדיניות שמרנית באשר לניהול השקעותיה.

24.1.2 האגודה כפופה להוראות חוק הפיקוח לתקנות והצווים שהוצאו על-פיו, להנחיות המוצאות על-ידי המפקחת על הביטוח מפעם לפעם המתייחסות לאופן חישוב עתודות ביטוח, הפרשה לתביעות תלויות ודרכי השקעה, להסדרים תחיקתיים אחרים במשק, יש בהן כדי להשפיע על תוצאות פעילותה של האגודה.

24.1.3 האגודה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שכולו נעשה באמצעות מבטחי משנה יציבים בחו"ל. בענפים מסוימים למבטחי המשנה יכולת השפעה ניכרת על קיבולת הביטוח, תנאי הביטוח ועל התעריפים של האגודה.

24.1.4 תקדימים משפטיים הנוגעים לתשלום תביעות, תביעות ייצוגיות וכיו"ב, יש בהם כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של האגודה.

24.1.5 האגודה מוכרת פוליסות ביטוח המכסות סיכונים שונים וביניהם סיכוני חבויות וסיכוני רכוש. תמחור הפוליסות מבוסס, בין השאר, על ניסיון העבר ועל תחזיות מבוססות מודלים סטטיסטיים ואקטואריים ותעריפים של מבטחי משנה. שינויים בגורמי הסיכון האלה עשויים להשפיע על התוצאות העסקיות של האגודה.

24.1.6 עיקר עסקי האגודה מקורם במגזר הקיבוצי, תהליכים העוברים על התנועה הקיבוצית עשויים להשפיע על היקף העסקים ורווחיות האגודה.

24.1.7 המצב המדיני והביטחוני של מדינת ישראל משפיע על מצב המאקרו כלכלי של המשק הישראלי ועל מצב שוק ההון. נוסף על הסדרים מדיניים וביטחוניים שונים עשויה להיות השפעה על רווחיות האגודה בעיקר בתחום ביטוח כללי.

24.1.8 ענף הביטוח בישראל הוא ענף תחרותי, כאשר התחרות מתקיימת בין חברות הביטוח המוכרות מוצרים דומים.

24.2 להלן תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים אליהם חשופה האגודה :

24.2.1 **סיכון שוק** - הסיכון לירידת ערך הנכסים וההתחייבויות של האגודה כתוצאה משינויים בפעילות השוק :

(1) **סיכון ריבית** - עלייה בשיעורי הריבית תגרום להפסדים בתיק כתוצאה מירידת מחירי האג"ח המוחזקים על-ידי האגודה.

(2) **סיכונים מטבע** - שינויים בשערי החליפין ישפיעו הן על מחירי הנכסים נקובי המט"ח הכלולים בתיק ההשקעות של האגודה והן על ההתחייבויות הביטוחיות לרבות הפעילות מול מבטחי משנה.

(3) **סיכון שערי מניות** - האגודה חשופה לירידה בשווי תיק ההשקעות כתוצאה מירידת ערך ניירות הערך (מקומיים או זרים) המוחזקים על ידה.

(4) **סיכון אינפלציה** - ההפסד הנגרם עקב שחיקת ערך נכסי האגודה שאינם צמודים למדד המחירים לצרכן.

24.2.2 **סיכון אשראי** - הוא הסיכון שנובע כתוצאה מאי-מילוי התחייבויותיו של הצד הנגדי לעסקה כתוצאה מחדלות פירעון. במסגרת זו חשופה האגודה להפסדים כתוצאה מחדלות פירעון או ירידת דירוג האשראי של מבטחי המשנה ושל בעלי האג"ח אותן היא מחזיקה.

24.2.3 **סיכון ALM** - האגודה חשופה לסיכון שנובע מחוסר התאמה בין ההתחייבויות הביטוחיות לנכסים שמוחזקים כנגדן (עיתוי, היקף, שווי).

24.2.4 **סיכון תפעולי** - הסיכון הנובע מכישלון מערכות פנימיות, אנשים (הונאות, טעויות אנוש) ונזקים החיצוניים לחברה (רעידת אדמה). כמו כן, כמבטחת של קבוצה קטנה של לקוחות גדולים, האגודה חשופה לסיכונים תחרותיים ומתחרים.

24.2.5 **סיכונים ביטוחיים** - תמחור והערכת התחייבויות ביטוחיות שגוי : טעות במודל התמחור (model risk) ו/או בפרמטרים והתפלגויות הסתברותיות מוטות (parameter risk), חיתום לקוי, אירועי קטסטרופה וכו'.

24.2.6 **אבטחת מידע** - פגיעה פיזית או לוגית במחשבי האגודה עלולה להסב נזקים כבדים. כיום, מוגנת רשת המחשבים של האגודה באמצעים שונים ומגוונים כגון : Anti-virus, Firewall ועוד. נוסף על כך, הגישה למערכות המידע השונות ניתנת בתהליך מסודר של בקשת הרשאות.

גורמי הסיכון			השפעת גורמי הסיכון
קטנה	בינונית	גדולה	
סיכוני שוק			
	✓		סיכון ריבית
✓			סיכוני מטבע
	✓		סיכון מחירי מניות
✓			סיכון אינפלציה
סיכוני אשראי			
		✓	סיכון אשראי (מבטחי משנה)
	✓		סיכון אשראי (אג"ח)
סיכוני ביטוח ו ALM			
		✓	סיכונים אקטוארים
		✓	אירועי קטסטרופה
	✓		חיתום לקוי
		✓	סיכונים תפעוליים
		✓	אבטחת מידע

24.3 לפירוט נוסף, ראו ביאור 28 לדוחות הכספיים בעניין ניהול הסיכונים באגודה.

25. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

25.1 מתווה סליקה "קל כבד" - איגוד חברות הביטוח מפעיל מערכת סליקה שנועדה, בין השאר, להעביר תשלומים באופן ממוכן בין מבטחי רכב בביטוח רכב חובה בהתאם לחוק נפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים) התשס"א-2001. להסדר זה ניתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל על-ידי הממונה על ההגבלים העסקיים. בספטמבר 2010 אישרה הממונה על ההגבלים העסקיים פטור חדש בתנאים מאישור הסדר כובל. תוקפו של הפטור הוא לחמש שנים עד ספטמבר 2015. נכון למועד זה, עדיין קיים הפטור.

25.2 הסכם בוררות "בנועם" - הסכם בין מרבית חברות הביטוח, לפיו מחלוקות בנושא תביעות שיבוב בין חברות הביטוח בסכסוכים שאינם עולים על 100,000 ש"ח, לא יוגשו לבית המשפט אלא יבוררו באמצעות מוסד בנועם שהוא בבעלות פרטית ונבחר על-ידי איגוד חברות הביטוח. כל מבטח שמצטרף להסדר רשאי לצאת ממנו בתום כל שנה קלנדרית בהודעה מראש. החלטת הבורר בהליך זה מחייבת אך ניתנת לערעור, והגבייה מתבצעת באמצעות מסלקת איגוד חברות הביטוח. ב-1 בספטמבר 2011 פרשה האגודה ביחד עם מבטחים נוספים מהסכם הבוררות "בנועם". התביעות שהוגשו עד המועד הנ"ל ממשיכות להתנהל במסגרת "בנועם" וזאת עד לסיום בירורן.

חלק רביעי - היבטי ממשל תאגידי

26. דירקטורים חיצוניים

בחודש יוני 2016 סיימה את כהונתה כדירקטורית חיצונית באגודה הגב' אריאלה זוכוביץקי, ואילו הגב' צילה דסקל החלה לכהן באותו מועד כדירקטורית חיצונית באגודה. מלבד האמור, לא חלו שינויים נוספים בתקופת הדו"ח בזהות הדירקטורים החיצוניים המכהנים באגודה.

לרשימת חברי הוועד החיצוניים (דח"צים) ולפרטים בדבר השכלתם, ניסיונם וכישוריהם, ראו סעיף 14 בחלק ד' - פרטים נוספים על התאגיד.

27. גילוי בדבר המבקר הפנימי בתאגיד

27.1 פרטי המבקר הפנימי

שם המבקר: גלי גנה, רוי"ח. (מטעם משרד רואי חשבון רוזנבלום הולצמן ושות')

תאריך תחילת כהונה: מאי 2005.

המבקר הפנימי אינו עובד האגודה. למבקר וצוותו ניסיון רב שנים בתחום הביקורת הפנימית וביקורת חקירתית בענפי הביטוח, שוק ההון והמחשוב וידע נרחב בחשבונאות ומשפט.

27.2 תכנית עבודה

תכנית עבודת הביקורת הפנימית של האגודה נתמכת בסקר סיכונים לקביעת יעדי ביקורת, על בסיסו נקבעה תכנית עבודה רב שנתית. בשנת 2015 בוצע סקר מעודכן ונקבעה תכנית העבודה הרב שנתית לתקופה של 4 שנים. תכנית העבודה השנתית אושרה על-ידי וועדת הביקורת. תכנית העבודה הרב שנתית מתעדכנת בהתאם למסקנות מהשנה שחלפה זאת לאור המלצות ההנהלה והמבקר הפנימי, ולאחר התייעצות עם גורמים שונים באגודה. תכנית הביקורת כוללת סקירה וביקורת פנימית של פעילות חברת בת בה לא מונה מבקר פנימי.

27.3 היקף העסקה

בשנת 2016 ערך המבקר וצוותו ביקורת בהתאם לתכנית הביקורת שאושרה בהיקף של כ-2,400 שעות. בידי ההנהלה אפשרות להרחבת ההיקף בהתאם לנסיבות.

27.4 תגמול

התגמול למערך הביקורת הפנימית הוא בשכר המשולם בהתאם לשעות העבודה. עלות מערך הביקורת הפנימית הסתכמה בשנת 2016 בסכום של כ-300,000 ש"ח בצירוף מע"מ.

לדעת הוועד המנהל, לתגמול המבקר הפנימי אין כל השפעה על שיקול דעתו המקצועית.

28. גילוי בדבר רואה-חשבון מבקר

28.1 שם המשרד המבקר: **קוסט, פורר, גבאי את קסירר** (Ernst & Young)

28.2 שם השותף המטפל: **רו"ח משה שחף**

28.3 תאריך תחילת כהונתו: **1 בינואר 2012**

השכר הכולל לו זכאי המבקר, הקשור לשנת הדיווח האחרונה והקשור לשנה שקדמה לה, בנפרד, לפי

<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2016</u>	החלוקה כלהלן (באלפי ש"ח)
320	347	שכר בגין שירותי ביקורת
<u>70</u>	<u>53</u>	שכר בגין שירותים אחרים
<u>390</u>	<u>400</u>	סך הכול (בלי מע"מ)

28.4 מספר השעות שהושקעו על-ידי המבקר במתן השירותים:

<u>31.12.2015</u>	<u>31.12.2016</u>	
2,105	1,994	שעות בגין שירותי ביקורת
<u>268</u>	<u>375</u>	שכר בגין שירותים מיוחדים
<u>2,373</u>	<u>2,369</u>	סך הכול

29. אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי ("SOX 404")

בשנים האחרונות פורסמו ע"י המפקחת על הביטוח מספר חוזרים בקשר עם אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

חוזר מוסדיים 2009-9-10 "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי", אשר בו פורטו הוראות המיועדות ליישם את דרישות סעיף 404 של ה-Sox Act; חוזר מוסדיים 2010-9-7 "בקרה פנימית על הדיווח הכספי – הצהרות דוחות וגילויים", הבא להסדיר את נוסח ההצהרות ואת מתכונת הגילוי, וכן לקבוע נוסח חוות דעת רו"ח המבקר ודו"ח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי בגופים מוסדיים; חוזר 2012-9-5 "בקרה פנימית על הדיווח הכספי - הצהרות, דוחות וגילויים ואחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי - תיקונים".

החוזרים קובעים, בין היתר, כי על הצהרות בדבר גילוי בדו"חות הרבעוניים והשנתיים של האגודה יחתמו המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של האגודה, וכי במסגרת הדו"חות יש ליתן גילוי לבקרות ולנהלים לגבי הגילוי בדו"חות הכספיים בקשר עם אפקטיביות הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, וכן ליתן גילוי בדבר כל שינוי בבקרה הפנימית על דיווח כספי שאירע בתקופה הרלוונטית, שיש לו השפעה מהותית או שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של האגודה.

האגודה סיימה את שלב התיעוד ואימות הדיווחים הכספיים הנגזרים מהדו"חות הכספיים המוגשים למפקח על הביטוח או המפורסמים לציבור הרחב. כן קבלה האגודה אישור מרואה החשבון המבקר על סיום שלב התיעוד והאימות.

לצורך הערכת הבקרה הפנימית, אימצה האגודה מסמך תכנון פרויקט המפרט, בין השאר, את הנושאים הבאים: מתודולוגית הבקורות בהתאם למסגרת COSO, מתודולוגית התיעוד והבדיקות בנושא מערכות מידע על פי מסגרת COBIT.

נכון למועד דו"ח זה, האגודה זיהתה חשבונות ותהליכים עסקיים המהותיים לדיווח הכספי. בוצע תיעוד של התהליכים העסקיים כאמור, תוך זיהוי והערכת הסיכונים והבקורות הקשורים בתהליכים אלו, עמידה ביעילות הבקורות הקיימות וניתוח פערי בקרה, ככל שקיימים.

הנהלת האגודה, בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים, העריכו לתום תקופת דו"ח זה את היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי בדו"ח הכספי. על בסיס הערכה זו הסיקו המנכ"ל ומנהל הכספים כי לתום תקופת הדו"ח הבקורות והנהלים לגבי הגילוי הם יעילים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח את המידע שנדרש לגלות בדו"ח השנתי, בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שנקבעו ע"י המפקחת על הביטוח ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בתקופת הדו"ח לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של האגודה על הדיווח הכספי.

30. הערכת בקורות ונהלים בגין הגילוי

הנהלת האגודה, בשיתוף המנכ"ל ומנכ"ל הכספים של האגודה, העריכו לתום תקופת דו"ח זה את היעילות של הבקורות והנהלים בדבר הגילוי של האגודה. על בסיס הערכה זו הסיקו מנכ"ל האגודה ומנכ"ל הכספים כי לתום תקופת הדו"ח הבקורות והנהלים בגין הגילוי של האגודה הם יעילים כדי ליישם, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהאגודה נדרשת לגלות בדו"ח התקופתי השנתי, וזאת בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שנקבעו ע"י המפקחת על הביטוח ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

31. בקרה פנימית על דיווח כספי

הוועד המנהל הינו הארגון המופקד על אישור הדו"חות הכספיים. בסמכות ועדת הביקורת לדון ולהחליט בנושא נאותות הדו"חות הכספיים של האגודה ובכלל זה במדיניות החשבונאית, שלמות הגילוי וסקירת הבקורות הפנימיות של האגודה. את תפקידה של ועדת הביקורת אפשר שתבצע ועדת מאזן שתוקם לצורך זה, ובלבד שכל חברי ועדת המאזן יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית וכל הדירקטורים החיצוניים באגודה שהם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית כאמור יהיו חברים בה. הוועד המנהל מינה ועדת מאזן אשר דנה בדו"חות הכספיים טרם הצגתם בישיבת הוועד המנהל. תפקיד הוועדה לדון בדו"חות הכספיים של האגודה, נאותות הדו"חות, סוגיות חשבונאיות מיוחדות וכן להמליץ לוועד המנהל של האגודה בדבר אישור הדו"חות הכספיים. בוועדה מכהנים 4 חברים: יו"ר הוועדה הגב' צילה דסקל (דח"צ), מר אמיר שלח (דח"צ), מר ראובן אביטל (דח"צ) ויו"ר הוועד המנהל מר דורון סט. מוזמנים לישיבות ועדת מאזן מנכ"ל האגודה מר אריה הרמן, המשנה למנכ"ל ומנהל הכספים רוי"ח שמואל הרטשטיין, אקטוארית האגודה הגב' גלית רובשטיין ורואה החשבון החיצוני של האגודה, רוי"ח משה שחף.

לצורך בחינת הדוחות הכספיים, נושאי המשרה באגודה פורשים בפני חברי ועדת המאזן את הממצאים העיקריים והאומדנים של הדוחות הכספיים וכן את אופן הטיפול החשבונאי הקשור בדיווח הכספי.

בישיבת הוועד המנהל המתכנסת לצורך אישור הדו"חות הכספיים, מציגה יו"ר ועדת מאזן את הסוגיות העיקריות ועיקרי הדברים שעלו בישיבת המאזן את מסקנות ועדת המאזן.

ועדת המאזן התכנסה ביום 17.03.2017 לצורך דיון בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 ואלה אושרו בישיבת הוועד המנהל ביום 30.03.2017.

בתקופת הדו"ח המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2016 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של האגודה על הדיווח הכספי.

32. פרטים בדבר היערכות האגודה ל - solvency II - משטר כושר פירעון

כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס לשנת 2015 (להלן IQIS5) והיה מבוסס על על חוזר הנחיה לביצוע שפרסמה הרשות בחודש אפריל 2016.

בתקופת הדו"ח קיימה ועדת סולבנסי דיון על תוצאות האגודה בביצוע תרגיל IQIS5. תוצאות התרגיל הוצגו בפני הוועד המנהל בשנת 2016. ראו בניהון גם באור 12 לדוחות הכספיים.

בחודש פברואר 2017 פרסמה הרשות טיוטת חוזר עם הוראות סופיות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II. הוראות אלו מבוססות על הוראות הדירקטיבה שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו. הוראות החוזר צפויות להיכנס לתוקף ב-30 ביוני 2017.

לצורך ההיערכות המיכונית האגודה נמצאת בשלבי הטמעה של מערכת ממוחשבת שנרכשה לצורך חישוב מודול סיכוני השוק הכלול בנדבך הראשון של חישוב ההון הנדרש. מערכת זו תתרום למיכון וקיצור תהליכי החישוב.

חלק ב - דו"ח הוועד המנהל, הצהרות המנהלים

תוכן העניינים

2	1. תיאור תמציתי אודות האגודה, סביבתה העסקית ותחומי פעילותה
4	2. מצבה הכספית של האגודה
10	3. תזרים מזומנים, נזילות ומימון
10	4. השפעת גורמים חיצוניים
13	5. יעדים ואסטרטגיה עסקית
14	6. הצהרות מנהלים
16	7. דו"ח הוועד המנהל וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

חלק ב – דו"ח הוועד המנהל

דו"ח הוועד המנהל על מצב ענייני האגודה לתקופה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2016 (להלן: "דו"ח הוועד המנהל") סוקר את השינויים העיקריים בפעילות האגודה בשנת 2016 (להלן "תקופת הדו"ח").

דו"ח הוועד המנהל כולל מידע צופה פני עתיד. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על מידע הקיים באגודה במועד הדו"ח וכולל את הערכות האגודה או כוונותיה, נכון למועד הדו"ח. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה.

הדו"ח ערוך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון) התשנ"ח-1988, פרק י"א: דו"ח דירקטוריון ובהתאם לחוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (להלן: "המפקח על הביטוח", "הממונה" או "המפקח").

דו"ח הוועד המנהל הינו חלק בלתי נפרד מהדו"ח התקופתי לשנת 2016 (להלן: "הדו"ח התקופתי"), על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדו"ח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תיאור תמציתי של האגודה, סביבתה העסקית ותחומי פעילותה

1.1 כללי

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן: "ביטוח חקלאי" או "האגודה") היא אגודה שיתופית אשר נרשמה בישראל ב-14 באפריל 1937 בשם "קופה לביטוח חקלאי הדדי אגודה שיתופית בע"מ". בשנת 1993 שינתה האגודה את שמה לשמה הנוכחי.

חברי האגודה הינם אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "אגודת האחזקות"), המחזיקה בכל יחידות ההשתתפות באגודה, למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן: "האגודה האחות"), בנאמנות עבור אגודת האחזקות. לפירוט נוסף בדבר האחזקות באגודה והשינוי המבני בה, ראה סעיף 1.5 בחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד (להלן: "תיאור עסקי התאגיד").

מטרת ההתאגדות של האגודה, כפי שהיא באה לידי ביטוי בתקנון האגודה היא, בין השאר, לעסוק בעסקי הביטוח של חבריה ושל אחרים, וכן בתחומים הקשורים בעסקי ביטוח בדרך של שיתוף ושל עזרה הדדית, וכן בכיסויים ביטוחיים המותאמים באופן ייחודי לאופי הפעילות של חבריה.

לאגודה משרדים ראשיים הפועלים ברחוב החשמונאים 95-91, בתל-אביב, וכן סניף צפוני בחיפה.

למבנה האחזקות של האגודה ראה סעיף 2 בחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד.

1.2 תחומי פעילותה העיקריים של האגודה

האגודה פועלת בעיקר בתחום הביטוח הכללי, הכולל את ענפי ביטוח הרכב (רכב חובה ורכב רכוש), ענפי ביטוח חבויות, ענפי ביטוח רכוש אחר וביטוח ימי.

במהלך שנת 2015 החלה האגודה את פעילותה בענף ביטוח חיים (Risk)

1.2.1 ענפי המשנה העיקריים בביטוח רכוש הם :

ביטוח דירות, ביטוח רכב רכוש, ביטוח אש, ביטוח רכוש אחר וביטוח הנדסי.

1.2.2 ענפי המשנה העיקריים בביטוח חבויות הם :

ביטוח צד שלישי, ביטוח חבות מעבידים, ביטוח חבות המוצר, ביטוח אחריות מקצועית, וביטוח אחריות דירקטורים.

1.2.3 כן עוסקת האגודה בענף ביטוח רכב חובה.

לפירוט נוסף אודות תחומי פעילותה של האגודה, ראה החלק השני לחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד.

1.3 התפתחויות ואירועים מהותיים בתקופת הדו"ח

1.3.1 כללי

לשינויים מהותיים שאירעו במהלך תקופת הדו"ח, ראה סעיף 3 לחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד.

1.3.2 הליכים משפטיים

לעניין התפתחויות במצב התביעות הייצוגיות והתביעות התלויות העומדות כנגד האגודה (שאינן במהלך העסקים הרגיל), ראה באור 29 בדוחות הכספיים.

1.3.3 מגבלות ופיקוח על עסקי האגודה

לעניין התפתחויות בחוקים, תקנות, חוזרים, טיוטת חוקים, תקנות וחוזרים עיקריים, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או המפקח על הביטוח, לפי העניין, ראה בחלק א' לדו"ח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד, בחלק "מגבלות, חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים" עבור כל אחד מתחומי הפעילות, וכן בסעיף 12, בדבר מגבלות ופיקוח על פעילות האגודה.

1.4 מגמות, ארועים והתפתחות בפעילות האגודה ובסביבתה העסקית

(א) תחומי פעילותה העיקריים של האגודה ושינויים שחלו בהם

לא חלו שינויים בתחומי פעילות האגודה בשנת הדוח. לפרטים בקשר עם תחומי הפעילות העיקריים של האגודה ראה חלק שני לפרק א' של הדוח התקופתי.

(ב) **התפתחויות בסביבה העסקית והמאקרו כלכלית של האגודה**

לא חלו בשנת הדוח התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית של האגודה אשר הייתה להן השפעה מיוחדת או חריגה על האגודה לעומת ההשפעה של ההתפתחויות אלה על השוק בכללותו ועל חברות הביטוח בפרט.

2. מצבה הכספי של האגודה

2.1 נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים המאוחדים לתאריך 31 בדצמבר 2016 (באלפי ש"ח):

נתוני מאזן	31.12.2016	31.12.2015
פרמיה לגבייה	78,908	51,800
השקעות פיננסיות אחרות	1,068,004	946,751
הון עצמי	422,163	395,185
עתודות ביטוח ותביעות תלויות ברוטו	1,189,953	1,175,627
עתודות ביטוח ותביעות תלויות בשייר	903,794	881,706
סה"כ מאזן	1,744,151	1,701,583

א. נכסים

1. **סך כל הנכסים** של האגודה ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם בסכום של 1,744 מיליון ש"ח לעומת כ-1,702 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

2. **פרמיה לגבייה** עלתה ליום 31 בדצמבר 2016 לסך של כ- 79 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 52 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הגידול האמור מקורו מגידול בפעילות עסקי הביטוח בעיקר מגידול בחלק הסוכנים בתפוקה.

3. **השקעות פיננסיות אחרות** עלו ליום 31 בדצמבר 2016 לסך של כ 1,068 מיליוני ש"ח לעומת 947 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הגידול האמור מקורו בהמרת סעיף המזומנים באגודה לניירות ערך, בעיקר אגרות חוב ממשלתיות ואגרות חוב של קונצרנים בדירוג גבוה.

ב. הון עצמי ודרישות הון

סך כל ההון של האגודה ליום 31 בדצמבר 2016 הסתכם בסכום של 422,163 אלפי ש"ח לעומת 395,185 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. הגידול נובע מהרווח לתקופה ולאחר חלוקת דיבידנד בסך של 13,000 אלפי ש"ח.

סך כל ההון העצמי הקיים באגודה נכון ל-31 בדצמבר 2016 מסתכם בסכום של 422,163 אלפי ש"ח. סכום ההון הנדרש ביחס לאגודה על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 נכון ליום 31 בדצמבר 2016 הוא 253,545 אלפי ש"ח.

לפיכך, נכון ליום 31 בדצמבר 2016 לאגודה יש עודף הון בסכום של 168,618 אלפי ש"ח לעומת 152,200 אלפי ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2015 (הון עצמי לעומת הון עצמי נדרש על פי התקנות הנ"ל).

יישום הוראות Solvency II ("הדירקטיבה")

בחודש נובמבר פורסמה טיוטת חוזר בדבר הוראות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II.

החוזר בא לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה EC/2009/138, המכונה "Solvency II" (להלן – "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים – נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

בדעת המפקחת לפרסם הנחיות לעניין ניהול הון וקביעת יעד הון פנימי, לעניין סקר פערים שעל חברות הביטוח יהיה לבצע ביחס למערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי ונייר התייעצות לקידום תהליך להערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון.

החוזר מבוסס על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל. הנדבך הכמותי ייושם בישראל החל מ-31 במרץ 2017. יחד עם זאת, חברות ביטוח תידרשנה לעמוד, בשלב זה, גם במשטר הקיים לפי תקנות ההון כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS) - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס ליום 31 בדצמבר 2015 (להלן IQIS5) והיה מבוסס על תקנות סופיות והנחיות טכניות ליישום שפרסמה הנציבות האירופית וכן על חוזר הנחיה לביצוע שפרסמה המפקחת בחודש אפריל 2016.

על פי תרגיל IQIS5 שביצעה האגודה, המבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2015, ובהתחשב בהוראות המעבר ליום 31 במרץ 2017 לאגודה עודף הון בשיעור של 52% (ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים).

ב. התחייבויות

סך כל ההתחייבויות של האגודה נכון ליום 31 בדצמבר, 2016 הסתכמו לסכום של 1,319 מיליון ש"ח לעומת כ- 1,302 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2015. הגידול כאמור מקורו בעלייה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח עקב העלייה בפעילות הביטוחית באגודה.

ג. נתוני רווח והפסד (אלפי ש"ח)

31.12.14 - 1.1.14	31.12.15 - 1.1.15	31.12.16 - 1.1.16	נתוני רווח והפסד
466,569	478,481	516,630	פרמיות שהורווחו ברוטו
283,802	294,840	349,142	פרמיות שהורווחו בשייר
388,378	363,268	358,250	תשלומים ושינוי בין חוזי ביטוח ברוטו
242,722	219,851	257,555	תשלומים ושינוי בגין חוזי ביטוח בשייר
71,508	18,878	23,447	הכנסות מהשקעות
54,311	43,033	39,804	רווח נקי ראה ביאור 6 בדו"ח הכספי

2.2 ביטוח כללי

2.2.1 רווח (הפסד) בביטוח כללי לפי ענפים (במיליוני ש"ח)

ענף	12/16	12/15	12/14
רכב רכוש וטרקטורים	1.6	16.7	17.5
רכב חובה	13.1	36.1	62.6
ענפי אש רכוש והנדסי	23.5	10.2	(1.8)
ענפי חבויות	3.7	(26.6)	(43.3)
סה"כ	41.9	36.4	35

2.2.2 הפרמיות של האגודה בביטוח כללי לפי ענפים (במיליוני ש"ח)

ענף	12.2016		12.2015		12.2014	
	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי
רכב רכוש וטרקטורים	160.8	160.7	134.3	134.1	126.3	126.3
רכב חובה	89.5	86.8	69.9	67.4	75.3	72.7
ענפי אש, רכוש, הנדסי ואחרים	181.3	37.5	183.1	25.7	173.7	13.4
ענפי חבויות	104	81.4	103.8	78.5	100.5	77.6
סה"כ	535.7	366.4	491.2	305.7	475.8	290

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ - דוח תקופתי לשנת 2016 - חלק ב - דוח הוועד המנהל

2.2.3 תיאור התפתחות הפרמיות

סך כל הפרמיות שנגבו ברוטו בתקופת הדו"ח הסתכמו לכ-535.7 מיליון ש"ח לעומת סכום של כ-491.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה בפרמיות בענפי רכב חובה ורכב רכוש המתוארים להלן נובעת בעיקר מעליית חלקם של הסוכנים בתפוקה.

2.2.3.1 סקירת תוצאות פעילות במגזר ביטוח כללי :

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

שנים			
<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>ביטוח רכב רכוש</u>
125.8	127.1	152.7	פרמיות שהורווחו בשייר
17.5	16.7	1.6	רווח (הפסד) כולל לפני מס
Loss Ratio			
65.5%	63.1%	76.4%	ברוטו
65.8%	63.1%	76.3%	בשייר
Loss Ratio Combined			
89.1%	87.6%	99.8%	ברוטו
89.4%	87.6%	99.8%	בשייר

<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>ביטוח רכב חובה</u>
70.9	68.7	80.4	פרמיות שהורווחו בשייר
62.6	36.1	13.1	רווח (הפסד) כולל לפני מס
Loss Ratio			
40.8%	45.1%	83.7%	ברוטו
32.3%	42.2%	78.6%	בשייר
Loss Ratio Combined			
53.4%	57.9%	96.2%	ברוטו
45.1%	54.8%	91.4%	בשייר

<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>ענפי רכוש ואחרים</u>
12.8	23.0	36.4	פרמיות שהורווחו בשייר
(1.8)	10.2	23.5	רווח (הפסד) כולל לפני מס
Loss Ratio			
84.8%	70%	36.4%	ברוטו
118.4%	75.2%	35.3%	בשייר
Loss Ratio Combined			
86.8%	86.1%	54%	ברוטו
117.6%	62.9%	35.3%	בשייר

<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>ענפי חבויות אחרים</u>
74.4	76	79.3	פרמיות שהורווחו בשייר
(43.3)	(26.6)	3.7	רווח (הפסד) כולל לפני מס
Loss Ratio			
161.6%	124.2%	105.1%	ברוטו
163.1%	122.8%	85.8%	בשייר
Loss Ratio Combined			
177.5%	139.9%	121.6%	ברוטו
181.7%	143.5%	105%	בשייר

2.2.3.1.1 ביטוח רכב רכוש וטרקטורים

סך הפרמיות שנגבו ברוטו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסך של כ- 152.9 מיליון ש"ח לעומת כ- 134.3 מיליון ש"ח לשנה המקבילה אשתקד. העלייה בפרמיות נובעת בעיקר מעלייה בפעילות עסקי הסוכנים של החברה. הרווח לפני מס בתקופת הדו"ח הסתכם לסך של כ-1,622 אלפי ש"ח לעומת רווח של 16,745 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הקיטון ברווח נובע בעיקר מהרעה בתוצאות החיתומיות בפעילות הסוכנים עקב התחרות בתעריפי הרכב.

2.2.3.1.2 ביטוח רכב חובה

הפרמיות ברוטו שנגבו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסכום של כ-83.1 מיליוני ש"ח לעומת כ-69.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח לפני מס בתקופת הדו"ח הסתכם לסכום של כ-13,091 אלפי ש"ח לעומת רווח של כ-36,072 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הקיטון ברווח נובע בעיקר מהפרשה למלאי התביעות התלויות בגין שינוי בריבית היוון קצבאות בסך של כ-21.6 מיליוני ש"ח (ראה ביאור 28 (6) ב' לדוחות הכספיים).

2.2.3.1.3 ענפי אש רכוש, הנדסי וענפים אחרים

הפרמיות ברוטו שנגבו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסכום של כ-178.2 מיליוני ש"ח לעומת כ-179.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח לפני מס בתקופת הדו"ח הסתכם לסכום של כ-23,531 אלפי ש"ח לעומת רווח של כ-10,154 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

עיקר הגידול ברווח נובע משיפור חיתומי, בעיקר במרכיב הדמים בפוליסות.

2.2.3.1.4 ענפי חביות

הפרמיות ברוטו שנגבו בתקופת הדו"ח הסתכמו לסכום של כ-101.8 מיליוני ש"ח לעומת כ-103.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח לפני מס בתקופת הדו"ח הסתכם לסכום של כ-3,736 אלפי ש"ח לעומת הפסד של כ-26,577 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

המעבר לרווח נובע מהתפתחות לטובה של תביעות ישנות ומטיוב הענפים. רווח זה הוא לאחר הפרשה למלאי התביעות התלויות בגין שינוי ריבית היוון קצבאות בסך של כ-16.5 מיליוני ש"ח (ראה ביאור 28 (6) ב' לדוחות הכספיים).

2.3 ביטוח חיים

2.3.1 מידע כללי על תחום הפעילות

ביום 25 למרס, 2015 קיבלה האגודה אישור מהמפקחת על הביטוח לפעול בענף ביטוח חיים ריסק בלבד. במהלך חודש יוני, 2015 החלה האגודה לשווק פוליסות ביטוח חיים ריסק. החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס, 2016 מציגה האגודה נתוני ענף זה.

2.3.2 רווח (הפסד) בביטוח חיים (במיליוני ש"ח)

12/14	12/15	12/16	
-	(2.4)	(2.7)	ריסק

2.3.3 שיעור הפרמיות של האגודה בביטוח חיים (באלפי ש"ח)

12.2014		12.2015		12.2016		
שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	שייר עצמי	ברוטו	
-	-	23	51	249	556	ריסק

(א) **פרמיות שהורווחו**- האגודה החלה בשיווק פוליסות ביטוח חיים ריסק בלבד ברבעון האחרון של שנת 2015 ולפיכך חלקה בענף זניח. ברבעון האחרון של 2016 אושרה לאגודה, על ידי הפיקוח, פוליסה של ביטוח חיים ריסק אגב משכנתא. האגודה תחל בשיווק פוליסה זו בתחילת 2017.

(ב) **הוצאות רכישה נדחות DAC**- האגודה, על פי החלטת האקטואר בביטוח חיים, החליטה לא לחשב הוצאות רכישה נדחות, הואיל והפוליסות לא תעמודנה במבחן של ברות DAC.

3 **תזרימים מזומנים, נזילות ומימון**

תזרימי המזומנים נטו של האגודה, אשר שימשו לפעילות שוטפת, הסתכמו בתקופת הדו"ח לסך של כ 66.5 מיליון ש"ח. תזרימי המזומנים, אשר שימשו לפעילות השקעה הסתכמו בסך של 5.6 מיליון ש"ח. תזרימי המזומנים אשר שימשו לפעילות מימון הסתכמו בסכום של 18 מיליון ש"ח ונובעים בעיקרם דיבידנד לבעלי יחידות השתתפות של האגודה.

בתקופת הדו"ח יתרות המזומנים של האגודה קטנו בסכום של כ- 90 מיליון ש"ח .

האגודה מממנת את פעילותה ממקורות עצמיים (הון עצמי).

4 **השפעת גורמים חיצוניים**

4.3 **התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית**

עסקאות הביטוח של האגודה מושפעות מהשינויים העוברים על ההתיישבות העובדת והאגודה מתאימה את פעילותה ואת אופן שיווק הפוליסות לשינויים ולתמורות אשר חלים במגזר זה. כן מושפעת פעילות האגודה מהשינויים בשוק ההון, מהמצב הכלכלי, מהמצב הפוליטי והביטחוני של ישראל וממצב המשק העולמי. לשינויים אלה יש משמעות בתחום ההשקעות, וכן על היקף ההכנסות של האגודה ועל תשלומי התביעות. המשק הישראלי הוא משק מאוד קטן ומאוד פתוח, ולכן הוא גם מושפע בגדול מההתרחשויות במשק העולמי.

הסקירה להלן היא מתוך דו"ח המדיניות המוניטרית של בנק ישראל למחצית השנייה של שנת 2015 :

4.4 המשק בישראל - הפעילות הריאלית המקומית

הנתונים המעודכנים של החשבונאות הלאומית לרבעונים השני והשלישי העידו כי המשק צומח בקצב מהיר מזה שפורסם קודם לכן, וזאת בהובלת הצריכה הפרטית וההשקעות בנכסים קבועים, רכיבים שהמשיכו לקבל תמיכה מהריבית הנמוכה. לאורך התקופה הנסקרת התעדכנו נתוני הצמיחה כלפי מעלה במידה משמעותית, והאומדן השנתי הראשון של הלמ"ס הראה כי הצמיחה ב-2016 הגיעה ל-3.8%. בדיונים על הריבית לספטמבר סברו חברי הוועדה כי לאור העדכון המשמעותי באומדן לנתוני הצמיחה ברבעון הראשון, פחתו הסיכונים לצמיחה. שוק העבודה המשיך להפגין חוסן והאבטלה נותרה נמוכה, והתפתחויות אלו באו לידי ביטוי בעלויות שכר ובגידול במספר המשרות הפנויות.

4.5 המדיניות המוניטרית

במחצית השנייה של 2016 הותירה הוועדה המוניטרית את הריבית ללא שינוי, ברמה של 0.1%, והמשיכה להעריך שהמדיניות תיוותר מרחיבה לאורך זמן. עם זאת, במהלך התקופה היא ביטאה את ההערכה שלא נדרש עוד לבחון את הצורך בכלים מוניטריים שונים. במסגרת המדיניות המוניטרית המשיך בנק ישראל לרכוש מט"ח, ובמהלך התקופה הנסקרת הוא רכש 2.6 מיליארד דולר. הוועדה העדיפה להמשיך להתערב בשוק המט"ח במקום להפחית עוד את הריבית, עקב הסיכונים הכרוכים במדיניות של ריבית שלילית. בספטמבר החליטה הוועדה כי החל מ-2017 תרד תדירותן של החלטות הריבית מ-12 בשנה ל-8.

4.6 אינפלציה

ב-12 החודשים שהסתיימו בדצמבר 2016 ירד מדד המחירים לצרכן ב-0.2%. בתקופה הנסקרת התמתנה הירידה במחירים עקב התפוגגות השפעתן הישירה של הירידות במחירי האנרגיה ושל הפחתות המחירים שהממשלה יזמה. הציפיות לאינפלציה לטווח של שנה, והציפיות לשנה בעוד שנה (הציפיות פורוורד לשנה השנייה), הוסיפו לנוע מתחת לגבול התחתון של יעד האינפלציה. הציפיות פורוורד לטווחים הבינוניים נמצאו מעל הגבול התחתון, והציפיות פורוורד לטווחים הארוכים (5—10 שנים) נותרו מעוגנות בסביבת מרכז היעד.

4.7 השווקים הפיננסיים

מדדי המניות המקומיים נותרו כמעט ללא שינוי במהלך התקופה הנסקרת (במונחי דולרים, הממוצע בדצמבר לעומת הממוצע ביוני), בדומה למדדים המובילים באירופה ובשווקים המתעוררים ובניגוד למדדים בארה"ב: מדד ה-S&P 500 המשיך במגמת העלייה שניכרה בו במחצית הקודמת. בעקומי התשואות הנומינלי והריאלי נרשמו עליות בטווחים הבינוניים והארוכים, בדומה למצב בעולם. הדבר מתיישב עם היציבות שמציגות הציפיות לאינפלציה לטווחים הבינוניים והארוכים. המרווחים בין אג"ח תאגידיות לאג"ח ממשלתיות דומות נותרו יציבים במחצית החולפת.

4.8 שער החליפין

במהלך התקופה הנסקרת התייסף שער החליפין הנומינלי האפקטיבי, בעיקר עקב הפיחות שחל בשער האירו מול השקל על רקע המשך ההרחבה המוניטרית וסביבת הצמיחה הנמוכה בגוש האירו. מנגד, הדולר שמר על ערכו מול השקל והתחזק מול רוב המטבעות בעולם.

בסיכום התקופה התייסף השקל בכ-5.2% מול סל המטבעות (ממוצע יוני מול ממוצע דצמבר). הייסוף המשיך להקשות על המשך הגידול ביצוא הסחורות. לפי המודלים השונים לשער החליפין של שיווי משקל שהוצגו לוועדה המוניתרית, שער החליפין מצוי בייסוף יתר. להערכת הוועדה המוניתרית, חלק משמעותי בייסוף מקורו בהעמקת ההרחבה המוניתרית הגלובלית, ובמיוחד מדיניות הריבית השלילית ובתוכניות "ההקלה הכמותית" באירופה ויפן. הרחבה זו אילצה מספר מדינות (כגון שוודיה ושווייץ) לאמץ מדיניות דומה, ובמדינות אחרות נאלצו הבנקים המרכזיים להפחית את הריבית ולפעול בשוק המט"ח במטרה למנוע התחזקות יתר של המטבע ופגיעה ביצוא. מדיניות ההתערבות נועדה בעיקר למתן את המידה שבה ההרחבה המוניתרית החריגה בקרב שותפות הסחר של ישראל משפיעה על המשק, מבלי להידרש לאמצעים הקיצוניים שאימצו אירופה ויפן.

4.9 הסביבה העולמית

קצב הצמיחה של הפעילות הכלכלית העולמית המשיך להיות מתון בתקופה הנסקרת, ובמקביל עודכנו כלפי מטה תחזיותיהם של גופים בין-לאומיים מובילים הן לגבי הצמיחה העולמית והן לגבי הסחר העולמי; גופים אלה גם העריכו כי הסיכונים לתחזיות נוטים כלפי מטה. השינוי בתחזיות הגופים הושפע מהתפתחויות בלתי צפויות בכלכלה העולמית: תוצאות משאל העם בבריטניה הראו כי הבריטים החליטו לפרוש מהאיחוד האירופי, ואי-הוודאות הפוליטית עלתה. ברוב התקופה נותר מחיר הנפט יציב, לאחר שבמחצית הקודמת הוא עלה בחדות, ולקראת סופה הוא עלה שוב. במקביל נרשמו עליות תשואה חדות בשוקי האג"ח העיקריים ועליות בציפיות לאינפלציה לטווחים הבינוניים והארוך. המדיניות המוניתרית במרבית המשקים המרכזיים נותרה מרחיבה מאוד ובמרביתם ההרחבה התעצמה. מנגד, הבנק המרכזי בארה"ב (ה-Fed) החליט בדצמבר להעלות את הריבית ל-0.5%—0.75%. על פי ההערכה החציונית של חברי ה-Fed, קצב העלאות הריבית יהיה מעט מהיר מכפי שהעריכו קודם לכן.

5 יעדים ואסטרטגיה עסקית

האגודה בוחנת מעת לעת את תכניותיה האסטרטגיות ומעדכנת אותן בהתאם להתפתחויות בסביבה החיצונית, בשים לב, בין היתר, למצב שוק ההון ושינויים רגולטוריים.

המידע המובא להלן הינן בגדר מידע צופה פני עתיד, המתבסס על היעדים והכוונות האסטרטגיות של האגודה המשקפות את מדיניותה נכון למועד פרסום הדו"ח. הערכות אלו עשויות להשתנות, כולן או חלקן, מעת לעת. אין כל ודאות בדבר התממשות כוונות או אסטרטגיה זו של האגודה. ייתכן, כי היעדים המתוארים להלן לא יושגו בעתיד או שהאגודה תחליט שלא ליישם את האסטרטגיה האמורה, כולה או חלקה, וזאת, בין היתר, בשל שינויים בסביבה העסקית, לרבות שינויים רגולטוריים, שינויים בשוק ההון בארץ ובעולם, וכל שינוי העלול להשפיע על האגודה.

אסטרטגיית האגודה ויעדיה העיקריים הינם כדלקמן: מתן מענה מיטבי לצרכי לקוחות האגודה במגזר הקיבוצי, תוך שימור מעמדה של האגודה כמובילה במגזר זה; הרחבת פעילות האגודה בתחום הביטוח הפרטי והעסקי במגזרים נבחרים, תוך טיוב וייעול הפעילות הקיימת; קידום החדשנות בתחום הדיגיטלי; שמירה על רמה מקצועית ואיכותית של עובדי האגודה ורתימת העובדים למאמץ הארגוני המשותף; מתן שירות איכותי ואמין.

לצורך ביצוע האסטרטגיה והיעדים כאמור האגודה שמה דגש על ביצוע חיתום איכותי ועל נושא ביטוחי המשנה, בוחנת באופן רציף את צרכי הלקוחות, בוחנת את רווחיות הענפים בהם היא פועלת ואת רווחיות המוצרים אותם היא משווקת, ושמה דגש על טיוב מתמיד בתהליך קבלת מבוטחים, פיתוח כלים ניהוליים לצורך קבלת החלטות, והכל תוך שימת דגש על נושא ניהול הסיכונים.

חברי הוועד המנהל מודים להנהלת האגודה, לעובדיה ולסוכנות הביטוח על תרומתם להישגי האגודה.

10/13
דורון סט
יו"ר הוועד המנהל

30 במרס 2017

הצהרות מנהלים

הצהרה

אני אריה הרמן, מזהיר כי:

1. סקרתי את הדו"ח השנתי של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן "האגודה") לשנת 2016 (להלן "הדו"ח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדו"ח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדו"ח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדו"ח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח לימים ולתקופות המדווחים בדו"ח.
 4. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדו"ח של האגודה, וכן:
 - 4.1 קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לאגודה לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים באגודה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדו"ח.
 - 4.2 קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סביר של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS).
 - 4.3 הערכנו את היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של האגודה והצגנו את מסקנותינו לגבי היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדו"ח בהתבסס על הערכתנו.
 - 4.4 לא גילינו בדו"ח כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי.
 5. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו, גילינו לרואה החשבון המבקר לוועד המנהל ולוועדת הביקורת של האגודה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי.
 - 5.1 את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של האגודה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי, וכן -
 - 5.2 כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

אריה הרמן
מנכ"ל וחבר הוועד המנהל

30 במרס 2017

הצהרה

אני שמואל הרטשטיין, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדו"ח השנתי של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן "האגודה") לשנת 2016 (להלן "הדו"ח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדו"ח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדו"ח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדו"ח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח לימים ולתקופות המדווחים בדו"ח.
4. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדו"ח של חברת הביטוח, וכן-
 - 4.1 קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לאגודה לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים באגודה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדו"ח.
 - 4.2 קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS).
 - 4.3 הערכנו את היעילות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של האגודה והצגנו את מסקנותינו לגבי היעילות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדו"ח בהתבסס על הערכתנו.
 - 4.4 לא גילינו בדו"ח כל שינוי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
5. אני ואחרים באגודה המצהירים הצהרה זו, גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועד המנהל ולוועדת הביקורת של האגודה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי.
 - 5.1 את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של האגודה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי, וכן -
 - 5.2 כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

שמואל הרטשטיין
משנה למנהל הכללי

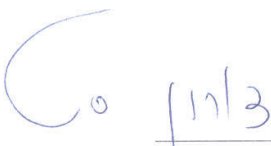
30 במרס 2017

דו"ח הוועד המנהל וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הוועד המנהל, של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן "האגודה") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של האגודה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לוועד המנהל ולהנהלה של האגודה לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. בלא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דו"ח כספי.

ההנהלה בפיקוח הוועד המנהל מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הוועד המנהל נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נוהלי בקרה פנימית.

הנהלת האגודה, בפיקוח הוועד המנהל העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי ל-31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של (COSO) Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ל-31 בדצמבר 2016, הבקרה הפנימית של האגודה על דיווח כספי היא אפקטיבית.

דורון סט
יו"ר הוועד המנהל

יו"ר הוועד המנהל: דורון סט

אריה הרמן
מנכ"ל וחבר הוועד המנהל

מנכ"ל: אריה הרמן

שמואל הרטשטיין
משנה למנהל הכללי

משנה למנכ"ל ומנהל הכספים: שמואל הרטשטיין

30 במרס 2017

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר, 2016

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר, 2016

תוכן העניינים

עמוד

2	דוח רואה החשבון המבקר
3	דוח רואה החשבון המבקר בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על הרווח או הפסד ורווח כולל אחר
6	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
7-8	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
9-115	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים
116	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד של האגודה ("סולר")
117-127	נספח לדוחות הכספיים המאוחדים

דוח רואה החשבון המבקר לחברי האגודה של

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

ביקרתי את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן - האגודה) לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015 ואת הדוחות המאוחדים על הרווח או הפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה בימים 31 בדצמבר 2016.

דוחות כספיים אלה הינם באחריות הועד המנהל וההנהלה של האגודה, אחריותי היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה, בהתבסס על ביקורתי.

לא ביקרתי את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-0.2% וכ-0.1% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015, בהתאמה, והכנסותיהן הכלולות באיחוד מהוות כ-0.1%, כ-0.8% וכ-0.1% מכלל ההכנסות המאוחדות לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2016, 2015 ו-2014 בהתאמה. כמו כן לא ביקרתי את הדוחות הכספיים של חברה המוצגת על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בה הסתכמה לסך של 2,561 אלפי ש"ח ו-2,572 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015, בהתאמה, ואשר חלקה של האגודה ברווחי החברה הנ"ל הסתכם לסך של 86 אלפי ש"ח, הפסד של כ-337 אלפי ש"ח ורווח של כ-202 אלפי ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2016, 2015 ו-2014, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לי וחוות דעתי, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכתי את ביקורתי בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה החשבון), התשל"ג-1973. על-פי תקנים אלה, נדרש ממני לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הועד המנהל וההנהלה של האגודה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אני סבור שביקורתי מספקת בסיס נאות לחוות דעתי.

לדעתי, בהתבסס על ביקורתי ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של האגודה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016, בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

ביקרתי גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של האגודה ליום 31 בדצמבר, 2016 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלי מיום 30 במרס, 2017 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של האגודה.

משה שחרף - רואה חשבון
קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
30 במרס, 2017

דוח רואה החשבון המבקר לחברי האגודה

של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרתי את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן - "האגודה") ליום 31 בדצמבר, 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הועד המנהל והנהלה של האגודה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הועד המנהל בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותי היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של האגודה בהתבסס על ביקורתי.

ערכתי את ביקורתי בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש ממני לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתי כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתי כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבתי כנחוצים בהתאם לנסיבות. אני סבור שביקורתי מספקת בסיס נאות לחוות דעתי.

בקרה פנימית על דיווח כספי של אגודה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון וביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של אגודה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי האגודה (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של האגודה נעשים רק בהתאם להרשאות הועד המנהל והנהלה של האגודה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי האגודה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתי, האגודה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2016 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרתי גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של האגודה לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 והדוח שלי, מיום 30 במרס, 2017, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

משה שחף - רואי חשבון
קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
30 במרס, 2017

ליום 31 בדצמבר		באור	
2015	2016		
אלפי ש"ח			
5,313	5,246	4	נכסים
926	873	17(ה)	נכסים בלתי מוחשיים
19,941(*)	21,629		נכסי מסים נדחים
6,367	8,062	5	הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי
12,698	13,619	6	רכוש קבוע
293,921	286,159	13	השקעה בחברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני
3,342	627		נכסי ביטוח משנה
43,874	34,400	7	נכסי מסים שוטפים
51,800	78,908	8	חייבים ויתרות חובה
1,342	1,354	10	פרמיות לגבייה
		9	נכסים בשל הטבות לעובדים
584,765	707,764	9(ב)	השקעות פיננסיות אחרות:
259,121	247,959	9(ג)	נכסי חוב סחירים
16	-	9(ה)	נכסי חוב שאינם סחירים
102,849	112,281	9(ו)	מניות
			אחרות
946,751	1,068,004		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
315,308	225,270	11	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,701,583</u>	<u>1,744,151</u>		סך כל הנכסים
הון והתחייבויות			
		12	הון:
178,381	178,381		הון ופרמיה
(31,122)	(31,122)		קרנות הון
247,926	274,904		יתרת עודפים
395,185	422,163		סך כל ההון המיוחס לחברי האגודה
956	782		זכויות שאינן מקנות שליטה
<u>396,141</u>	<u>422,945</u>		סך כל ההון
			התחייבויות:
1,175,627	1,189,953	13	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
352	352	17(ה)	התחייבויות בגין מסים נדחים
42	17	10	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
-	10,907		התחייבויות בגין מסים שוטפים
114,009(*)	109,744	18	זכאים ויתרות זכות
15,412	10,233	19	כתב התחייבות נדחה
<u>1,305,442</u>	<u>1,321,206</u>		סך כל ההתחייבויות
<u>1,701,583</u>	<u>1,744,151</u>		סך כל ההון וההתחייבויות

(*) סווג מחדש, ראה באור 2(כב).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

שמואל הוטשטיין
משנה למנהל הכללי

אריה הרמן
מנכ"ל וחבר הוועד המנהל

דורון סט
יו"ר הוועד המנהל

30 במרס, 2017
תאריך אישור הדוחות הכספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2014	2015	2016		
	אלפי ש"ח			
466,569	478,481	516,630	20	פרמיות שהורווחו ברוטו
182,767	183,641	167,488	20	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
283,802	294,840	349,142	20	פרמיות שהורווחו בשייר
71,508	18,878	23,447	21	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
12,971	13,145	13,780	22	הכנסות מדמי ניהול
38,621	41,335	39,438	23	הכנסות מעמלות
406,902	368,198	425,807		סך כל ההכנסות
388,378	363,268	358,250		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
145,656	143,417	100,695		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
242,722	219,851	257,555	24	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
63,666	64,229	71,918	25	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
26,375	28,386	33,788	26	הוצאות הנהלה וכלליות
5,410	1,433	2,722	27	הוצאות מימון
113	38	27		הוצאות אחרות - הפסד הון
338,286	313,937	366,010		סך כל ההוצאות
2,385	2,063	1,029		חלק האגודה ברווחים של חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
71,001	56,324	60,826		רווח לפני מסים על הכנסה
16,861	13,311	21,059	17	מסים על ההכנסה
54,140	43,013	39,767		רווח נקי
228	25	50		רווח כולל אחר:
57	5	13		רווח אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת השפעת המס
171	20	37		סה"כ רווח כולל אחר
54,311	43,033	39,804		סה"כ רווח כולל
54,140	43,099	39,941		רווח נקי (הפסד) לשנה מיוחס ל:
-	(86)	(174)		בעלי המניות של האגודה
54,140	43,013	39,767		זכויות שאינן מקנות שליטה
54,311	43,119	39,978		רווח (הפסד) כולל מיוחס ל:
-	(86)	(174)		בעלי מניות האגודה
54,311	43,033	39,804		זכויות שאינן מקנות שליטה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרן הון מעסקאו ת עם בעלי שליטה	הון מניות ופרמיה
אלפי ש"ח					
364,772	-	364,772	196,608	(10,217)	178,381
<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2014</u>					
(14,658)	-	(14,658)	-	(14,658)	-
(40,000)	-	(40,000)	(40,000)	-	-
54,140	-	54,140	54,140	-	-
171	-	171	171	-	-
קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה (באור (1ה')2)					
דיבידנד לבעלי יחידות האגודה					
רווח נקי					
סה"כ רווח כולל אחר					
54,311	-	54,311	54,311	-	-
סה"כ רווח כולל					
364,425	-	364,425	210,919	(24,875)	178,381
<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014</u>					
(6,247)	-	(6,247)	-	(6,247)	-
(16,000)	-	(16,000)	(16,000)	-	-
קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה (באור (1ד')3)					
דיבידנד לבעלי יחידות האגודה					
זכויות שאינן מקנות שליטה שנוצרו בחברה שאוחדה לראשונה (ביאור 1ד')5)					
1,042	1,042	-	-	-	-
43,013	(86)	43,099	43,099	-	-
20	-	20	20	-	-
רווח נקי (הפסד)					
סה"כ רווח כולל אחר					
43,033	(86)	43,119	43,119	-	-
סה"כ רווח כולל					
השפעה מצטברת, נטו, ליום 31 בדצמבר, 2015 של שינויים בעתודות ביטוח כללי (ראה ביאור 2(ח)4(4))					
9,888	-	9,888	9,888	-	-
396,141	956	395,185	247,926	(31,122)	178,381
<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015</u>					
(13,000)	-	(13,000)	(13,000)	-	-
39,767	(174)	39,941	39,941	-	-
37	-	37	37	-	-
דיבידנד לבעלי יחידות האגודה					
רווח נקי (הפסד)					
סה"כ רווח כולל אחר					
39,804	(174)	39,978	39,978	-	-
סה"כ רווח כולל					
422,945	782	422,163	274,904	(31,122)	178,381
<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016</u>					

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח	
2014	2015	2016		
אלפי ש"ח				
135,399	73,327	(66,545)	א	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
				תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
-	(63)	-	ב	מזומנים שנגרעו בשל רכישת חברה שאוחדה לראשונה
(1,711)	(1,788)	(4,222)		השקעה ברכוש קבוע
(2,248)	(2,384)	(2,074)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(334)	-	-		השקעה בחברה כלולה
263	-	182		פרעון הלוואה מחברה מוחזקת
300	400	-		דיבידנד שהתקבל מחברה מוחזקת
(1,850)	-	-		הלוואה לחברה בת
426	112	470		תמורה ממימוש רכוש קבוע
(5,154)	(3,723)	(5,644)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				תזרימי מזומנים מפעילות מימון
(30,000)	(26,000)	(13,000)		דיבידנד לבעלי יחידות האגודה
-	-	(5,000)		פירעון כתבי התחייבות נדחה
(30,000)	(26,000)	(18,000)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
3,993	(520)	151		הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
104,238	43,084	(90,038)		עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
167,986	272,224	315,308		יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
272,224	315,308	225,270		יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		

נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

54,140	43,013	39,767
--------	--------	--------

רווח נקי

התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:

התאמות לסעיפי רווח והפסד:

חלק האגודה ברווחים של חברות המטופלות לפי שיטת השווי
המאזני
מסים נדחים, נטו

(2,385)	(2,063)	(1,029)
(220)	(636)	53

רווחים (הפסדים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:

(39,053)	(11,640)	(9,691)
(13,675)	(7,363)	(8,908)
1,642	(363)	-
(20,515)	1,127	(4,828)

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
אחרות

הפסד ממימוש:

113	38	27
-----	----	----

רכוש קבוע

פחת והפחתות:

3,438	2,593	2,030
1,123	1,436	2,141

רכוש קבוע
נכסים בלתי מוחשיים

-	(182)	(74)
(14)	(140)	(179)
51,107	(71)	14,326
1,602	(3,818)	(5,945)
(36,109)	(5,712)	7,762

שערוך הלוואה שניתנה לחברה מוחזקת
הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות
שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
שינוי בהוצאות רכישה נדחות
שינוי בנכסי ביטוח משנה

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים, נטו:

116,874	81,529	(97,977)
2,800	9,779	(27,108)
57	(20,101)	9,474
6,227	(13,238)	13,622
8,247	(861)	(8)

השקעות פיננסיות
פרמיות לגבייה
חייבים ויתרות חובה
נכסי מסים שוטפים
זכאים ויתרות זכות

81,259	30,314	(106,312)
--------	--------	-----------

סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

135,399	73,327	(66,545)
---------	--------	----------

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		

נספח ב' - מזומנים שנגרעו בשל רכישת חברה שאוחדה לראשונה

-	1,243	-	הון חוזר (למעט מזומנים ושווי מזומנים)
-	(1,097)	-	רכוש קבוע
-	(499)	-	נכסים בלתי מוחשיים
-	290	-	זכויות שאינן מקנות שליטה
-	(63)	-	

פעילות שלא במזומן

10,000	-	-	דיבידנד לבעלי יחידות האגודה
-	9,888	-	השפעה מצטברת של שינויים בעתודות ביטוח כללי ראה ביאור (ח)2(4)
-	6,247	-	רכוש קבוע, בניכוי עתודה למס, שהועבר לאגודה אחות כדיבידנד
14,658	-	-	הלוואות שהועברו לאגודה אחות כדיבידנד

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1: - כללי

א. האגודה עוסקת בכל ענפי ביטוח כללי. ביום 25 למרס, 2015 קיבלה האגודה אישור מהמפקחת על הביטוח לפעול בענף ביטוח חיים ריסק בלבד. במהלך חודש יוני, 2015 החלה האגודה לשווק פוליסות ביטוח חיים ריסק. על-פי תקנות האגודה, עסקי האגודה מוגבלים לביטוחים של חברי האגודה, חבריהם ועובדיהם וכן גופים אחרים, לפי החלטת ההנהלה.

האגודה התאגדה בישראל ומושב הקבוע הינו בתל אביב, רח' חשמונאים 93.

ב. לאגודה נכון ל- 31 בדצמבר, 2016 השקעה בשלוש חברות מוחזקות כדלקמן:

1. עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן - "עתודות") באחזקה של 50%.
2. משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ (להלן - "סוכנות הביטוח") באחזקה של 100%.
3. עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ (להלן - עידן חדש") באחזקה של 50%.

ג. ביום 13 באוגוסט, 2015 רכשה משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, חברה בת של ביטוח חקלאי, 15% מהון המניות של כנעני סוכנות לביטוח בע"מ (להלן - כנעני) בתמורה לכ- 0.6 מיליוני ש"ח וזאת בנוסף ל- 50% שהיו כבר בבעלותה. החל ממועד זה מאוחדים דוחות כנעני בדוחות האגודה.

ד. מלוא השליטה באגודה הינה בידי אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן - אחזקות ביטוח).

ה. שינוי מבנה באגודה

1. על פי הרולינג שהתקבל ממס הכנסה ביום 21 בנובמבר, 2012 נקבע כי האגודה תעביר לאגודה אחות ניהול סיכונים- אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (להלן - ניהול סיכונים), אגודת אחזקות חדשה ללא פעילות, את מלוא החזקותיה (50% בחברת עתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ, להלן - "עתודות") וכן את מלוא זכויותיה במבנה המצוי ברחוב החשמונאים בתל אביב הידוע כגוש 7459 חלקות 15 ו-16 וגוש 7100 חלקות 66, 67 ו-68 (להלן - המבנה), וכן נכסים כספיים מסוימים (זכויותיה בקשר עם הלוואות שניתנו על ידי לגורמים שונים) (להלן יחד: "הנכסים המועברים"), וזאת ללא תמורה כלשהי.

העברת הנכסים המועברים תעשה ללא תמורה בין במישרין או בעקיפין.

הובהר, כי ביצוע העברת כל אחד מהנכסים המועברים אינו מותלה האחד בשני וכל אחד מהם עומד בפני עצמו ומותנה באישור הוועד המנהל של האגודה.

2. ביום 1 בינואר, 2014 העבירה האגודה לניהול סיכונים הלוואות בסך 14,658 אלפי ש"ח שניתנו על ידי לגורמים שונים וזאת ללא תמורה כלשהי.

3. ביום 5 ליולי, 2015, לאחר שנתקיימו כל התנאים המתלים, הועבר המבנה ברחוב החשמונאים בסך של 6,247 אלפי ש"ח כולל ניכוי עתודה למס בגינו, לניהול סיכונים. על פי החלטת הוועד המנהל, הוחלט שכל ההוצאות הכרוכות בהעברת המבנה יחולו על ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ.

היקף ההוצאות הכרוכות בהעברת המבנה ברחוב החשמונאים בתל אביב לניהול סיכונים, אינו מהותי. כמו כן, החליט הוועד המנהל להגביל את ההוצאות, בהן תישא האגודה, לכ- 3.2 מיליוני ש"ח.

באור 1: - כללי (המשך)

ה. שינוי מבנה באגודה (המשך)

4. ביום 29 במאי, 2014 אושרה באגודה חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 10,000 אלפי ש"ח וכן העברת מניות עתודות והזכויות הקשורות עימה לניהול סיכונים.

חלוקת הדיבידנד והעברת עתודות כאמור לעיל הותנו בהתחייבות בלתי הדירה שהתקבלה מאחזקות ביטוח שלפיה, בין היתר, אחזקות ביטוח לא תחלק דיבידנד, אלא בכפוף לכך שבמועד החלוקה עודף ההון הקיים על ההון הנדרש של האגודה לא יהיה נמוך מ-30%.

אחזקות ביטוח נתנה את ההתחייבות האמורה.

1. הגדרות

בדוחות כספיים אלה -

האגודה	- ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ.
הקבוצה	- האגודה והחברות המוחזקות שלה.
חברות מאוחדות	- חברות שדוחותיהן מאוחדים במישרין או בעקיפין עם דוחות האגודה.
חברות כלולות	- חברות אשר לאגודה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן אך לא שליטה, ואשר השקעת האגודה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של האגודה על בסיס השווי המאזני.
חברות מוחזקות	- חברות מאוחדות וחברות שהשקעות האגודה בהן כלולה בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.
אגודת האם	- אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ.
צדדים קשורים	- כהגדרתם ב- IAS 24.
בעלי עניין ובעלי שליטה	- כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.
המפקח או הממונה	- הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.
חוק הפיקוח	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
תקנות ההון	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקון.
כללי ההשקעה	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים".
תקנות פרטי דין וחשבון	- תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998.
חוזי ביטוח	- חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.

באור 1: - כללי (המשך)

ו. הגדרות (המשך)

- נכסי ביטוח משנה - חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.
- התחייבויות בגין חוזי - עתודות ביטוח ותביעות תלויות, במגזרי הפעילות ביטוח כללי וביטוח חיים.
- פרמיות - פרמיות לרבות דמים.
- פרמיות שהורווחו - פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים של האגודה ערוכים על בסיס העלות, למעט התחייבויות ביטוחיות, מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, נכסי והתחייבויות מסים נדחים, התחייבויות בגין מסים נדחים, נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים והשקעות המטופלות לפי השווי המאזני.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS).

כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי, כפי שנקבע בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על-פיו.

3. תקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של הקבוצה עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים ולעסקי ביטוח כללי בעלי זנב ארוך.

4. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של האגודה, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו מספקת מידע מהימן ורלבנטי יותר, כפי שנדרש ב- IAS 1.

5. מדיניות חשבונאית עקבית ויישום לראשונה של תקני IFRS

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי, בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

לעניין רישום צבירה ויישום לראשונה של הנוהג המיטבי בביטוח כללי, ראה באור 2(ח)(4).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

1. סיווג חוזי ביטוח

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה וחוזה, או לגבי קבוצה של חוזים דומים, האם הם כרוכים בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי ועל כן יש לסווגם כחוזי ביטוח.

2. סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת האגודה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג ולייעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

לגבי החלטת האגודה בנוגע ליעוד נכסי האגודה, ראה באור 2(ט) להלן.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים בקשר לאי הודאות לתאריך המאזן ואומדנים קריטיים שחושבו על ידי הקבוצה ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשויים לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים בשנה העוקבת:

1. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטוארית ועל הנחות מפורטות בבאור 28(ה)(1)(4) לגבי ביטוח כללי, ובבאור 28(ה)(2) לגבי ביטוח חיים.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

2. תביעות משפטיות

ליום 31 בדצמבר 2016 לא קיימות תביעות תלויות ומשפטיות כנגד האגודה.

עם זאת האגודה חשופה לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת האגודה וחברות מוחזקות שלה במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות לקוחות לגורמים בקבוצה ובמיוחד לממונה על פניות הציבור בקבוצה, באמצעות תלונות לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד המפקח, ובאמצעות תביעות (שאינן ייצוגיות) המוגשות לבית המשפט. נושאים אלו מובאים לידיעת הנהלת הקבוצה אם וככל שהגורמים המטפלים מזהים כי הטענות עשויות להיות בעלות השלכות רחבות. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמכות האגודה והחברות המוחזקות על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה ואת הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני בו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

3. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופיקדונות, לצורך הצגה בבאור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

4. ירידת ערך של השקעות פיננסיות

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, או שערכם של נכסים פיננסיים זמינים למכירה נפגם וקיימת ירידת ערך לגביהם, סכום ההפסד נזקף לדוח הרווח הכולל, ראה באור 2(יב).

בכל תאריך מאזן בוחנת הקבוצה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

5. ירידת ערך של נכסים לא פיננסיים לרבות מוניטין

הקבוצה בוחנת ירידת ערך של נכסים לא פיננסיים לפחות אחת לשנה הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע משימוש מתמשך ביחידה מניבת מזומנים שאליה הוקצה הנכס, כמו כן נדרשת ההנהלה לאמוד שיעור נכיון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. ראה מידע נוסף בבאור 2(יב).

6. הטבות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות להטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוכה בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית בגין שינויים באומדנים אלו. ראה מידע נוסף בבאור 2(יג).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

7. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים, שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש שיקול דעת של ההנהלה על מנת לקבוע האם ניתן להכיר בנכס מסים נדחים ואת סכום נכס המסים הנדחים שניתן להכיר בו וזאת בהתבסס על קיום, עיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה ואסטרטגיית תכנון המס. ראה מידע נוסף בבאור 2(יח).

8. קביעת ברות השבה של הוצאות רכישה נדחות

ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים ומשתנים נוספים כאמור בבאור 2(ח). אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

מטבע ההצגה של הדוחות הכספיים הינו ש"ח.

הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של האגודה. מטבע הפעילות הוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת האגודה ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה של האגודה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער, למעט אלה המהוונים לנכסים כשירים או נזקפים להון בעסקאות גידור, נזקפים לדוח רווח והפסד. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי עלות מתורגמים לפי שער החליפין במועד העסקה. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין במועד שבו נקבע השווי ההוגן.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח, בהתאם לתנאי ההסכם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלאגודה יש שליטה בהן (חברות בנות). שליטה מתקיימת כאשר לאגודה יש כח השפעה על הישות המושקעת, חשיפה או זכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממעורבותה בישות המושקעת וכן היכולת להשתמש בכח שלה כדי להשפיע על סכום התשואות שינבע מהישות המושקעת. בבחינת שליטה מובאת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של האגודה והחברות הבנות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הבנות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של האגודה. יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין האגודה והחברות הבנות בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

זכויות שאינן מקנות שליטה בגין חברות בנות מייצגות את ההון בחברות הבנות שאינן ניתנות לייחוס, במישרין או בעקיפין, לאגודת האם. הזכויות שאינן מקנות שליטה מוצגות בנפרד במסגרת ההון של האגודה. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לאגודה ולזכויות שאינן מקנות שליטה. הפסדים מיוחסים לזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה בדוח המאוחד על המצב הכספי הינה שלילית.

מימוש החזקה בחברה בת, ללא איבוד שליטה, מוכר כשינוי בהון. בעת מימוש חברה בת תוך איבוד שליטה, האגודה:

- גורעת את הנכסים (לרבות מוניטין) ואת ההתחייבויות של החברה הבת.
- גורעת את ההתאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים שנזקפו להון העצמי.
- מכירה בשווי ההוגן של התמורה שהתקבלה.
- מכירה בשווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה.
- זוקפת את הרכיבים שהוכרו קודם לכן ברווח (הפסד) כולל אחר, באותו אופן שהיה נדרש אם החברה הבת הייתה מממשת ישירות את הנכסים או ההתחייבויות הקשורים.
- מכירה בהפרש כלשהו שנוצר (עודף או גרעון) כרווח או כהפסד.

ה. צירופי עסקים ומוניטין

צירופי עסקים מטופלים בשיטת הרכישה. עלות הרכישה נמדדת על פי השווי ההוגן של התמורה שהועברה במועד הרכישה בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה בנרכשת. בכל צירוף עסקים, האגודה בוחרת האם למדוד את הזכויות שאינן מקנות שליטה בנרכשת בהתאם לשוויים ההוגן במועד הרכישה או לפי חלקן היחסי בשווי ההוגן של הנכסים המזוהים נטו של הנרכשת.

עלויות רכישה ישירות נזקפות בעת התהוותן לדוח רווח והפסד.

בצירוף עסקים המושג בשלבים, זכויות הונות בנרכשת שהוחזקו על ידי הרוכשת קודם להשגת השליטה נמדדות בשווי הוגן למועד הרכישה תוך הכרה בדוח רווח או הפסד משערך ההשקעה הקודמת במועד העלייה לשליטה. מוניטין נמדד לראשונה לפי העלות, שהינה ההפרש בין תמורת הרכישה והזכויות שאינן מקנות שליטה לבין הסכום נטו של הנכסים המזוהים שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו. אם סכום המוניטין שהתקבל הינו שלילי, הרוכש יכיר ברווח שנוצר במועד הרכישה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן חברות שלקבוצה יש השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן, אך לא שליטה. ההשקעה מוצגת על בסיס שיטת השווי המאזני.

2. השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

השקעות האגודה בחברות כלולות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני. לפי שיטת השווי המאזני, ההשקעה בחברה הכלולה מוצגת לפי עלות בתוספת שינויים שלאחר הרכישה בחלק הקבוצה בנכסים נטו, לרבות רווח כולל אחר של החברה הכלולה. רווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין הקבוצה לבין החברה הכלולה מבוטלים בהתאם לשיעור ההחזקה בחברה הכלולה.

שיטת השווי המאזני מיושמת עד למועד איבוד ההשפעה המהותית או סיווגה כהשקעה המוחזקת למכירה.

מוניטין בגין רכישת חברה כלולה מוצג כחלק מההשקעה בחברה כלולה, נמדד לפי העלות ואינו מופחת באופן שיטתי. מוניטין נבחן לצורך בחינת ירידת ערך כחלק מההשקעה בחברה הכלולה בכללותה.

הדוחות הכספיים של האגודה והחברה הכלולה ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברה הכלולה יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של הקבוצה.

במקרה של רכישת חברה כלולה או עסקה משותפת המושגת בשלבים, כאשר ההשקעה הקודמת בחברה הנרכשת טופלה בהתאם להוראות IAS 39, הקבוצה מיישמת את עקרונות IFRS 3 לגבי צירוף עסקים המושג בשלבים. כפועל יוצא, זכויות הונות בנרכשת שהוחזקו על ידי הקבוצה קודם להשגת ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת נמדדות בשווי הוגן למועד הרכישה ונכללות בתמורת הרכישה תוך הכרה ברווח או הפסד בהתאם למדידה בשווי ההוגן כאמור.

במועד איבוד ההשפעה המהותית, הקבוצה מודדת בשווי הוגן השקעה כלשהיא שנותרה בחברה הכלולה, ומכירה ברווח או הפסד בהפרש שבין התמורה מממוש ההשקעה בחברה הכלולה והשווי ההוגן של ההשקעה שנותרה לבין הערך בספרים של ההשקעה שמומשה במועד זה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. חוזי ביטוח

IFRS 4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים

(א) הכרה בהכנסות, ראה ט"ו להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים:

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה באגודה מר דוד אנגלמיר. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

(ג) הוצאות רכישה נדחות

(1) הוצאות הרכישה הנדחות בגין פוליסות ביטוח חיים (להלן - ה-DAC) כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו או שסולקו נמחק במועד הביטול או הסילוק.

(2) אקטואר האגודה בודק מידי שנה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC מספיקה, ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות.

(ד) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (Liability Adequacy):

האגודה עורכת בדיקה לגבי הלימות של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים. במידה והבדיקה מעלה כי הפרמיות המתקבלות אינן מספיקות לכיסוי התביעות הצפויות, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, פרמיות אי נזילות, תמותה, ותחלואה, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל ערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטואר מדי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. חוזי ביטוח (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

(ה) תביעות תלויות:

תביעות תלויות בניכוי חלק מבטחי המשנה בהן מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחי האגודה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח.

2. ביטוח כללי

(1) הכרה בהכנסה - ראה באור 2(טו) להלן.

(2) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות לישוב תביעות, תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(3) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, והוצאות הרכישה הנדחות בביטוח כללי, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חשוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתה של האקטוארית הממונה.

(4) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:

(1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.

(2) הפרשה לפרמיה בחסר, (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי ההוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב רכוש, מקיף דירות ובתי עסק ההפרשה מבוססת בין היתר על בסיס מודל אקטוארי.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. חוזי ביטוח (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(4) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן: (המשך)

(3) עתודות ביטוח תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:

3.1 תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו במרבית הענפים לפי הערכה אקטוארית, וכך גם הוצאות עקיפות ליישוב תביעות. שיבובים לקבל מחברות ביטוח מובאים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. התחשיב האקטוארי עבור האגודה בוצע על-ידי האקטוארית הממונה עובדת האגודה, הגב' רובשטיין גלית.

3.2 עודף הכנסות על הוצאות:

לגבי עסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להתמשך מספר שנים), כגון ענפי חבויות ורכב חובה, חושב עד ליום 31 בדצמבר, 2014 עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר (להלן – העודף או הצבירה).

העודף חושב, בהתאם לתקנות חישוב עתודות ולהנחיית המפקח, על בסיס ההכנסות מפרמיות בניכוי תביעות והוצאות רכישה (עד המגבלה שנקבע על-ידי המפקח כשיעור מהפרמיה), בתוספת הכנסות מהשקעות המחושבות לפי שיעור תשואה ריאלית של 3% לשנה (ללא תלות בתשואה בפועל על ההשקעות), בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתייחסת. העודף המצטבר עד למועד שחרורו ממועד שנת תחילת הביטוח בניכוי הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ובניכוי התביעות התלויות כפי שחושבו כמפורט לעיל, נכלל עד ליום 31 בדצמבר, 2014 בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, והגרעון נזקף כהוצאה. לעניין ביטול העודף בסוף שנת 2015 ראה סעיף 4 להלן.

3.3 שיבובים ושרידים מובאים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.

3.4 להערכת האגודה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.

(4) שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר, 2015:

בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013 (להלן – "התקנות החדשות") וחוזר, שעודכן בחודש ינואר 2015. בנוסף פורסמה בחודש ינואר 2015 עמדת הממונה, לעניין נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים (להלן ביחד – "התיקון").

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

(4) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן: (המשך)

(4) שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר, 2015: (המשך)

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שיחול עם כניסת התיקון לתוקף הינו ביטול הצבירה בענפי רכב חובה וחבויות ויישום עמדת הממונה לעניין הנוהג המיטבי המפורטת בבאור 28 להלן.

התיקון נכנס לתוקף החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2015.

כצעד משלים לתיקון עודכנו, בחודש אוקטובר 2015, הוראות המדידה, הכלולות בחוזר המאוחד, לגבי חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות ובפרמיה שטרם הורווחה בענף ביטוח כללי וזאת החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

התיקון טופל כשינוי מדיניות חשבונאית אשר יישומו למפרע אינו פרקטי ולפיכך השפעת השינוי נזקפה כהתאמה לעודפים ליום 31 בדצמבר, 2015 ללא יישום למפרע.

השפעת התיקון האמור על הדוחות הכספיים של האגודה ליום 31 בדצמבר, 2015 הייתה הגדלת סעיף עודפים בסך של כ-9,888 אלפי ש"ח.

(5) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר להפקת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

(6) עסקים המתקבלים מהמאגר הישראלי לביטוח רכב שליד איגוד חברות הביטוח בישראל (להלן - הפול), נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות האגודה בהם.

ט. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיות לגביה, חייבים אחרים ומזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות שנתקבלו וזכאים אחרים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

ההכרה לראשונה במכשירים פיננסיים, שאינם נגזרים, הינה לפי שווי הוגן ולגבי מכשירים שאינם מוצגים בשווי ההוגן דרך רווח והפסד בתוספת כל עלויות העסקה הישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים כמפורט בהמשך.

מכשיר פיננסי מוכר כנכס או כהתחייבות במועד קבלת התנאים החוזיים על ידי האגודה (מועד העסקה).

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים לשימוש מיידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לאגודה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית המביאה בחשבון גם את עלויות העסקה בניכוי הפסדים מירידת ערך.

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

מכשיר פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הוא מוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה הראשונית בו.

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינן השקעות המוחזרות בתשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינן נסחרות בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות, מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בתוספת עלויות עסקה ישירות, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, ובניכוי הפרשה לירידת ערך. חייבים לזמן קצר מוצגים לפי תנאיהם, בדרך כלל בערכם הנומינלי.

2. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים פיננסיים מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן; עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה הראשונית, נמדדים הנגזרים לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח על הרווח הכולל.

3. נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערכים בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

4. האגודה קבלה החלטות ליעוד הנכסים כדלקמן:

נכסים סחירים

נכסים אלו סווגו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, למעט מכשירי חוב סחירים אשר סווגו כמוחזקים לפדיון.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. מכשירים פיננסיים (המשך)

4. האגודה קבלה החלטות לייעוד הנכסים כדלקמן (המשך)

נכסים שאינם סחירים

נכסים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

5. קביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות פיננסיות שלהן אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אילו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות לרבות הסתמכות על דוחות כספיים מבוקרים. השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופקדונות מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי מזומנים.

6. התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת

הלוואות ואשראי מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן בניכוי עלויות עסקה מיוחסות ישירות במידה וקיימות (לדוגמה, עלויות גיוס הלוואה). לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות והתחייבויות אחרות, מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בניכוי עלויות עסקה ישירות תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

7. גריעת מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים (א)

נכס פיננסי נגרע כאשר פקעו הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או האגודה העבירה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי או נטלה על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שהתקבלו במלואם לצד השלישי, ללא עיכוב משמעותי, ובנוסף העבירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס או לא העבירה ואף לא הותירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים לנכס אך העבירה את השליטה בנכס. כאשר האגודה העבירה את זכויותיה לקבל תזרימי מזומנים מהנכס ולא העבירה ולא הותירה באופן ממשי את הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס ואף לא העבירה את השליטה על הנכס, מוכר נכס חדש בהתאם למידת המעורבות הנמשכת של האגודה בנכס. מעורבות נמשכת בדרך של ערבות לנכס המועבר נמדדת לפי הנמוך מבין היתרה בדוחות הכספיים המקורית של הנכס והסכום המירבי של התמורה שהאגודה עשויה להידרש לשלם בחזרה.

התחייבויות פיננסיות (ב)

התחייבות פיננסית נגרעת כאשר היא מסולקת, דהיינו ההתחייבות נפרעה, בוטלה או פקעה. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב (הקבוצה) פורע את ההתחייבות על ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או משוחרר משפטית מההתחייבות.

כאשר התחייבות פיננסית קיימת מוחלפת בהתחייבות אחרת כלפי אותו מלווה בתנאים שונים מהותית, או כאשר נעשה שינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, ההחלפה או השינוי מטופלים כגריעה של ההתחייבות המקורית וכהכרה של התחייבות חדשה. ההפרש בין היתרה בדוחות הכספיים של שתי ההתחייבויות הנ"ל נזקף לדוח רווח והפסד.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. מכשירים פיננסיים (המשך)

7. גרעית מכשירים פיננסיים (המשך)

(ב) התחייבויות פיננסיות (המשך)

במידה שההחלפה או השינוי אינם מהותיים, הם מטופלים כשינוי תנאי ההתחייבות המקורית ולא מוכר רווח או הפסד מההחלפה. בעת הבחינה האם מדובר בשינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת מביאה האגודה בחשבון שיקולים איכותיים וכמותיים.

י. רכוש קבוע

פריטי הרכוש הקבוע מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר, בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו ובניכוי מענקי השקעה שהתקבלו בגינם, ואינם כוללים הוצאות תחזוקה שוטפת. העלות כוללת חלקי חילוף וציוד עזר המשמשים את הרכוש הקבוע.

רכיבי פריט רכוש קבוע בעלי עלות משמעותית ביחס לסך העלות של הפריט, מופחתים בנפרד, לפי שיטת הרכיבים.

עלות פריטי רכוש קבוע כוללת את האומדן הראשוני של העלויות לפירוק ופינוי של הנכס ושיקום האתר בו ממוקם הנכס.

הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים על בסיס שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים בנכס, כדלקמן:

%	
3%	בניין משרדים
15%	כלי רכב
15%-6%	ריהוט וציוד משרדי
33%	מחשבים וציוד היקפי
ראה להלן	שיפורים במושכר

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של השיפור, לפי הקצר שבהם.

אורך החיים השימושיים, שיטת הפחת, וערך השייר נבחנים לפחות בכל סוף שנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא. הפחתת נכסים מופסקת כמקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע.

יא. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נמדדים לפי השווי ההוגן במועד הרכישה. עלויות בגין נכסים בלתי מוחשיים אשר פותחו באופן פנימי, למעט עלויות פיתוח מהוונות, נזקפות לרווח או הפסד בעת התהוותן.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

1. תוכנות

נכסי האגודה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

2. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו.

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים.

3. הפחתה

אומדן אורך החיים השימושי הינו כדלקמן:

א. תוכנות - מופחתות בקו ישר על פני 3 שנים.

ב. עודף עלות שנוצר ברכישת סוכנות ביטוח מיוחס בעיקרו לתיק לקוחות ומופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני 10 שנים.

האומדנים בדבר שיטת הפחת ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

יב. ירידת ערך

הקבוצה בוחנת בכל תאריך מאזן האם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך בגין הנכסים הבאים:

1. נכסים פיננסיים

נכסים הנמדדים בעלות מופחתת

ראייה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההכרה. סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח והפסד נמדד כהפרש בין יתרת הנכס בדוחות הכספיים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים (שאינם כוללים הפסדי אשראי עתידיים שטרם התהוו), המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי. אם הנכס הפיננסי נושא ריבית משתנה, ההיוון נעשה בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית הנוכחית. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה של קבוצת נכסים בעלי מאפייני סיכון אשראי דומים (בחינה קולקטיבית). ההלוואות והחייבים שהינם משמעותיים באופן פרטני נבחנים ספציפית לירידת ערך. ההלוואות והחייבים אשר בגינם לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצים יחדיו ולגביהם נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יב. ירידת ערך (המשך)

2. ביטוח משנה

(א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי האגודה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לאגודה הפסדים.

(ב) האגודה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת האגודה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטוארית, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת האגודה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (ניתוק התקשרויות בדרך של פרעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגבייה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגביה בעסקי ביטוח כללי מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק חובות בפיגור ועל הביטחונות הקיימים.

4. נכסים שאינם פיננסיים

האגודה בוחנת את הצורך בירידת ערך נכסים לא פיננסיים של הקבוצה, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בדוחות הכספיים אינה ברת-השבה. במקרים בהם היתרה בדוחות הכספיים של הנכסים הלא פיננסיים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לסכום בר-ההשבה שלהם. הסכום בר-ההשבה הינו הגבוה מבין סכום הוגן בניכוי עלויות מכירה ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח על הרווח הכולל לסעיף הוצאות אחרות.

הקריטריונים הייחודיים להלן מיושמים בבחינת ירידת ערך של הנכסים הספציפיים הבאים:

השקעה בחברה כלולה

לאחר יישום שיטת השווי המאזני, האגודה קובעת אם יש צורך להכיר בהפסד נוסף בגין ירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה. בכל תאריך דיווח מתבצעת בחינה אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה, בחינת ירידת הערך נעשית בהתייחס להשקעה בכללותה כולל המוניטין המיוחס לחברה כלולה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יג. הטבות לעובדים

בקבוצה קיימות מספר תכניות הטבה לעובדים:

1. הטבות עובד לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במילואן לפני 12 חודש לאחר תום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים. הטבות אלו כוללות משכורות, ימי חופשה, הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאה עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה

תכנית להפקדה מוגדרת

לקבוצה תוכנית להפקדה מוגדרת, בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין שלפיה הקבוצה משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות.

הפקדות לתוכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים, מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתוכנית במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד.

בנוסף לקבוצה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית בהתאם לתשואה במועד הדיווח של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, אשר מועד פרעון דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה.

האגודה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי הקבוצה, ולא ניתן לשלם ישירות לקבוצה.

מרכיב הפיצויים, בפוליסות שהופקו על ידי האגודה, אינו מהווה נכסי תוכנית ומקוזה מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח עלדניאל המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות ההטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית.

מדידות מחדש של ההתחייבות נטו נזקפות לרווח כולל אחר.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. הפרשות

הפרשה בהתאם ל-37 IAS מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות בהווה (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, צפוי שיידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר הקבוצה צופה שחלק או כל ההוצאה תוחזר לאגודה, כגון בחוזה ביטוח, ההחזר יוכר כנכס נפרד, רק במועד בו קיימת וודאות למעשה לקבלת הנכס. ההוצאה תוכר בדוח רווח והפסד בניכוי החזר ההוצאה.

להלן סוגי ההפרשות שנכללו בדוחות הכספיים:

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר; יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי. בעת בחינת הצורך בהכרה בהפרשות ובכיסומותן, מסתייעת הנהלת הקבוצה ביועציה המשפטית.

היטלים

היטלים המוטלים על האגודה על ידי מוסדות ממשלה באמצעות חקיקה, מטופלים בהתאם לפרשנות IFRIC 21, לפיה ההתחייבות לתשלום ההיטל תוכר רק בעת קרות האירוע היוצר את המחויבות לתשלום.

ט. הכרה בהכנסה

1. פרמיות

- (א) פרמיות במגזר ביטוח חיים נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן. ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי האגודה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים ברווחים מנוכה מהפרמיות.
 - (ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.
- פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.
- פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך המאזן נרשמים כהכנסות מראש.
- ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. הכרה בהכנסה (המשך)

2. דמי ניהול מחברה מנהלת של קרן פנסיה

דמי הניהול מחושבים על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים ועל בסיס התקבולים מהעמיתים.

3. עמלות

בסוכנויות ביטוח

הכנסות מעמלות ביטוח כללי מוכרות כהכנסה בעת התהוותן. הכנסות מעמלות ביטוח חיים מוכרות כהכנסה על בסיס מועדי הזכאות לתשלום על פי ההסכמים עם חברות הביטוח.

בחברת הביטוח

הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח כללי, נזקפות בעת התהוותן.

טז. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב, הכנסות מדיבידנדים, רווחים (הפסדים) נטו ממכירת נכסים פיננסיים, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ בגין נכסי חוב, רווחים (הפסדים) ממימוש השקעות מחושבים כהפרש בין תמורת המימוש, נטו לבין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לאגודה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה האגודה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס. רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של ההשקעות מדווחים בנטו.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער על הלוואות שנתקבלו, ריבית והפרשי שער על פיקדונות ועל יתרות מבטחי משנה, ושינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות.

יז. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות, הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח, להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של האגודה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מסים על הכנסה יח.

תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לרווח או הפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים לרווח כולל אחר או להון.

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר הנכס ימומש או ההתחייבות תסולק, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח.

בכל תאריך דיווח נכסי מסים נדחים נבחנים ובמידה שלא צפוי ניצולם הם מופחתים. הפסדים מועברים והפרשים זמניים הניתנים לזיכוי, בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים, נבחנים בכל תאריך דיווח ובמידה שניצולם צפוי מוכר נכס מס נדחה מתאים.

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדידינדים, מאחר שחלוקת הדיבידנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או בשל מדיניות האגודה שלא ליזום חלוקת דיבידנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

מסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית לקיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטפת והמסים הנדחים מתייחסים לאותה ישות החייבת במס ולאותה רשות מס.

יט. מגזרי פעילות

מגזר פעילות הינו רכיב של הקבוצה העונה על שלושת התנאים הבאים:

1. עוסק בפעילויות עסקיות שמהן הוא עשוי להניב הכנסות ובגינן עשויות להתהוות לו הוצאות, לרבות הכנסות והוצאות המתייחסות לעסקאות בין חברות הקבוצה;
2. תוצאותיו התפעוליות נסקרות באופן סדיר על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי של הקבוצה, על מנת לקבל החלטות לגבי משאבים שיוקצו לו ועל מנת להעריך את ביצועיו; וכן
3. קיים לגביו מידע כספי נפרד זמין.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. הצגת דוח על הרווח הכולל

האגודה בחרה להציג דוח יחיד על הרווח הכולל, הכולל את פריטי דוח רווח והפסד ואת פריטי הרווח הכולל האחר.

כא. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם

1. IFRS 9 מכשירים פיננסיים

בחודש יולי 2014 ה-IASB פירסם את הנוסח המלא והסופי של IFRS 9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS 39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 (להלן - התקן) מתמקד בעיקר בסיווג ובמדידה של נכסים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS 39.

התקן קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם.
- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, האגודה זכאית, במועדים מסויימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת האגודה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות קובע התקן את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS 39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי ההוגן.

לפי התקן, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות - שמיחוס לשינויים בסיכון האשראי - ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד.

התקן כולל דרישות חדשות בנוגע לחשבונאות גידור.

התקן ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018. אימוץ מוקדם אפשרי.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן IFRS 4 אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS 9 עם התאמות (להלן: "The overlay approach") או לדחות את אימוץ IFRS 9 ליום 1 בינואר 2021 (להלן: "גישת הדחיה").

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כא. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

1. IFRS 9 מכשירים פיננסיים (המשך)

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

1. הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS 9.
2. פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח.

בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:

(א) הערך בספרים של התחייבויות הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן

(ב) שיעור הערך בספרים של ההתחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל ההתחייבויות הינו:

- גדול מ-90%. או;
- בין 80% ל-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

מבטח אשר בוחר ליישם את גישת הדחיה נדרש לתת גילוי אשר יאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:

1. להבין כיצד הישות עומדת בקריטריונים לצורך יישום גישת הדחיה;
 2. לערוך השוואה בין מבטחים אשר מיישמים את גישת הדחיה לבין ישויות שמיישמות את IFRS 9.
- האגודה ככל הנראה תעמוד בקריטריונים לעיל לצורך דחיית יישום IFRS 9 כפי שמתיר התיקון כאמור.

2. תיקונים ל-7 IAS דוח על תזרימי מזומנים, בדבר גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות

בינואר 2016 פרסם ה-IASB תיקונים ל-7 IAS דוח על תזרימי מזומנים (להלן - התיקונים) אשר דורשים מתן גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות. התיקונים דורשים להציג את התנועה בין יתרת הפתיחה ליתרת הסגירה של התחייבויות פיננסיות, לרבות השינויים הנובעים מתזרימי מזומנים מפעילות מימון, מרכישת או איבוד שליטה במוחזקות, משינויים בשערי חליפין ומשינויים בשווי הוגן.

התיקונים ייושמו החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2017 או לאחריו. לא נדרש לכלול גילויים כאמור בהתייחס למספרי השוואה לתקופות הקודמות למועד התחילה של התיקונים. אימוץ מוקדם אפשרי.

האגודה תכלול את הגילויים הנדרשים בדוחותיה הכספיים הרלוונטיים.

כב. סווג מחדש

בתקופת הדיווח בוצע סווג לא מהותי בין סעיף הוצאות רכישה נדחות לביטוח כללי לסעיף זכאים ויתרות זכות. כמו כן בוצע סווג לא מהותי בין תוצאות ענף ביטוח כללי וחיים. לסיווגים שנערכו לא הייתה השפעה על ההון ו/או על הרווח והפסד ו/או רווח כולל של האגודה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כג. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר

שער חליפין יציג של דולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע	מדד בגין	
%	%	%	
(0.1)	(0.3)	0.9	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016
0.3	(0.9)	(1.0)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015
12.0	(0.1)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

באור 3: - מגזרי פעילות

האגודה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי ביטוח כללי שאינם רכב וחבויות, לרבות רכוש המשק, אש, מקיף דירות ובתי עסק ואחרים.

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

כאמור בבאור 1' החלה האגודה בחודש יוני 2015 לשווק פוליסות ביטוח חיים ריסק פרט.

כמו כן, האגודה עוסקת, באמצעות חברה כלולה, במגזר חסכון ארוך טווח בניהול קרן פנסיה, ראה באור 6 להלן.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
516,630	-	-	516,074	556	פרמיות שהורווחו ברוטו
167,488	-	-	167,181	307	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
349,142	-	-	348,893	249	פרמיות שהורווחו בשייר
23,447	-	7,658	15,789	-	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
13,780	-	-	-	13,780 (*)	הכנסות מדמי ניהול
39,438	(7,612)	17,536	29,359	155	הכנסות מעמלות
425,807	(7,612)	25,194	394,041	14,184	סך הכל ההכנסות
358,250	-	-	358,223	27	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
100,695	-	-	100,672	23	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
257,555	-	-	257,551	4	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
71,918	(6,912)	-	77,724	1,106	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
33,788	(700)	16,719	15,740	2,029	הוצאות הנהלה וכלליות
2,722	-	1,667	1,046	9	הוצאות מימון
27	-	27	-	-	הוצאות אחרות – הפסד הון
366,010	(7,612)	18,413	352,061	3,148	סך כל ההוצאות
1,029	-	192	-	837	חלק האגודה ברווחי חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
60,826	-	6,973	41,980	11,873	רווח לפני מסים על הכנסה
50	-	50	-	-	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
60,876	-	7,023	41,980	11,873	סך הכל רווח כולל לפני מסים על הכנסה
1,189,926	-	-	1,189,926	27	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי (**)	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (**)	
478,481	-	-	478,430	51	פרמיות שהורווחו ברוטו
183,641	-	-	183,613	28	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
294,840	-	-	294,817	23	פרמיות שהורווחו בשייר
18,878	-	6,327	12,551	-	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
13,145	-	-	-	13,145 (*)	הכנסות מדמי ניהול
41,335	(7,600)	15,158	33,763	14	הכנסות מעמלות
368,198	(7,600)	21,485	341,131	13,182	סך הכל ההכנסות
363,268	-	-	363,268	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
143,417	-	-	143,417	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
219,851	-	-	219,851	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
64,229	(7,000)	-	71,221	8	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
28,386	(600)	13,589	13,016	2,381	הוצאות הנהלה וכלליות
1,433	-	784	649	-	הוצאות מימון
38	-	38	-	-	הוצאות אחרות - הפסד הון
313,937	(7,600)	14,411	304,737	2,389	סך כל ההוצאות
2,063	-	645	-	1,418	חלק האגודה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
56,324	-	7,719	36,394	12,211	רווח לפני מסים על הכנסה
25	-	25	-	-	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
56,349	-	7,744	36,394	12,211	סך הכל רווח כולל לפני מסים על ההכנסה
1,175,627	-	-	1,175,627	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.
 (**) סווג מחדש, ראה באור 2(כב).

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
466,569	-	-	466,569	-	פרמיות שהורווחו ברוטו
182,767	-	-	182,767	-	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
283,802	-	-	283,802	-	פרמיות שהורווחו בשייר
71,508	-	20,445	51,063	-	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
12,971	-	-	-	12,971 (*)	הכנסות מדמי ניהול
38,621	(5,483)	14,066	30,038	-	הכנסות מעמלות
406,902	(5,483)	34,511	364,903	12,971	סך הכל ההכנסות
388,378	-	-	388,378	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
145,656	-	-	145,656	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
242,722	-	-	242,722	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
63,666	(5,483)	-	69,149	-	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
26,375	-	12,798	13,577	-	הוצאות הנהלה וכלליות
5,410	-	995	4,415	-	הוצאות מימון
113	-	113	-	-	הוצאות אחרות - הפסד הון
338,286	(5,483)	13,906	329,863	-	סך כל ההוצאות
2,385	-	620	-	1,765	חלק האגודה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
71,001	-	21,225	35,040	14,736	רווח לפני מסים על הכנסה
228	-	228	-	-	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
71,229	-	21,453	35,040	14,736	סך הכל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
1,185,586	-	-	1,185,586	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

31 בדצמבר 2016

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
					נכסים
5,246	-	1,560	3,686	-	נכסים לא מוחשיים
21,629	-	-	21,629	-	הוצאות רכישה נדחות
13,619	-	3,319	-	10,300 (*)	השקעה בחברות כלולות
286,159	-	-	286,136	23	נכסי ביטוח משנה
78,908	(18,454)	6,497	90,788	77	פרמיות לגבייה
					השקעות פיננסיות:
707,764	-	-	707,764	-	נכסי חוב סחירים
247,959	-	-	247,959	-	נכסי חוב שאינם סחירים
112,281	-	-	112,281	-	אחרות
1,068,004	-	-	1,068,004	-	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
225,270	-	10,801	214,177	292	מזומנים ושווי מזומנים
45,316	-	4,865	40,451	-	נכסים אחרים
<u>1,744,151</u>	<u>(18,454)</u>	<u>27,042</u>	<u>1,724,871</u>	<u>10,692</u>	סך כל הנכסים
					התחייבויות
10,233	-	10,233	-	-	כתב התחייבות נדחה
1,189,953	-	-	1,189,926	27	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
121,020	(18,454)	20,410	118,699	365	התחייבויות אחרות
<u>1,321,206</u>	<u>(18,454)</u>	<u>30,643</u>	<u>1,308,625</u>	<u>392</u>	סך כל ההתחייבויות

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

31 בדצמבר 2015

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי (**)	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (**)	
					<u>נכסים</u>
5,313	-	1,934	3,379	-	נכסים לא מוחשיים
19,941	-	-	19,941	-	הוצאות רכישה נדחות (**)
12,698	-	3,234	-	(*)9,464	השקעה בחברות כלולות
293,921	-	-	293,921	-	נכסי ביטוח משנה
51,800	(11,141)	709	62,219	13	פרמיות לגבייה
					השקעות פיננסיות:
584,765	-	-	584,765	-	נכסי חוב סחירים
259,121	-	-	259,121	-	נכסי חוב שאינם סחירים
16	-	-	16	-	מניות
102,849	-	20	102,829	-	אחרות
946,751	-	20	946,731	-	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
315,308	-	11,007	304,297	4	מזומנים ושווי מזומנים
55,851	-	2,970	52,881	-	נכסים אחרים
<u>1,701,583</u>	<u>(11,141)</u>	<u>19,874</u>	<u>1,683,369</u>	<u>9,481</u>	סך כל הנכסים
					<u>התחייבויות</u>
15,412	-	15,412	-	-	כתב התחייבות נדחה
1,175,627	-	-	1,175,627	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
114,403	(11,141)	14,125	111,402	17	התחייבויות אחרות (**)
<u>1,305,442</u>	<u>(11,141)</u>	<u>29,537</u>	<u>1,287,029</u>	<u>17</u>	סך כל ההתחייבויות

(*) מתייחס להחזקה של 50% בחברת הניהול של קרן פנסיה.

(**) סווג מחדש, ראה באור 2(כב).

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש	ענפי חבויות	סה"כ	
		ואחרים (*)	אחרים (**)		
		אלפי ש"ח			
פרמיות ברוטו	88,963	160,832	181,310	104,032	535,137
בניכוי - ביטוח משנה	2,683	175	143,779	22,595	169,232
פרמיות בשייר	86,280	160,657	37,531	81,437	365,905
שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)	5,843	7,955	1,102	2,112	17,012
פרמיות שהורווחו בשייר	80,437	152,702	36,429	79,325	348,893
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	6,197	1,308	590	7,694	15,789
הכנסות מעמלות	-	-	27,761	1,598	29,359
סך הכל ההכנסות	86,634	154,010	64,780	88,617	394,041
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	69,611	116,797	64,858	106,957	358,223
חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	6,419	210	55,078	38,965	100,672
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	63,192	116,587	9,780	67,992	257,551
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	7,721	31,075	25,134	13,794	77,724
הוצאות הנהלה וכלליות	2,630	4,726	5,328	3,056	15,740
הוצאות מימון	-	-	1,007	39	1,046
סך כל ההוצאות	73,543	152,388	41,249	84,881	352,061
רווח כולל לפני מסים על ההכנסה	13,091	1,622	23,531	3,736	41,980
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2016	379,754	89,340	127,012	593,820	11,189,126
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2016	350,193	89,336	22,626	441,635	903,790

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ- 74.73% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 26.15%, כ- 38.02% וכ- 23.62% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*) אלפי ש"ח	ענפי חבויות ואחרים (**) סה"כ		
69,927	134,317	183,098	103,811	491,153	פרמיות ברוטו
2,490	179	157,448	25,360	185,477	בניכוי - ביטוח משנה
67,437	134,138	25,650	78,451	305,676	פרמיות בשייר
1,289	(6,986)	(2,667)	(2,495)	(10,859)	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
68,726	127,152	22,983	75,956	294,817	פרמיות שהורווחו בשייר
4,992	956	1,593	5,010	12,551	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	-	32,232	1,531	33,763	הכנסות מעמלות
73,718	128,108	56,808	82,497	341,131	סך הכל ההכנסות
32,591	80,165	125,549	124,963	363,268	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
3,589	(63)	108,271	31,620	143,417	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
29,002	80,228	17,278	93,343	219,851	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
6,791	27,576	23,894	12,960	71,221	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,853	3,559	4,853	2,751	13,016	הוצאות הנהלה וכלליות
-	-	629	20	649	הוצאות מימון
37,646	111,363	46,654	109,074	304,737	סך כל ההוצאות
36,072	16,745	10,154	(26,577)	36,394	רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה
371,589	76,386	147,938	579,714	1,175,627	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2015
345,908	76,570	24,133	435,095	881,706	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2015

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ- 76.3% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 27.5%, כ- 37.1% וכ- 23.4% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*) אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים (**) סה"כ		
75,341	126,346	173,616	100,515	475,818	פרמיות ברוטו
2,667	47	160,119	22,958	185,791	בניכוי - ביטוח משנה
72,674	126,299	13,497	77,557	290,027	פרמיות בשייר
(1,790)	(504)	(730)	(3,201)	(6,225)	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
70,884	125,795	12,767	74,356	283,802	פרמיות שהורווחו בשייר
24,425	4,243	4,892	17,503	51,063	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	1	28,335	1,702	30,038	הכנסות מעמלות
95,309	130,039	45,994	93,561	364,903	סך הכל ההכנסות
30,033	82,413	118,633	157,299	388,378	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
6,533	(422)	103,532	36,013	145,656	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
23,500	82,835	15,101	121,286	242,722	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
6,934	25,656	22,764	13,795	69,149	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,315	4,021	5,486	1,755	13,577	הוצאות הנהלה וכלליות
-	-	4,415	-	4,415	הוצאות מימון
32,749	112,512	47,766	136,836	329,863	סך כל ההוצאות
62,560	17,527	(1,772)	(43,275)	35,040	רווח (הפסד) כולל לפני מסים על ההכנסה
430,242	78,852	155,234	521,258	1,185,586	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2014
406,899	79,056	21,476	389,946	897,377	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2014

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ- 78.3% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 29.4%, 36.2% ו- 23.2% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	פנסיה אלפי ש"ח	ביטוח חיים (פוליסות פרט ללא רכיב חסכון)	
556	-	556	פרמיות שהורווחו ברוטו
307	-	307	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
249	-	249	פרמיות שהורווחו בשייר
13,780	13,780	-	הכנסות מדמי ניהול
155	-	155	הכנסות מעמלות
14,184	13,780	404	סך כל ההכנסות
27	-	27	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
23	-	23	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4	-	4	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,106	-	1,106	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,029	-	2,029	הוצאות הנהלה וכלליות
9	-	9	הוצאות מימון
3,148	-	3,148	סך כל ההוצאות
837	837	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות הכלולות לפי שיטת השווי המאזני
11,873	14,617	(2,744)	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	פנסיה אלפי ש"ח	ביטוח חיים (פוליסות פרט ללא רכיב חסכון)(*)	
51	-	51	פרמיות שהורווחו ברוטו
28	-	28	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
23	-	23	פרמיות שהורווחו בשייר
13,145	13,145	-	הכנסות מדמי ניהול
14	-	14	הכנסות מעמלות
13,182	13,145	37	סך כל ההכנסות
8	-	8	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה
2,381	-	2,381	אחרות
2,389	-	2,389	הוצאות הנהלה וכלליות
2,389	-	2,389	סך כל ההוצאות
1,418	1,418	-	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות
1,418	1,418	-	הכלולות לפי שיטת השווי המאזני
12,211	14,563	(2,352)	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

(*) סווג מחדש, ראה באור 2(כב).

באור 4: - נכסים בלתי מוחשיים

ההרכב ותנועה:

סה"כ	תוכנה אלפי ש"ח	תיק לקוחות
<u>עלות</u>		
6,815	6,815	-
יתרה ליום 1 בינואר, 2015		
2,149	-	2,149
חברה שאוחדה לראשונה (ראה באור 1(ג))		
2,384	2,384	-
תוספות במשך השנה		
11,348	9,199	2,149
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015		
2,074	1,995	79
(2,229)	(2,229)	-
תוספות במשך השנה גריעות במשך השנה (*)		
(155)	(234)	79
11,193	8,965	2,228
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016		
<u>הפחתה שנצברה</u>		
4,599	4,599	-
יתרה ליום 1 בינואר, 2015		
1,436	1,221	215
תוספות במשך השנה		
6,035	5,820	215
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015		
2,141	1,688	453
(2,229)	(2,229)	-
תוספות במשך השנה גריעות במשך השנה (*)		
(88)	(541)	453
5,947	5,279	668
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016		
<u>ערך בספרים נטו</u>		
5,246	3,686	1,560
ליום 31 בדצמבר, 2016		
5,313	3,379	1,934
ליום 31 בדצמבר, 2015		

(*) נכסים שהופחתו במלואם.

באור 5: - רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה:

שנת 2016				
מחשבים	ריהוט וציוד משרדי	כלי רכב אלפי ש"ח	שיפורים במושכר	סה"כ
6,523	2,196	6,129	447	15,295
1,694	139	2,250	139	4,222
2,011	134	1,501	36	3,682
6,206	2,201	6,878	550	15,835
פחת שנצבר				
5,556	972	2,335	65	8,928
831	182	955	62	2,030
2,011	134	1,004	36	3,185
4,376	1,020	2,286	91	7,773
יתרת עלות מופחתת				
1,830	1,181	4,592	459	8,062

שנת 2015					
בנין משרדים (*)	מחשבים	ריהוט וציוד משרדי	כלי רכב	שיפורים במושכר	סה"כ
אלפי ש"ח					
25,921	6,734	1,741	4,685	141	39,222
-	424	170	923	271	1,788
-	62	528	953	35	1,578
25,921	697	243	432	-	27,293
-	6,523	2,196	6,129	447	15,295
פחת שנצבר					
18,255	5,054	892	1,644	40	25,885
554	1,145	147	726	21	2,593
-	54	176	247	4	481
18,809	697	243	282	-	20,031
-	5,556	972	2,335	65	8,928
יתרת עלות מופחתת					
-	967	1,224	3,794	382	6,367

(*) ביום 5 ליולי, 2015 הועבר בנין המשרדים ברחוב החשמונאים 91-93, תל-אביב לאגודה אחות ראה באור 1(ד)(3).

באור 6: - השקעות בחברות מוחזקות

א. מידע בגין חברות מוחזקות

רשימת חברה מאוחדת וחברות כלולות:

זכויות האגודה בהון ובזכויות הצבעה	
31 בדצמבר	
2015	2016

100%	100%	משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ
50%	50%	עתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ החברה המנהלת
50%	50%	עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ

ב. להלן הרכב ההשקעה בחברות כלולות

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
1,890	1,890
10,808	11,729
12,698	13,619

עלות המניות
חלק האגודה ברווחים שנצברו מאז הרכישה

ג. תמצית מידע פיננסי של חברות כלולות

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
19,440	19,745
6,742	6,126
12,698	13,619

חלק הקבוצה במאזן החברות הכלולות בהתאם לשיעור ההחזקה בהן לתאריך הדיווח:

נכסים
התחייבויות

נכסים, נטו

באור 6: - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ג. תמצית מידע פיננסי של חברות כלולות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		

חלק הקבוצה בתוצאות הפעולות של החברות
הכלולות בהתאם לשיעור ההחזקה בהן
בשנה:

22,980	26,037	24,224	הכנסות
19,027	22,513	22,477	הוצאות
2,385	2,063	1,029	רווח נקי

ד. לגבי רכישת 15% של חברה בת של משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ בשנת 2015 ראה
באור 1(ג).

באור 7: - חייבים ויתרות חובה

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
34,907	25,207
2,005	1,928
3,930	3,927
840	515
1,124	2,003
1,068	820
43,874	34,400

חברות ביטוח ותווכני ביטוח בגין עסקי האגודה
הוצאות מראש
חברות קשורות
הכנסות לקבל
שרידים לקבל
חייבים אחרים ויתרות חובה

באור 8: - פרמיות לגבייה

א. ההרכב:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
12,285	11,965
40,998	67,954
53,283	79,919
1,483	1,011
51,800	78,908

המחאות לגבייה
חשבון שוטף

בניכוי - הפרשה לחובות מסופקים (*)

(*) כל התנועה בהפרשה לחובות מסופקים נזקפה לדוח רווח והפסד.

ב. גיול:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
50,922	78,328
878	580
51,800	78,908

פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם ללא פיגור
פרמיה לגבייה שערכה נפגם בפיגור של מעל 180 יום (*)

סך הכל פרמיה לגבייה

(*) לאחר הפרשה לחובות מסופקים.

באור 9: - פירוט השקעות פיננסיות

א. ההרכב:

31 בדצמבר 2016			
סה"כ	הלוואות וחייבים	מוחזק לפדיון אלפי ש"ח	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
707,764	-	114,629	593,135
247,959	247,959	-	-
112,281	-	-	112,281
1,068,004	247,959	114,629	705,416

נכסי חוב סחירים (ב)
נכסי חוב שאינם סחירים (ג)
אחרות (ו) (*)

סה"כ

(*) כולל:

74,294	תעודות השתתפות בקרנות
37,987	נאמנות ותעודות סל
112,281	קרנות השקעה לא סחירות

באור 9: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

א. ההרכב: (המשך)

31 בדצמבר 2015			
סה"כ	הלוואות וחייבים אלפי ש"ח	מוחזק לפדיון אלפי ש"ח	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
584,765	-	78,080	506,685
259,121	259,121	-	-
16	-	-	16
102,849	-	-	102,849
<u>946,751</u>	<u>259,121</u>	<u>78,080</u>	<u>609,550</u>

נכסי חוב סחירים (ב)
נכסי חוב שאינם סחירים (ג)
מניות (ה)
אחרות (ו) (*)

סה"כ

(*) כולל:

תעודות השתתפות בקרנות
נאמנות ותעודות סל
קרנות השקעה לא סחירות

65,822
37,027

102,849

ב. נכסי חוב סחירים

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
491,134	432,278
15,551	159,266
-	1,591
78,080	114,629
<u>584,765</u>	<u>707,764</u>
<u>70,080</u>	<u>116,884</u>

אגרות חוב ממשלתיות מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה המוחזקים לפדיון

השווי ההוגן של נכסי חוב המוחזקים לפדיון:
אגרות חוב קונצרניות

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

שווי הוגן		ערך בדוחות הכספיים	
2015	2016	2015	2016
אלפי ש"ח			
290,371	275,055	259,121	247,959

מוצגות כהלוואות וחייבים לרבות פיקדונות בבנקים

באור 9: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

ד. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

31 בדצמבר	
2015	2016
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

נכסי חוב סחירים

		בסיס הצמדה
		צמוד למדד המחירים לצרכן
		שקלי
		צמוד מט"ח
0.7-4.5	0.5-4.2	
0.3-5.2	0.2-4.8	
2.4-2.8	1.8-3.1	

31 בדצמבר	
2015	2016
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

נכסי חוב שאינם סחירים

		בסיס הצמדה
		צמוד למדד המחירים לצרכן
		שקלי
		צמוד מט"ח
2.6-5.7	2.6-5.7	
6.8	6.8	
3.1	3.1	

ה. מניות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	

16	-
----	---

סחירות

ו. השקעות פיננסיות אחרות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	

65,822	74,294
37,027	37,987

סחירות
שאינן סחירות

102,849	112,281
---------	---------

באור 9: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

2. השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון מתבססים על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אג"ח קונצרני כפי שנמדדו בבורסה לנ"ע בת"א בתוספת פרמיה בגין אי סחירות. שיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי סיכון שונים.

31 בדצמבר		נכסים פיננסיים:
2015	2016	
אחוזים		עבור נכסי חוב שאינם סחירים - בארץ, לפי דירוג מקומי: (*)
1-2.6	0.8-3.1	AA- ומעלה
2.5-4.5	3.0-4.3	BBB עד A+
3.5-11.5	5.0-19.8	לא מדורג

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינם חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא דירוג A כולל A- ועד A+.

ח. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגביה, לקוחות, חייבים ויתרות חובה, נכסי מיסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

31 בדצמבר 2016				נכסי חוב סחירים השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
593,135	-	-	593,135	
112,281	-	22,363	89,918	
705,416	-	22,363	683,053	סה"כ

באור 9: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

ח. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

31 בדצמבר 2015			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
506,685	-	-	506,685
16	-	-	16
102,849	-	22,947	79,902
609,550	-	22,947	586,603

נכסי חוב סחירים

מניות

השקעות פיננסיות אחרות

סה"כ

ט. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים לא סחירים

ליום 31 בדצמבר			
2015	2016		
אלפי ש"ח			
254,517	243,378	נכסי חוב שערכם לא נפגם	
254,517	243,378	ללא פיגור	
254,517	243,378	סך הכל נכסי חוב שערכם לא נפגם	
5,715	5,646	נכסי חוב שערכם נפגם	
(1,111)	(1,065)	נכסים שערכם נפגם, ברוטו	
4,604	4,581	הפרשה להפסד	
259,121	247,959	נכסי חוב שערכם נפגם, נטו	
259,121	247,959	סך הכל נכסי חוב לא סחירים	

יצוין, כי הסכומים שלעיל אינם מהווים את הסכום בפיגור בפועל אלא את יתרת החוב המעורבת בפיגור.

באור 10: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך והטבות בגין פיטורין.

א. הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את האגודה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכניות הפקדה מוגדרת לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין כמתואר להלן. התחייבות האגודה בשל כך מטופלת כהטבה לאחר סיום העסקה. חישוב התחייבות האגודה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד ותקופת העסקתו אשר יוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית להטבה מוגדרת או כתוכנית להפקדה מוגדרת כמפורט להלן.

באור 10: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

א. הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

1. תוכניות להפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פיו הפקדותיה השוטפות של הקבוצה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכניות להפקדה מוגדרת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
921	972	1,017

הוצאות בגין תוכניות להפקדה מוגדרת

2. תוכניות להטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכניות להפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי הקבוצה כתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה הקבוצה מפקידה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות.

באור 10: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. שינויים בהתחייבויות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2016

יתרה ליום 1 בינואר, 2016	עלות שירות שוטף	הוצאות (הכנסות) ריבית, נטו	שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד		רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר		יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
				סה"כ הוצאות (הכנסות)	תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	רווח (הפסד) בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	רווח (הפסד) בגין סה"כ השפעה על רווח כולל אחר בתקופה	
14,634	1,041	366	1,407	-	112	(59)	53	15,988
15,934	-	(340)	(340)	34	-	-	34	17,325
(1,300)	1,041	26	1,067	34	112	(59)	87	(1,337)

התחייבויות להטבה מוגדרת

שווי הוגן של נכסי תוכנית

התחייבויות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 10: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. שינויים בהתחייבות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

שנת 2015

רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר						הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד				יתרה ליום 1 בינואר, 2015	
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015	הפקדות שהופקדו על ידי המעביד	סה"כ השפעה על רווח כולל אחר בתקופה	רווח (הפסד) בגין אקטוארי	שינויים בהנחות הפיננסיות	תשואה על נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו)	סה"כ הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	הוצאות (הכנסות) ריבית, נטו	עלות שירות שוטף			
14,634	-	(114)	(134)	20	-	1,071	276	795	13,449		התחייבויות להטבה מוגדרת
15,934	920	8	-	-	8	(282)	(282)	-	14,724		שווי הוגן של נכסי תוכנית
(1,300)	920	(106)	(134)	20	8	789	(6)	795	(1,275)		התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 10: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ג. ההנחות העיקריות בגין תוכנית להטבה מוגדרת

2015	2016
%	%
2.31	3.3%
1.0-3.0	1.0-2.0

שיעור היוון (1)
שיעור עליית שכר צפויה

(1) שיעור ההיוון מבוסס על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה.

ד. סכומים, עיתוי ואי וודאויות של תזרימי מזומנים עתידיים

להלן שינויים אפשריים הנחשבים לסבירים לסוף תקופת הדיווח, לכל הנחה אקטוארית בהנחה שיתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

השינוי במחויבות להטבה מוגדרת אלפי ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2016:

מבחן רגישות לשינוי בשיעור עליית שכר צפויה

השינוי כתוצאה מ:

עליית שכר של 1% 329

מבחן רגישות לשינוי שיעור ההיוון של התחייבות ונכסי התכנית

השינוי כתוצאה מ:

עליית שיעור היוון של 1% (504)
ירידת שיעור היוון של 1% 601

באור 11: - מזומנים ושווי מזומנים אחרים

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
240,971	170,795
74,337	54,475
315,308	225,270

מזומנים ופיקדונות למשיכה מיידית
פיקדונות לזמן קצר

מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום המאזן ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות (0.1%).

פיקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים.

הפיקדונות הינם שקליים ונושאים ריבית הנקבעת בהתאם לתקופת הפיקדונות (0.1% - 0.2%).

באור 12: - הון ודרישות הון

א. הרכב יחידות השתתפות

31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2016	
מונפק	רשום	מונפק	רשום
ונפרע	אלפי ש"ח	ונפרע	אלפי ש"ח
1,392,473	1,392,473	1,392,473	1,392,473

יחידות השתתפות

ב. ניהול ודרישות הון

1. ההון הנדרש והקיים של האגודה נקבע בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח) התשנ"ח- 1998 על תיקוניהן (להלן- תקנות ההון) והנחיות המפקח.
להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של האגודה:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח

הסכום הנדרש על-פי תקנות והנחיות המפקח (א)

246,410	253,545
395,185	422,163
3,425	-

הסכום הקיים המחושב על-פי תקנות ההון:
הון ראשוני
הון משני נחות

סך ההון הקיים המחושב על-פי תקנות ההון

398,610	422,163
152,200	168,618

עודף ליום הדוח (*)

פעולות הוניות שאירעו לאחר תאריך המאזן
דיבידנד (ראה ביאור 31)

(13,000)	(13,000)
139,200	155,618

עודף בהתחשב באירועים לאחר תאריך המאזן (*)

סכום ההשקעות שיש חובה להעמידן כנגד עודפי הון
בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווה עודפים מרותקים

5,454	5,840
133,746	149,778

עודף הניתן לחלוקה (*)

(א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:

129,967	130,576	פעילות בביטוח כללי/הון ראשוני נדרש
22,344	22,362	הון מינימלי נדרש בגין פעילות בביטוח חיים
227	969	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
6,412	6,691	השקעה בחברת ביטוח כלולה וחברה מנהלת כלולה
24,260	28,693	בגין נכסים והשקעות
39,687	40,445	סיכונים קטסטרופה בביטוח כללי
23,513	23,809	סיכונים תפעוליים
246,410	253,545	סך כל הסכום הנדרש על פי תקנות בהון

(*) ראה סעיף 4 להלן לגבי מכתב הממונה בקשר עם חלוקת דיבידנד.

באור 12: - הון ודרישות הון (המשך)

ב. ניהול ודרישות הון (המשך)

2 ביום 30 במרס, 2014 חילקה האגודה דיבידנד בסך 30,000 אלפי ש"ח. בנוסף אושרה באגודה ביום 29 במאי, 2014 חלוקת דיבידנד במזומן בסך 10,000 אלפי ש"ח. ביום 26 במרס, 2015 אישרה האגודה דיבידנד בסך 16,000 אלפי ש"ח אותם חילקה במהלך חודש אוקטובר 2015. בחודש מרס 2016 הכריזה האגודה על חלוקת דיבידנד בסך 13,000 אלפי ש"ח אותם חילקה במהלך חודש ספטמבר 2016.

חלוקת הדיבידנד והעברת עתודות כאמור לעיל הותנו בהתחייבות בלתי הדירה שהתקבלה מאחזקות ביטוח שלפיה, בין היתר, אחזקות ביטוח לא תחלק דיבידנד, אלא בכפוף לכך שבמועד החלוקה עודף ההון הקיים על ההון הנדרש של האגודה לא יהיה נמוך מ-30%. התחייבות, כאמור לעיל, ניתנה על ידי אחזקות ביטוח.

3. Solvency II

בחודש פברואר 2017 פורסמו והועברו לועדת הכספים של הכנסת הוראות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II (להלן – "ההוראות המעודכנות"). ההוראות המעודכנות נועדו לכוון משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה EC/2009/138, המכונה "Solvency II" (להלן – "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים – נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

בדעת המפקחת לפרסם הנחיות לעניין ניהול הון וקביעת יעד הון פנימי, לעניין סקר פערים שעל חברות הביטוח יהיה לבצע ביחס למערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי ונייר התייעצות לקידום תהליך להערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון.

ההוראות המעודכנות מבוססות על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל. הנדבך הכמותי ייושם בישראל החל מ-30 ביוני 2017. יחד עם זאת, חברות ביטוח תידרשנה לעמוד, בשלב זה, גם במשטר הקיים לפי תקנות ההון.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח (להלן – SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפרעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.
- רמה מינימלית של הון (להלן – MCR או "סף הון").

ההוראות המעודכנות כוללות הוראות דיווח לממונה במקרים בהם החברה אינה עומדת או חוששת שלא תעמוד ברמות ההון האמורות וכן הוראות להגשת תוכנית להבטחת עמידתה ברמות ההון האמורות.

באור 12: - הון ודרישות הון (המשך)

ב. ניהול ודרישות הון

2. Solvency II (המשך)

בהתאם להוראות המעודכנות, סף ההון יהיה שווה לסכום הגבוה מבין ההון הראשוני הנדרש מחברת ביטוח לפי תקנות ההון לבין סכום המחושב כשיעור מה-SCR (לא יותר מ-45% מה-SCR ולא פחות מהגבוה שבין 25% מה-SCR או סכום הנגזר מגובה עתודות ביטוח ופרמיות כהגדרתן בהנחיות המעודכנות).

ההוראות המעודכנות כוללות, בין היתר, הוראות מעבר ליישום Solvency II, המבוססות על הדירקטיבה שעיקרן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR):
ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2021 (להלן – "תקופת הפריסה") לא יפחת מהשיעורים הבאים שיחושבו על נתוני:

שיעור מה-SCR	
60%	31 בדצמבר 2016
65%	31 בדצמבר 2017
70%	31 בדצמבר 2018 ו-30 ביוני 2019
80%	31 בדצמבר 2019 ו-30 ביוני 2020
90%	31 בדצמבר 2020 ו-30 ביוני 2021
100%	31 בדצמבר 2021

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס ליום 31 בדצמבר 2015 (להלן IQIS5) והיה מבוסס על תקנות סופיות והנחיות טכניות ליישום שפרסמה הנציבות האירופית וכן על חוזר הנחיה לביצוע שפרסמה המפקחת בחודש אפריל 2016.

על פי תרגיל IQIS5 שביצעה האגודה המבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר, 2015, ללא התחשבות בהוראות המעבר כאמור, לאגודה עודף הון בשיעור של 52%.

תוצאת תרגיל IQIS5 האמורה לעיל מבוססת על הנחיות IQIS5 ואיננה מעודכנת להוראות המעודכנות, השונות בנושאים מסוימים מההנחיות ליישום IQIS5. ההוראות הסופיות, לאחר אישורן על ידי ועדת הכספים, עשויות לכלול שינויים נוספים בחלק מסעיפיהן לעומת ההנחיות ששימשו בחישוב IQIS5.

יובהר כי כל הנתונים הכמותיים שנכללו בקשר עם תוצאות תרגיל IQIS5 בגין נתוני 31 בדצמבר 2015, לא בוקרו על ידי רואה החשבון של האגודה.

כפוף לאמור לעיל, תוצאת תרגיל IQIS5 מהווה אינדיקציה מסוימת להשפעת משטר כושר פרעון מבוסס סולבנסי II ומשקפת בעיקר, דרישות ההון גבוהות יותר ביחס לדרישות ההון הקיימות בגין סיכונים פיננסיים וביטוחיים.

באור 12: - הון ודרישות הון (המשך)

ב. ניהול ודרישות הון (המשך)

3. Solvency II (המשך)

הסכומים לעיל אינם כוללים את השפעת פעילות האגודה במהלך שנת 2016 ותוצאותיה על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות וכן השפעות אקסוגניות כגון שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון ושינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית.

יודגש כי למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

כאמור על פי הנחיית הפיקוח, בוצעו מספר תרגילים המהווים סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונה של האגודה שמטרתם לכייל את המודל ולהתאימו. אי לכך, ייתכן שהתוצאות בפועל יהיו שונות מתוצאות התרגילים. יחד עם זאת, וכמפורט לעיל, האגודה נערכת לעמידה במשטר ההון החדש בהתאם לאינדיקציות המתקבלות מתוצאות התרגילים.

4. דיבידנד

בחודש אוגוסט 2016 פרסמה הממונה מכתב בדבר חלוקה דיבידנד על ידי חברת ביטוח (להלן - "המכתב") הבא במקום מכתב קודם מחודש דצמבר 2011. בהתאם למכתב, חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פרעון") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות (טרם ההפחתה בגין הקלה שניתנה בגין הפרש מקורי המיוחס לרכישת פעילות של קופות גמל וחברות מנהלות) ויחס כושר פירעון בשיעורים הנקובים להלן לפי תרגיל הערכה הכמותי המעודכן ליישום משטר כושר פרעון חדש (IQIS5), או לפי הנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר הפרעון החדש, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר. יחס כושר הפרעון הנדרש, לאחר ביצוע החלוקה, יהיה לפחות בשיעורים הבאים:

- עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2017 – 115%.
- עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2018 – 120%.
- החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס, 2019 – 130%.

תרגיל IQIS5 משקף יחס כושר פרעון בשיעור של כ-152% כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר. שיעור זה גבוה מיחס כושר הפרעון הנדרש על פי המכתב כאמור.

על האגודה למסור לממונה בתוך עשרה ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של האגודה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של האגודה שאושרה על ידי הוועד המנהל של האגודה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה באגודה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי הוועד המנהל של האגודה; פרוטוקול הדיון בוועד המנהל של האגודה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

באור 12: - הון ודרישות הון (המשך)

ב. ניהול ודרישות הון (המשך)

5. אגודת האם אגודת האחזקות התחייבה במסגרת היתר השליטה להשלים בכל עת את ההון העצמי של האגודה לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן (להלן - ההון הנדרש).

התחייבות זו לא תעלה על הנמוך מבין שני אלה:

(1) 50% מההון הנדרש.

(2) 150 מליוני ש"ח כשהם צמודים למדד המחירים לצרכן שפורסם בחודש ינואר 2012.

התחייבות זו היא בלתי הדירה, ניתנה על ידי אגודת האם ותהיה תקפה כל עוד אגודת האחזקות שולטת באגודה.

בקשר עם ההחלטה על העברת מניות עתודות והזכויות הקשורות עמה ראה באור 1(ד)(4) לעיל.

ג. דיבידנד שהוכרז

הדיבידנדים הבאים שולמו על ידי האגודה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
40,000	16,000	13,000

לאחר 31 בדצמבר 2016, הוכרז הדיבידנד הבא על ידי האגודה:

בגין שנת 2016
אלפי ש"ח
13,000

בדוחות הכספיים לא נרשמה התחייבות בגין הדיבידנד.

ביום 30 במרס 2017 הכריזה האגודה על דיבידנד בסך של 13,000 אלפי ש"ח.

הדיבידנד ישולם במהלך שנת 2017.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

31 בדצמבר					
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
2015	2016	2015	2016	2015	2016
אלפי ש"ח					
881,706	903,790	293,921	286,136	1,175,627	1,189,926
חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (ראה באור 14)					
-	4	-	23	-	27
סך הכל ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (ראה באור 15)					
811,706	903,794	293,921	286,159	1,175,627	1,189,953
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה					

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

א(1) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
		אלפי ש"ח			
23,680	29,523	-	-	23,680	29,523
322,228	320,670	25,681	29,561	347,909	350,231
345,908	350,193	25,681	29,561	371,589	379,754
ענפי רכב חובה					
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה					
תביעות תלויות					
סך הכל ענפי רכב חובה (ראה בו להלן)					
20,371	22,483	2,520	2,627	22,891	25,110
414,724	419,152	142,099	149,558	556,823	568,710
435,095	441,635	144,619	152,185	579,714	593,820
ענפי חבויות					
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה					
תביעות תלויות					
סך הכל ענפי חבויות (ראה בו להלן)					
781,003	791,828	170,300	181,746	951,303	973,574
ענפי רכוש ואחרים					
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה					
תביעות תלויות					
סך ענפי רכוש ואחרים (ראה ב2 להלן)					
52,516	61,573	26,793	28,737	79,309	90,310
48,187	50,389	96,828	75,653	145,015	126,042
100,703	111,962	123,621	104,390	224,324	216,352
881,706	903,790	293,921	286,136	1,175,627	1,189,926
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי					
הוצאות רכישה נדחות:					
ענפי רכב חובה וחבויות					
ענפי רכוש ואחרים					
סך הכל הוצאות רכישה נדחות					
4,849	5,362	508	555	5,357	5,917
10,835	10,913	3,749	4,799	14,584	15,712
15,684	16,275	4,257	5,354	19,941	21,629
התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות:					
776,154	786,466	169,792	181,191	945,946	967,657
89,868	101,049	119,872	99,591	209,740	200,640
866,022	887,515	289,664	280,782	1,155,686	1,168,297

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

א(2). ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישוב

31 בדצמבר					
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
2015	2016	2015	2016	2015	2016
אלפי ש"ח					
785,139	790,211	264,608	254,772	1,049,747	1,044,983
96,567	113,579	29,313	31,364	125,880	144,943
881,706	903,790	293,921	286,136	1,175,627	1,189,926

הערכות אקטואריות:

גברת רובשטיין גלית

הפרשות על בסיס הערכות אחרות:

הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה

סך כל התחייבויות הביטוח בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

1. ענפי רכב חובה וחבויות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
שייר			ביטוח משנה			ברוטו		
			אלפי ש"ח					
779,569	792,702	776,154	140,429	154,261	169,792	919,998	946,963	945,946
172,585	167,269	174,616	18,720	11,326	18,853	191,305	178,595	193,469
(779)	(6,451)	(2,330)	(141)	(1,255)	(509)	(920)	(7,706)	(2,839)
(32,762)	(41,961)	(33,658)	25,550	27,719	27,100	(7,212)	(14,242)	(6,558)
139,044	118,857	138,628	44,129	37,790	45,444	183,173	156,647	184,072
(3,719)	(1,556)	(5,116)	(18)	(280)	(2,778)	(3,737)	(1,836)	(7,894)
(132,328)	(121,808)	(123,200)	(28,930)	(15,023)	(31,267)	(161,258)	(136,831)	(154,467)
(136,047)	(123,364)	(128,316)	(28,948)	(15,303)	(34,045)	(164,995)	(138,667)	(162,361)
2,766	2,216	-	1,948	-	-	4,714	2,216	-
(672)	(7,767)	-	(2,815)	(2,358)	-	(3,487)	(10,125)	-
8,042	9,539	-	(482)	330	-	7,560	9,869	-
10,136	3,988	-	(1,349)	(2,028)	-	8,787	1,960	-
-	(16,029)	-	-	(4,928)	-	-	(20,957)	-
792,702	776,154	786,466	154,261	169,792	181,191	946,963	945,946	967,657

יתרה לתחילת השנה

עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת
שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד
שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום
קודמות (4)

סך השינוי בעלות התביעות המצטברת

תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה
בגין שנת חיתום שוטפת
בגין שנות חיתום קודמות

סך תשלומים לתקופה

צבירה בגין שנת חיתום שוטפת
צבירה שנזקפה לרווח בגין שנת החיתום ששוחזרה
יתרת השינוי בצבירה

סך שינוי בצבירה לתקופה

השפעת השינויים בעתודות ביטוח כללי ראה ביאור 2(ח)2(4)

יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, צבירה, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות (ללא צבירה), הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום.
4. השינוי באומדן נובע משחרור מרווחי בטחון וכן מהתפתחות חיובית בתביעות בגין שנים קודמות.

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

2. ענפי רכוש ואחרים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
	שייר			ביטוח משנה			ברוטו	
				אלפי ש"ח				
89,342	92,809	89,868	107,561	128,440	119,872	196,903	221,249	209,740
יתרה לתחילת השנה								
111,107	117,777	130,347	92,463	140,094	66,007	203,570	257,871	196,354
עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח								
(13,171)	(20,275)	(3,981)	(5) 10,640	(31,883)	(10,721)	(2,531)	(52,158)	(14,702)
שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח								
(74,128)	(84,868)	(93,181)	(33,936)	(67,089)	(26,891)	(108,064)	(151,957)	(120,072)
(23,775)	(25,355)	(30,983)	(49,680)	(51,152)	(49,570)	(73,455)	(76,507)	(80,553)
תשלומים ליישוב תביעות במהלך השנה:								
בגין אירועים של שנת הדוח								
בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח								
(97,903)	(110,223)	(124,164)	(83,616)	(118,241)	(76,461)	(181,519)	(228,464)	(200,625)
סך תשלומים								
3,434	6,539	8,979	1,392	2,562	894	4,826	9,101	9,873
שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות								
-	3,241	-	-	(1,100)	-	-	2,141	-
השפעת שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי ראה באור 2(ח)(4)								
92,809	89,868	101,049	128,440	119,872	99,591	221,249	209,740	200,640
יתרה לסוף השנה								

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.
3. תשלומים ליישוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ובתוספת השינוי ביתרת תביעות תלויות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח.
4. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק.
5. חלק מבטחי המשנה בתביעות גדולות בענף אובדן רכוש בגין שנה קודמת.

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

(ג1).

31 בדצמבר 2016										
שנת חיתום										
סה"כ	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016 (*)										
	7,894	1,831	3,692	7,031	4,034	3,126	6,721	7,208	7,518	13,393
	-	15,087	11,854	20,417	22,680	12,235	21,085	33,874	39,152	48,043
	-	-	29,531	42,570	42,254	32,389	41,277	53,439	70,969	83,379
	-	-	-	61,603	60,520	47,347	61,796	80,455	94,785	112,210
	-	-	-	-	77,916	64,350	75,708	96,317	119,217	143,486
	-	-	-	-	-	76,480	90,903	110,823	136,578	165,314
	-	-	-	-	-	-	119,653	129,591	157,259	182,979
	-	-	-	-	-	-	-	148,078	174,110	205,630
	-	-	-	-	-	-	-	-	190,578	215,237
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	220,405
	200,218	183,616	198,173	161,003	157,103	137,002	145,500	151,230	173,268	193,043
	-	183,359	199,537	166,920	165,825	140,576	150,783	209,927	249,533	276,876
	-	-	182,065	172,633	178,929	145,466	157,101	206,890	245,518	282,725
	-	-	-	153,153	171,623	144,225	160,695	202,575	237,211	275,597
	-	-	-	-	176,057	141,800	175,054	188,906	232,552	272,933
	-	-	-	-	-	146,189	187,742	189,208	229,555	269,690
	-	-	-	-	-	-	187,411	184,002	222,099	261,830
	-	-	-	-	-	-	-	177,487	220,914	255,530
	-	-	-	-	-	-	-	-	215,465	245,348
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	244,722
81,804	257	17,472	19,480	(4,434)	(1,964)	(26,716)	25,088	21,746	30,874	
4.68%	0.14%	8.76%	11.28%	(2.58%)	(1.36%)	(16.63%)	12.38%	9.17%	11.20%	
1,866,126	200,218	183,359	182,065	153,153	176,057	146,189	187,411	177,487	215,465	244,722
947,225	7,894	15,087	29,531	61,603	77,916	76,480	119,653	148,078	190,578	220,405
918,901	192,324	168,272	152,534	91,550	98,141	69,709	67,758	29,409	24,887	24,317
54,673										
973,574										
5,917										
967,657										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף(חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ליום 31 בדצמבר 2016

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג)2. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר 2016										
שנת חיתום										
סה"כ	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016 (*)										
	1,837	1,831	3,675	6,338	3,777	3,876	4,517	7,205	7,513	13,252
	-	10,018	11,837	19,203	17,427	13,068	18,448	28,460	34,916	47,650
	-	-	34,057	41,357	36,223	32,287	35,713	50,840	61,564	82,625
	-	-	-	59,678	54,489	47,245	55,808	76,681	83,406	113,541
	-	-	-	-	71,544	64,249	69,133	92,235	106,845	136,107
	-	-	-	-	-	79,490	84,328	106,101	122,431	154,575
	-	-	-	-	-	-	103,153	124,869	131,845	172,162
	-	-	-	-	-	-	-	141,771	148,697	189,698
	-	-	-	-	-	-	-	-	158,333	199,305
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	203,571
	177,529	169,532	177,306	144,556	142,306	127,113	126,389	140,996	152,795	173,386
	-	163,376	177,344	146,104	146,725	125,578	128,015	187,671	228,008	250,923
	-	-	164,525	157,158	156,878	128,238	126,545	189,994	219,712	264,075
	-	-	-	136,937	150,328	129,430	132,469	185,973	213,094	256,747
	-	-	-	-	152,726	123,301	135,754	173,581	204,274	256,712
	-	-	-	-	-	125,697	135,560	173,971	202,698	249,666
	-	-	-	-	-	-	136,882	167,998	183,188	241,585
	-	-	-	-	-	-	-	164,053	180,195	230,001
	-	-	-	-	-	-	-	-	178,534	225,414
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	224,804
124,541		6,156	12,819	20,221	(2,398)	3,733	(4,413)	21,920	34,560	31,944
7.92%		3.63%	7.23%	12.87%	(1.60%)	2.88%	(3.33%)	11.79%	16.22%	12.44%
1,625,063	177,529	163,376	164,525	136,937	152,726	125,697	136,882	164,053	178,534	224,804
863,452	1,837	10,018	34,057	59,678	71,544	79,490	103,153	141,771	158,333	203,571
761,611	175,692	153,358	130,468	77,259	81,182	46,207	33,729	22,282	20,202	21,232
30,217										
791,828										
5,362										
786,466										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ליום 31 בדצמבר 2016

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג(3). בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענף ביטוח רכב חובה

31 בדצמבר 2016										
שנת חיתום										
סה"כ	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016 (*)										
	395	273	227	357	1,010	600	1,026	3,600	4,844	10,217
	-	5,273	3,721	3,026	4,348	3,643	6,709	17,374	26,826	37,743
	-	-	9,590	19,081	11,326	13,419	15,416	32,037	47,363	65,731
	-	-	-	27,431	22,037	20,807	26,190	50,609	63,541	90,417
	-	-	-	-	28,758	30,814	32,944	60,395	82,680	107,025
	-	-	-	-	-	36,217	39,552	69,436	95,911	121,530
	-	-	-	-	-	-	51,690	83,771	127,581	136,722
	-	-	-	-	-	-	-	95,684	141,647	162,231
	-	-	-	-	-	-	-	-	146,381	167,074
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	171,249
	84,731	70,695	69,772	67,180	69,592	53,357	63,272	84,502	109,236	121,588
	-	68,762	63,348	63,354	67,037	64,633	63,994	126,360	164,940	194,145
	-	-	57,743	65,361	68,715	62,892	65,819	128,870	165,252	196,240
	-	-	-	61,542	61,408	64,717	69,218	129,018	167,229	204,725
	-	-	-	-	66,774	62,057	67,234	119,726	163,307	203,861
	-	-	-	-	-	64,504	65,523	118,693	161,134	200,204
	-	-	-	-	-	-	66,535	114,407	153,237	192,589
	-	-	-	-	-	-	-	110,277	163,470	186,534
	-	-	-	-	-	-	-	-	159,707	188,484
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	188,459
	51,417	1,933	5,605	3,819	(5,366)	213	2,683	18,741	7,522	16,267
	5.74%	2.73%	8.85%	5.84%	(8.74%)	0.33%	3.88%	14.53%	4.50%	7.95%
	929,034	84,731	68,762	57,743	61,542	66,774	64,504	66,535	110,277	159,707
	572,668	395	5,273	9,590	27,431	28,758	36,217	51,690	95,684	146,381
	356,366	84,336	63,489	48,153	34,111	38,016	28,287	14,845	14,593	13,326
	23,388									17,210
	379,754									
	2,519									
	377,235									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף(חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה וחבויות

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ליום 31 בדצמבר 2016

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג(4). בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף ביטוח רכב חובה

31 בדצמבר 2016										
שנת חיתום										
סה"כ	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016 *										
	274	273	227	357	1,010	600	1,026	3,652	4,844	10,217
	-	3,777	3,721	3,026	4,348	3,643	6,709	17,374	24,733	37,743
	-	-	9,829	9,116	11,326	13,419	15,416	32,038	45,271	65,731
	-	-	-	19,859	22,037	20,807	26,190	50,610	61,447	90,417
	-	-	-	-	32,074	30,814	32,944	60,395	79,511	107,025
	-	-	-	-	-	37,442	39,552	69,436	91,494	121,530
	-	-	-	-	-	-	53,930	83,771	107,297	136,725
	-	-	-	-	-	-	-	96,628	120,116	154,386
	-	-	-	-	-	-	-	-	124,974	159,230
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	161,157
	81,927	68,118	67,783	65,010	67,678	57,025	61,313	82,684	105,109	116,785
	-	64,754	60,857	61,291	65,124	61,756	60,910	122,126	162,490	189,859
	-	-	55,584	62,986	66,466	59,537	62,313	124,782	160,099	193,674
	-	-	-	51,682	59,146	60,563	65,711	124,612	161,999	200,950
	-	-	-	-	66,704	56,704	65,089	115,320	155,534	202,592
	-	-	-	-	-	59,669	63,378	114,592	153,487	197,776
	-	-	-	-	-	-	66,793	110,591	143,404	190,140
	-	-	-	-	-	-	-	108,021	140,541	181,316
	-	-	-	-	-	-	-	-	136,486	178,148
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	175,877
	79,372	3,364	5,273	11,304	(7,558)	894	(1,082)	16,591	25,513	25,073
	9.18%	4.94%	8.66%	17.95%	(12.78%)	1.48%	(1.65%)	13.31%	15.75%	12.48%
	867,497	81,927	64,754	55,584	51,682	66,704	59,669	66,793	108,021	136,486
	539,944	274	3,777	9,829	19,859	32,074	37,442	53,930	96,628	124,974
	327,553	81,653	60,977	45,755	31,823	34,630	22,227	12,863	11,393	11,512
	22,640									
	350,193									
	2,519									
	347,674									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:
לאחר שנה ראשונה (**)
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף(חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2005

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ליום 31 בדצמבר 2016

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות.

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג(5). נתונים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח רכב חובה (*):

שנת חיתום							
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
אלפי ש"ח							
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016:
67,120	64,106	74,511	71,264	68,642	75,750	89,842	פרמיות ברוטו
1,929	3,193	5,374	4,573	4,613	(2,328)	(2,184)	רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (**)
-	-	-	9,995	2,000	2,216	-	(**) כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
11,497	9,817	9,106	6,829	3,979	1,757	677	השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

ג(6). נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח חבויות אחרות (*):

שנת חיתום							
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
אלפי ש"ח							
							לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016:
68,412	74,890	85,545	89,655	101,850	103,038	103,470	פרמיות ברוטו
(20,624)	(8,460)	(29,189)	(20,433)	(37,623)	(36,308)	(29,086)	רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (**)
-	-	-	-	881	937	-	(**) כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
10,990	10,115	12,665	7,409	5,564	2,320	539	השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

(*) לעניין ביטול עודף הכנסות על הוצאות בשנת 2015 ראה באור 2(ח)(2)(4).

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג(7) הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה

רווח (הפסד) כולל	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	התאמות בגין שנות חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנות החיתום שהשתחררה בשנת הדוח (*)	רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות	רווח (הפסד) בגין שנות חיתום שוטפת
אלפי ש"ח					
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:					
13,091	-	15,273	-	-	(2,184)
36,074	(1,685)	36,425	1,334	-	-
62,560	3,813	55,013	1,334	2,400	-
2016					
2015					
2014					

(*) שנות החיתום שהשתחררו בשנות הדיווח 2015 ו-2014 הינן 2012 ו-2011, בהתאמה. ראה באור ח2(4) לגבי שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר 2015.

ג(8) הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות

רווח (הפסד) כולל	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	התאמות בגין שנות חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנות החיתום שהשתחררה בשנת הדוח (*)	רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות	רווח (הפסד) בגין שנות חיתום שוטפת
אלפי ש"ח					
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:					
3,736	-	32,822	-	-	(29,086)
(26,577)	(1,652)	16,092	1,014	(42,031)	-
(43,275)	4,051	6,299	2,371	(55,996)	-
2016					
2015					
2014					

(*) שנות החיתום שהשתחררו בשנות הדיווח 2015 ו-2014 הינן 2012 ו-2011, בהתאמה.

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד(1). בדיקת התפתחות הערכת התביעות התלויות ברוטו בענפי רכוש ואחרים

שנת נזק				
31 בדצמבר				
2013	2014	2015	2016	סה"כ
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016 (*)				

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

101,054	94,353	151,501	120,072	לאחר שנה ראשונה
167,668	147,150	224,750	-	לאחר שנתיים
197,362	149,700	-	-	לאחר שלוש שנים
198,226	-	-	-	לאחר ארבע שנים

תביעות מצטברות (כולל תשלומים)
בסוף השנה:

280,521	188,719	257,097	196,354	לאחר שנה ראשונה
221,498	166,304	247,909	-	לאחר שנתיים
211,370	164,714	-	-	לאחר שלוש שנים
209,373	-	-	-	לאחר ארבע שנים

אומדן עלויות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2012

סך כל התביעות התלויות בענף ליום 31 בדצמבר 2016

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

באור 14: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד(2). בדיקת התפתחות הערכת התביעות התלויות בענפי רכוש ואחרים בשייר

שנת נזק				
31 בדצמבר				
סה"כ	2016	2015	2014	2013
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016 (*)				

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

93,181	83,832	73,243	86,496	לאחר שנה ראשונה
-	111,963	93,254	109,224	לאחר שנתיים
-	-	94,841	113,843	לאחר שלוש שנים
-	-	-	114,773	לאחר ארבע שנים

תביעות מצטברות (כולל תשלומים)
בסוף השנה:

130,347	117,424	109,780	127,772	לאחר שנה ראשונה
-	118,178	101,483	123,225	לאחר שנתיים
-	-	98,591	117,071	לאחר שלוש שנים
-	-	-	116,749	לאחר ארבע שנים

אומדן עלויות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת 2012

סך כל התביעות התלויות בענף ליום 31 בדצמבר 2016

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

באור 15: - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים
א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפות

פוליסות ללא מרכיב חסכון	
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	
פרט	
2015	2016
אלפי ש"ח	

1. לפי חשיפה ביטוחית:

27	-
27	-

התחייבויות בגין חוזי ביטוח

סה"כ

2. לפי חשיפה פיננסית:
שאינו תלוי תשואה

27	-
27	-

סה"כ

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות
נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016:

פוליסות ללא מרכיב חסכון	
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	
פרט	
2015	2016
אלפי ש"ח	

פרמיות ברוטו:
אחר-ריסק

556	51
27	-

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

(2,744)	(2,352)
911	150

סך כל הפסד כולל מעסקי ביטוח חיים

פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש

באור 16: - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח			
חוזי ביטוח	חוזי השקעה אלפי ש"ח	סה"כ	
-	-	-	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
27	-	27	שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות ו- IBNR
27	-	27	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

באור 17: - מסים על הכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. כללי

על הכנסות האגודה חל מס 10% ועל כל יתר החברות בקבוצה חל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן - הפקודה). בנוסף, על הכנסות החברות בקבוצה המסווגות כ"מוסדות כספיים" כהגדרתן בחוק מע"מ תשל"ו-1975 חלים מס רווח ושכר. יצויין כי פעילותן של חברות המסווגות כמוסדות כספיים בענפי הביטוח והפנסיה, מהווה את עיקר פעילות הקבוצה.

על הכנסות יתר החברות המאוחדות והכלולות חל מס חברות.

2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985

על האגודה והחברות המוחזקות שלה חל, עד לתום שנת 2007, חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985. על-פי החוק, נמדדו התוצאות לצורכי מס בישראל כשהן מותאמות לשינויים במדד המחירים לצרכן.

בחדש פברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 שקבע כי תחולתו של חוק התיאומים תסתיים בשנת המס 2007 ומשנת המס 2008 לא יחולו עוד הוראות החוק, למעט הוראות המעבר שמטרתן למנוע עיוותים בחישובי המס. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד המחירים לצרכן בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר, 2007. תיאומים המתייחסים לרווחי הון, כגון בגין מימוש נדל"ן (שבח) וניירות ערך, ממשיכים לחול עד למועד המימוש. התיקון לחוק כולל בין היתר את ביטול התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת (לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת המס 2007) החל משנת 2008.

באור 17: - מסים על הכנסה (המשך)

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה (המשך)

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

הסכם עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש ומתעדכן מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף בגין שנות המס עד וכולל שנת המס 2012. ההסכם מתייחס בין היתר לנושאים הבאים:

- א. הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות ישירות של חברות ביטוח לרכישת חוזי ביטוח חיים יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים.
- ב. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.
- ג. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של ההפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.

לאגודה שומות מס סופיות עד תום שנת המס 2014. ההפרשה בדוחות הכספיים נערכה בהתאם לעקרונות ההסכם האמור.

ב. שיעורי המס החלים על חברות הקבוצה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח. אך על האגודה מוטל, בהתאם להסכם עם רשויות המס, מס הכנסה בשיעור של 10% ומס רווח.
2. בחודש נובמבר 2015 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ו-2015 אשר קבע כי שיעור מס השכר החל על מוסדות כספיים יעמוד על 17% מהשכר ששולם בעד עבודה בחודש אוקטובר ואילך ומס הרווח יעמוד על 17% מהרווח שהופק. ההוראה לגבי מס הרווח בשנת המס 2015 תחול לגבי החלק היחסי מהרווח בשנה זו.
- לשינוי האמור בשיעור מס הרווח, בשנת 2015, לא הייתה השפעה מהותית על הרווח הכולל של האגודה.
3. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על האגודה שהינה מוסד כספי בעקבות השינוי האמור:

שנה	שיעור מס חברות החל על האגודה	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל באגודה
		%	
2014	10	18.00	23.73
2015	10	17.75 (*)	23.56
2016 ואילך	10	17.00	23.08

(*) שיעור מס משוקלל.

באור 17: - מסים על הכנסה (המשך)

ג. שומות מס

שומות מס סופיות

לאגודה הוצאה שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2014. לחברה המאוחדת משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2012.

ד. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
16,324	13,842	14,201
317	73	6,805
220	(604)	53
16,861	13,311	21,059

מסים שוטפים
מסים בגין שנים קודמות (*)
מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של
הפרשים זמניים, ראה גם ז' להלן

(*) תוספת מס חריגה בגין מכירת מניות בססח משנת מס 2013 על פי הסכם עם שלטונות המס.

ה. מסים על הכנסה המתייחסים לסעיפי רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
57	5	13

רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות
להטבה מוגדרת

ו. מסים על הכנסה המתייחסים לסעיפי הון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
-	(2,900)	-

מסים על הכנסה בגין השפעה מצטברת
ליום 31 בדצמבר, 2015 של שינויים בעתודות
ביטוח כללי (ראה באור 2(ח)(2)(4))

באור 17: - מסים על הכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים

הרכב המסים הנדחים כמוצג במאזן, הינם כדלקמן:

סך הכל	אחרים אלפי ש"ח	בנין משרדים
(927)	34	(961)
<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2015</u>		
604	540	64
שינויים שנזקפו לדוח על רווח והפסד ורווח כולל אחר		
897	-	897
עתודה בגין העברת רכוש קבוע לאגודה אחות (ראה ביאור 1(ה)3))		
574	574	-
<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015</u>		
(53)	(53)	-
שינויים שנזקפו לדוח על רווח והפסד ורווח כולל אחר		
521	521	-
<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016</u>		

המסים הנדחים מוצגים במאזן כדלקמן:

31 בדצמבר		נכסי מסים נדחים התחייבויות בגין מסים נדחים
2015	2016	
אלפי ש"ח		
926	873	
(352)	(352)	
574	521	

באור 17: - מסים על הכנסה (המשך)

ח. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח על הרווח הכולל היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף בדוח על הרווח הכולל:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
71,001	56,324	60,826	רווח לפני מסים על הכנסה
23.73%	23.56%	23.08%	שיעור המס הסטטוטורי החל על האגודה (ראה ב(3) לעיל)
16,848	13,270	14,039	מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל
54	237	238	תוספת מס בגין חברות מאוחדות בעלות שיעורי מס גבוהים יותר
192	263	261	הוצאות לא מוכרות בניכוי הכנסות פטורות חלק בהפסדי חברות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(565)	(651)	(301)	תיאום פחת והפחתות
(8)	48	(10)	מיסים בגין שנים קודמות (*)
317	73	6,805	אחרים
23	71	29	
16,861	13,311	21,056	מסים על ההכנסה
23.8%	23.7%	34.6%	שיעור מס אפקטיבי ממוצע

(*) תוספת מס חריגה בגין מכירת מניות בססח משנת מס 2013 על פי הסכם עם שלטונות המס.

באור 18: - זכאים ויתרות זכות

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
59,769	54,561	חברות ביטוח משנה ותווכני ביטוח בגין עסקי האגודה
9,063	5,743	פקדונות של מבטחי משנה
4,257	5,354	חשבונות אחרים
13,264	8,832	הוצאות רכישה נדחות מבטחי משנה
5,704	5,398	תביעות לתשלום
6,379	6,860	ספקים ונותני שירותים
43	518	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר
10,036	19,009	הוצאות לשלם
5,494	3,469	עמלות לתשלום
		זכאים אחרים ויתרות זכות
114,009	109,744	

באור 19: - התחייבויות פיננסיות

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכוני ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ניתן בבאור 28, בדבר מכשירים פיננסיים.

א. פירוט ההתחייבויות הפיננסיות

31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2016	
שווי הוגן	ערך בדוחות הכספיים אלפי ש"ח	שווי הוגן	ערך בדוחות הכספיים אלפי ש"ח

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

15,909	15,412	10,317	10,233
--------	--------	--------	--------

כתב התחייבות

ב. מועדי פירעון

5,137	6,822
6,850	3,411
3,425	-

שנה ראשונה
שנה שנייה
שנה שלישית

15,412	10,233
--------	--------

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה

31 בדצמבר 2016		
ריבית אפקטיבית	ערך בדוחות הכספיים אלפי ש"ח	בסיס הצמדה

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

6.68%	10,233	צמוד מדד
-------	--------	----------

כתב התחייבות נדחה

באור 20: - פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
249	307	556
366,442	169,232	535,137
(17,549)	(2,051)	(19,063)
<u>349,142</u>	<u>167,488</u>	<u>516,630</u>

פרמיות בביטוח חיים
פרמיות בביטוח כללי
בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
סה"כ פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
23	28	51
305,676	185,477	491,153
(10,859)	(1,864)	(12,723)
<u>294,840</u>	<u>183,641</u>	<u>478,481</u>

פרמיות בביטוח חיים
פרמיות בביטוח כללי
בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
סה"כ פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו
290,027	185,791	475,818
(6,225)	(3,024)	(9,249)
<u>283,802</u>	<u>182,767</u>	<u>466,569</u>

פרמיות בביטוח כללי
בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
סה"כ פרמיות שהורווחו

באור 21: - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		

רווחים מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה
הפרשי שער ודיבידנד בגין:

19,629	11,640	4,969
--------	--------	-------

נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

12,338	8,880	12,570
39,053	(2,332)	6,030
28	520	(151)
460	170	29
<u>71,508</u>	<u>18,878</u>	<u>23,447</u>

הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם
בשווי הוגן דרך רווח והפסד
הכנסות (הוצאות) ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים
בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים
רווח (הפסד) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות
בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים
הכנסות מדיבידנד

סך הכל רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון

באור 22: - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			דמי ניהול וטיפול מחברה מנהלת בגין פעילות הפנסיה
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
12,971	13,145	13,780	

באור 23: - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה עמלות בגין יעוץ ואי תחרות (*) עמלת סוכנויות ביטוח מאוחדות
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
29,190	32,091	29,514	
1,691	1,686	-	
7,740	7,558	9,924	
38,621	41,335	39,438	סה"כ הכנסות מעמלות

(*) ביום 14 באפריל 2013 מכרה האגודה את החזקותיה ב"ב.ס.ח" החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ (להלן בס"ח).

במקביל נחתמו בין האגודה לבין בס"ח הסכם בקשר עם ליווי פעילותה של בס"ח במגזר הקיבוצי לצורך שימורה וכן התחייבות של האגודה שעיקרה בהתחייבות להעדר תחרות בפעילותה של בס"ח, והכל לתקופה של 3 שנים ממועד ההשלמה של עסקת רכישת המניות וכנגד תמורה בסכום של כ- 5 מליון ש"ח אשר תשלום על פני התקופה הנ"ל.

באור 24: - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
-	-	27	בגין חוזי ביטוח חיים:
-	-	23	תביעות ששולמו ותלויות
			בניכוי ביטוח משנה
-	-	4	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה בשייר
			סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי:
388,378	363,268	358,223	ברוטו
145,656	143,417	100,672	ביטוח משנה
242,722	219,851	257,551	בשייר
242,722	219,851	257,555	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח בשייר

באור 25: - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
38,345	41,242	45,120
25,117	25,546	27,380
204	(2,567)	(1,688)
63,666	64,221	70,812
-	8	306
-	-	800
63,666	64,229	71,918

הוצאות רכישה:
עמלות רכישה
הוצאות רכישה אחרות
שינוי בהוצאות רכישה נדחות

סה"כ הוצאות רכישה

עמלות שוטפות אחרות
הוצאות שיווק אחרות

סה"כ עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה

באור 26: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
40,285	44,614	48,350
5,136	5,936	8,000
4,561	4,171	4,194
4,144	4,877	6,229
1,212	1,392	2,062
5,334	3,311	4,032
7,899	9,434	8,996
68,571	73,735	81,863
17,079	19,803	20,695
25,117	25,546	27,380
26,375	28,386	33,788

משכורות ונלוות
הוצאות מיכון (למעט משכורות, פחת והפחתות)
פחת והפחתות
אחזקת משרדים ותקשורת
עמלות כרטיסי אשראי והוצאות בנק
ייעוץ משפטי ומקצועי
אחרות

סה"כ

בניכוי:

סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות
ותשלומים בגין חוזי ביטוח
סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק
והוצאות רכישה אחרות

סה"כ הוצאות הנהלה וכלליות

באור 27: - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
995	850	861
4,415	649	1,046
-	-	651
-	(66)	164
5,410	1,433	2,722

ריבית והפרשי הצמדה בגין כתבי התחייבות נדחים
ריבית והפרשי שער בגין פקדונות מבטחי משנה
ריבית והפרשי הצמדה בגין תשלום למס הכנסה
ריבית והפרשי הצמדה לבנקים

באור 28: - ניהול סיכונים

במסגרת פעילותה נחשפת האגודה למגוון סיכונים. על מנת לצמצם את החשיפה להפסדים כתוצאה מאירועים בלתי צפויים, החלה האגודה בהטמעת מערך ניהול סיכונים.

כללי

האגודה פועלת במגזר בשוק הביטוח הכללי וביטוח חיים וחשופה לסיכונים הבאים:

1. סיכון שוק - הסיכון לירידת ערך הנכסים וההתחייבויות של האגודה כתוצאה משינויים בפעילות השוק:
 - סיכון ריבית - עלייה בשיעורי הריבית תגרום להפסדים בתיק כתוצאה מירידת מחירי האג"ח המוחזקים על-ידי האגודה.
 - סיכונים מטבע - שינויים בשערי החליפין ישפיעו הן על מחירי הנכסים נקובי המט"ח הכלולים בתיק ההשקעות של האגודה והן על ההתחייבויות הביטוחיות לרבות הפעילות מול מבטחי משנה.
 - סיכון שערי מניות - האגודה חשופה לירידה בשווי תיק ההשקעות כתוצאה מירידת הערך (מקומיים או זרים) המוחזקים על ידה.
 - סיכון אינפלציה - ההפסד הנגרם עקב שחיקת ערך נכסי האגודה שאינם צמודים למדד המחירים לצרכן.
2. סיכונים אשראי - הינו הסיכון שנובע כתוצאה מאי מילוי התחייבויותיו של הצד הנגדי לעסקה כתוצאה מחדלות פרעון. במסגרת זו חשופה האגודה להפסדים כתוצאה מחדלות פרעון או ירידת דירוג האשראי של מבטחי המשנה.
3. סיכון ALM - האגודה חשופה לסיכון שנובע מחוסר התאמה בין ההתחייבויות הביטוחיות לנכסים שמוחזקים כנגדן (עיתוי, היקף, שווי).
4. סיכון תפעולי - הסיכון הנובע מכישלון מערכות פנימיות, אנשים (הונאות, טעויות אנוש) ונזקים החיצוניים לאגודה (רעידת אדמה). כמו כן, כמבטחת של קבוצה קטנה של לקוחות גדולים האגודה חשופה לסיכונים תחרות.
5. סיכונים ביטוחיים - תמחור והערכת התחייבויות ביטוחיות שגוי: טעות במודל התמחור (RISK MODEL), ו/או בפרמטרים והתפלגות הסתברותיות מוטות (PARAMETER RISK), חיתום לקוי, אירועי קטסטרופה וכו'.
6. אבטחת מידע - פגיעה פיזית או לוגית במחשבי האגודה עלולה להסב נזקים כבדים. כיום, מוגנת רשת המחשבים של האגודה באמצעים שונים ומגוונים כגון: ANTI-VIRUS, FIREWALL ועוד. בנוסף, הגישה למערכות המידע השונות ניתנת בתהליך מסודר של בקשת הרשאות.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

כללי (המשך)

(א) תיאור הליכי ושיטת ניהול הסיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים של האגודה מכוונת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה, תוך עמידה בדרישות הפיקוח ושמירה על יעדיה העסקיים של האגודה ועל איתנותה הפיננסית.

דגש בפעילות מושם להתייחסות לשינויים בסביבתה העסקית, התפעולית וכן לשינויים בהנחיות ובדרישות הרגולטוריות המתבקשות.

ניהול הסיכונים מרוכז על-ידי מחלקת ניהול הסיכונים בהתאם למדיניות שאושרה על ידי הוועד המנהל. מחלקת ניהול הסיכונים מזהה, ומעריכה את הסיכונים בשיתוף פעולה עם יחידות תומכות הכוללות את האקטואריה, השקעות, ביטוח משנה וחשבות.

תהליך השקת מוצרים חדשים כולל זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר וקביעת הדרכים לניהולם ולבקרה עליהם. כאשר מתעורר חשש כי קיימת הרעה בתוצאות החיתומיות, שמקורה אינו בתנודות אקראיות, נערכות בדיקות מעמיקות, בין השאר, להערכת הסיכון הגלום, ובמידת הצורך מותאמת הערכת הרזרבות. בדיקות דומות מתבצעות בעת חידוש עסקאות

כמו כן, בכדי להקטין את החשיפה לסיכונים, האגודה מיישמת מדיניות בדיקת תביעות קפדנית, בחינה שוטפת של תהליכי הטיפול בתביעות ומבצעת חקירות לאיתור הונאות. בנוסף, האגודה נוקטת במדיניות ניהול אקטיבי שוטף של התביעות, על מנת להקטין את החשיפה להתפתחויות בלתי צפויות העשויות להשפיע עליה לרעה.

האגודה נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסוי ביטוח משנה מתאים. מטרת מדיניות החיתום וביטוח המשנה הינה להגביל את החשיפה לקטסטרופות להפסד מרבי שנקבע מראש בהתאם לטעמי הסיכון של האגודה כפי שנקבעו על ידי הוועד המנהל.

ניהול סיכוני האגודה ישען על שילובן של מספר עקרונות מרכזיים:
ניהול סיכונים כמותי:

(א) מדידת סיכונים עקבית ומהימנה- האגודה תפעל להטמעה של מודלים כמותיים למדידה והערכת סיכונים המבוססים על מתודולוגיות מקובלות בעולם (Best-Practice) תוך יצירת איזון בין צרכי האגודה ומשאביה.

(ב) מעקב אחר מגבלות סיכון כמותיות - האגודה תבצע מעקב שוטף אחר הסיכונים העומדים לפתחה. שינויים מהותיים לרעה ידווחו למוסדותיה האורגניים בהתאם למדיניות הדיווח המתווה במסמך זה.

שקיפות

(א) גילוי נאות לגבי הסיכונים (Risk Disclosure) - כחלק מתרבות ניהול הסיכונים המוטמעת באגודה, לפני קבלת החלטה בנושאים וסיכונים להם עלולה להיות השפעה יותר מנמוכה על פעילותה, רואה האגודה חשיבות עליונה בקיום ישיבות ודיונים הן במסגרת מחלקתית והן במסגרת פורום ניהול סיכונים שמטרתו איתור תחומי סיכון ואזורי כשל אפשריים, ניתוח משמעותם והכנת דרכי התמודדות עימם. באגודה קיימים פורומים מקצועיים/ביטוחיים בראשות המנכ"ל וראש תחום הביטוח. בפורומים אלו מתקיימים דיונים בהם מנתחים את החשיפות, את הרווחיות הענפית, כאשר בדיקות תקופתיות של גורמי הסיכון מובאים באופן שוטף בפני הפורומים הנ"ל, ובהתאם לכך, מתקבלות החלטות ניהוליות.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(א) תיאור הליכי ושיטת ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) תרבות האגודה בנוגע לנטילת סיכונים מבוקרת - ניהול סיכונים הינו תהליך מתמשך ורציף המשתנה מרגע לרגע בהתאם להתפתחויות עסקיות פנימיות ומאקרו-כלכליות משקיות. האגודה מצפה מעובדיה ומנהליה ורואה חשיבות רבה בדיווח והצגה של סיכונים חדשים הצצים לפתחה למנהל הסיכונים ומנהלי המחלקות הרלוונטיות, בכדי לייצר מאגר סיכונים רחב ככל האפשר ולאפשר בחינת השפעת סיכונים אלה על השגת היעדים האסטרטגיים של האגודה.

(ג) הוועד המנהל מספק עקרונות כתובים לניהול הסיכונים הכולל, כמו גם את המדיניות הספציפית לחשיפות מסוימות לסיכונים, כגון סיכוני ביטוח, סיכון שער חליפין, סיכון שיעור ריבית, סיכון אשראי, וכן שימוש במכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים לא נגזרים.

ציות להוראות רגולציה (Risk Governance)

(א) האגודה רואה בהוראות החוק סמן ימני לפעילותה בתחום ניהול הסיכונים ותפעל בהתאם לעקרונות המפורטים במסמך זה.

(ב) בקרה פנימית וחיצונית של תהליכים ומספרים - מנהל הסיכונים יעמוד בקשר שוטף עם ר"ח המבקר והמבקר הפנימי ויקבל עדכונים ודיווחים שוטפים אודות חשיפות, סיכונים ואירועים חריגים באגודה.

דיווח ותיעוד

מנהל הסיכונים מדווח בכתב להנהלה הפעילה והוועד המנהל בנושאים שונים של ניהול הסיכונים:

- ◆ זיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים המהותיים לחוסנו של המבטח ולעמידה בחבותו למבוטחים קיימים ועתידיים, לרבות סיכונים מהותיים הנובעים מהנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה (משתפות ברווחים).
- ◆ כימות החשיפה והערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי אמות מידה שהוגדרו ע"י המבטח ולתקופות עתידיות שיקבעו.
- ◆ הערכת ההון העצמי הנדרש (ההון הכלכלי) מחברת הביטוח לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.

פעולות להגבלת הסיכון

- ◆ הסיכונים המפורטים לעיל ממותנים על ידי פיזור גדול של חוזי הביטוח ועל ידי בחירה ויישום של אסטרטגיות חיתום ויצירת פיזור לפי ענפים, אזורים גיאוגרפים, סוגי הסיכון, גובה הכיסוי וכו'.
- ◆ תהליך השקת מוצרים חדשים כולל זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר וקביעת הדרכים לניהולם ולבקרה עליהם. כאשר מתעורר חשש כי קיימת הרעה בתוצאות החיתומיות, שמקורה אינו בתנודות אקראיות, נערכות בדיקות מעמיקות, בין השאר, להערכת הסיכון הגלום, ובמידת הצורך מותאמת הערכת הריזקות. בדיקות דומות מתבצעות בעת חידוש עסקאות.

(א) תיאור הליכי ושיטת ניהול הסיכונים (המשך)

- ◆ כמו כן, בכדי להקטין את החשיפה לסיכונים, האגודה מיישמת מדיניות בדיקת תביעות, בחינה שוטפת של תהליכי הטיפול בתביעות ומבצעת חקירות לאיתור הונאות. בנוסף, האגודה נוקטת במדיניות ניהול אקטיבי שוטף של התביעות, על מנת להקטין את החשיפה להתפתחויות בלתי צפויות העשויות להשפיע עליה לרעה.
- ◆ האגודה נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסוי ביטוח משנה מתאים. מטרת מדיניות החיתום וביטוח המשנה הינה להגביל את החשיפה לקטסטרופות להפסד מרבי שנקבע מראש בהתאם לטעמי הסיכון של האגודה כפי שנקבעו על ידי הוועד המנהל.

(ב) דרישות חוקיות

- בהתאם להוראות חוזר המפקח "תפקידי אקטואר ממונה ומנהל סיכונים של מבטח; ומארג היחסים שלהם עם בעלי תפקידים אחרים", מינתה האגודה מנהל הסיכונים. תפקידיו ואחריותו מוגדרים בהתאם להנחיות החוזר:
- ◆ יצירת תרבות ארגונית של ניתוח וניהול סיכונים בדגש על שיתוף פעולה הדוק מצד ההנהלה ובעלי התפקידים.
 - ◆ זיהוי והערכה מדויקת ומקיפה של הסיכון - פיתוח מודלים, בקורות והתאמה לאופי פעילות האגודה.
 - ◆ הדרכה והכוונה של מנהלים לאופן ביצוע ניהול סיכונים יעיל ואפקטיבי.
 - ◆ מעקב ובקרה אחר הסיכונים הסובבים את פעילות האגודה.
 - ◆ מתן המלצות לשיפור.

בנוסף לחוזר המוזכר לעיל פרסם המפקח חוזר הערכות ליישום משטר Solvency II.

להלן מטרות ויעדי תוכנית היישום:

- ◆ הגדרת דרישות ההון הכמותיות הנדרשות מהאגודה בהתאם להנחיות המפורטות בהוראות החוזר שפרסם האיחוד האירופי, תוך בחינת עלויות הציות אשר הערכה להן מובאת בהמשך.
- ◆ גיבוי מלא של ההנהלה הבכירה להקמת מסגרת תשתיות ארגונית ומכונות לניהול סיכונים כולל באגודה - ERM.
- ◆ הקצאת הון מבוססת סיכונים - יצירת קשר הדוק בין ההון הנדרש התומך בפעילויות העסקיות של האגודה לבין פעילות ניהול סיכונים באופן שיאפשר לאגודה ערך מוסף בדרך קבלת החלטותיה. הכוונה היא לקשור את הרווחיות מהפעילויות השונות ביחס להון הנדרש לצורך מעקב אחר יעילות הקצאת ההון.
- ◆ כמו כן, על-פי הוראות אחרות של הפיקוח פורסמו הוראות לעניין ניהול חשיפות בנושאים הבאים: מעילות והונאות מצד גורמים בתוך האגודה ומחוצה לה, ניהול סיכונים אבטחת מידע, ניהול חשיפה למבטחי משנה.
- ◆ בכדי לעמוד בהוראות החוק תפעל האגודה לעדכון שוטף אודות שינויים רגולטורים, סומך ככל שניתן למועד קבלתם.
- ◆ עוד, על-פי הוראות אחרות של הפיקוח ובהתבסס על סעיף 303 של החוק - Sarbanes Oxley (ואימוצן העתידי של הוראות סעיף 404) נדרשה האגודה למסד שיטות עבודה, זיהוי כלל התהליכים בארגון, קביעת נהלי עבודה ובקרה פנימיים נאותים, הערכות יעילות הבקרה הפנימית ותחזוק מערך זה.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ג) סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד מחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

בשנים האחרונות נרשמה תנודתיות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם. האגודה מושפעת מתנודתיות זו בגין תיק ההשקעות הסחיר של האגודה.

סיכוני שער חליפין / סיכוני מטבע

תנודתיות בשער החליפין (בעיקר בדולר) משפיעה על תשלומים ותקבולים ממבטחי משנה, על מחירי הנכסים נקובי מט"ח (השקעות דולריות) וכן על תשלומים לספקי חוץ.

סיכון ריבית

הפסד שעלול להיגרם כתוצאה משינוי עקומת הריבית בארץ ובחו"ל, עלייה בעקומי הריבית תגרום להפסדים בתיק ההשקעות (אג"ח צמוד, שקלי, מכשירים מורכבים וכו').

סיכון מחיר מניות

הפסד שעלול להיגרם כתוצאה מירידת מחירי המניות בארץ ובחו"ל, תיק ההשקעות של האגודה מושקע במניות בארץ, תעודות סל וכו'.

סיכון אינפלציה

הפסד שעלול להיגרם כתוצאה משחיקת ערך הנכסים הלא צמודים בעקבות עליית המדד, חלק מתיק ההשקעה של האגודה מושקע במכשירים פיננסיים לא צמודים.

סיכון ALM

הסיכון הנובע מחוסר התאמה בין התחייבויות הביטוחיות לנכסים שמוחזקים כנגדן.

1. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן מבחני רגישות המציגים את השינוי ברווח (הפסד) ובהכנסה הכוללת (הון עצמי) עבור הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. השינויים במשתנים הינם ביחס לערך הפנקסני של הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמננטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, במבחני הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

מבחני הרגישות, מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ג) סיכוני שוק (המשך)

1. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

31 בדצמבר 2016

שיעור השינוי בשע"ח של הדולר		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הונים (2)		שיעור הריבית (1)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
(1,929)	1,929	(2,680)	2,680	(8,599)	8,599	45,720	(45,720)

31 בדצמבר 2015

שיעור השינוי בשע"ח של הדולר		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		השקעות במכשירים הונים (2)		שיעור הריבית (1)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
3,390	(3,390)	(2,373)	2,373	(13,916)	13,916	28,030	(28,030)

(1) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר, וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך ניתוח הרגישות, בגין מכשירים בריבית משתנה, הובא בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(2) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך הכספי ולא על שווי כלכלי. על כן במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי חוב שאינם סחירים, המסווגים כהלוואות חייבים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, התחייבויות פיננסיות ופקדונות ויתרות מבטחי משנה.

הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים 72.2% מתוך סך הנכסים של האגודה (31.12.15 – 68.9%).

(3) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או, שלחלופין, לאגודה אין מידע ביחס לתזרים זה (בהתאם להגדרות ב-IFRS 7 אין כוללות השקעות בחברות כלולות).

(4) ניתוחי הרגישות ביחס להכנסה הכוללת מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(5) שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ כולל בגין מכשירים פיננסיים שאינם פריטים כספיים.

2. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות הפיננסית. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן יוצג פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ג) סיכוני שוק (המשך)

2. סיכון ריבית ישיר (המשך)

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
584,765	707,764
259,121	247,959
102,849	112,281
315,308	225,270
293,921	286,159
1,555,964	1,579,433
145,619	164,718
1,701,583	1,744,151

נכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

השקעות פיננסיות אחרות

מזומנים ושווי מזומנים

נכסי ביטוח משנה

סך כל הנכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסים ללא סיכון ריבית ישיר

סך כל הנכסים

התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

כתב התחייבות נדחה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

סך כל ההתחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר

הון

סך כל ההון וההתחייבויות

3. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים:

31 בדצמבר 2015	
נסחרות	
במדד	
ת"א 100	% מסה"כ
אלפי ש"ח	
100%	16
100%	16

ענף משק

אחר

סך הכל

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ד) סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהאגודה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

1. האגודה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש האגודה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד.
יצוין, עם זאת, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.
2. מתוך יתרת הנכסים האמורה, סך של כ- 893 מליון ש"ח הינם מזומנים ושווי מזומנים ונכסים סחירים, הניתנים למימוש מדי.
3. על פי כללי ההשקעה על האגודה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדתם בכללי ההשקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבויות אחרות בסכום שלא יפחת מ-30% מההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בכללי השקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

האגודה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של האגודה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות במאזן.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

עד שנה	מל שנה ועד 3 שנים	מל 3 שנים ועד 5 שנים	מל 5 שנים ועד 3 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2016	383,610	358,918	216,086	231,312	1,189,926
ליום 31 בדצמבר 2015	394,618	337,376	211,389	232,244	1,175,627

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

עד שנה	מל שנה ועד 3 שנים	מל 3 שנים ועד 5 שנים	מל 5 שנים ועד 3 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2016	-	-	-	27	27
ליום 31 בדצמבר 2015	-	-	-	-	-

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ד) סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות פיננסיות

עד שנה	מעל שנה ועד 3 שנים	מעל 5 שנים	מעל 5 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
<u>ליום 31 בדצמבר 2016</u>					
6,822	3,411	-	-	-	10,233
<u>ליום 31 בדצמבר 2015</u>					
5,137	10,275	-	-	-	15,412

(ה) סיכונים ביטוחיים

סיכון הביטוח כולל, בין היתר:

סיכוני חיתום

הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ואו בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

סיכוני רזרבה

הסיכון להערכה לא נכונה של התחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהרזרבות האקטואריות אינן מספקות לכיסוי כל ההתחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם בן היתר מעריכה האגודה את התחייבויות הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת האגודה מורכבת מהסיכונים הבאים:

1. סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות;
2. סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של האגודה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

סיכון קטסטרופה

חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה) כגון אסון טבע, מלחמה, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה האגודה בארץ הינו רעידת אדמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מירבי (MPL) של כ- 2.2% הינה כ- 1,852 מיליון ש"ח ברוטו ו כ- 19.2 מיליון ש"ח בשייר עצמי.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון קטסטרופה (המשך)

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצר לאגודה חשיפה לסיכון ביטוחי ראה פירוט בהתחייבויות הביטוחיות לפי סיכונים ביטוח בבאור 3 – נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי, בבאור 15(א)- פרוט התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים לפי חשיפה ביטוחית.

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

להלן תאור מוצרי הביטוח השונים והשיטות וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם היא פועלת

האגודה כותבת חוזי ביטוח בתחומי הביטוח הכללי בעיקר בענפי רכב חובה, חבויות, רכב קסקו וביטוח רכוש.

פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עלולים לחבו לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים תשל"ה-1975 בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים, ביטוח חבויות אחרים כגון אחריות מקצועית, חבות מוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה. עיתוי הגשת תביעה וסילוקה מושפעת ממספר גורמים כגון סוג הכיסוי, תנאי הפוליסה וחקיקה ותקדימים משפטיים. בדרך כלל תביעות בתחום החבויות מתאפיינות ב"זנב ארוך" LONG TAIL דהיינו לעיתים חולף זמן ארוך ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

פוליסה לביטוח נזקי רכב ולנזקי רכב רכוש צד ג' מעניקים למבטח כיסוי לנזק רכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב שניזוק. התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי ובחלקו דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור, וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג, ניסיון תביעות וכו'). תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים שנועדו לבדוק את ניסיון התביעות של המבוטח הכוללים הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות, הצגת אישור מיגון עדכני וכו', ומשולבים באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

ביטוחי רכוש מיועדות להעניק למבטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רווחים עקב הנזק לרכושו.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם היא פועלת (המשך)

הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי.

כללי

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
- פרמיה בחסר
- תביעות תלויות
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבים בדרך שאינה תלויה בהנחות כל שהן ולכן אינן חשופות לסיכון הרזרבה. לעניין האופן בו מחושבות הפרשות אלה באור מדניות חשבונאית.

(ב) בהתאם להוראות המפקח התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטוארית, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח ולכל שנת אירוע/חיתום, נקבעת על סמך שיקול דעת לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. ההערכות מתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות סכום התשלומים וההערכות הפרטניות. ההערכות כוללות הנחות בדבר עלות התביעה הממוצעת, עלויות הטיפול בתביעות, שכירות התביעות. הנחות נוספות יכולות להתייחס לשינויים בשערי הריבית, שערי חליפין ובעיות ביצוע התשלומים. תשלומי התביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות, בניכוי שיבובים והשתתפויות עצמיות.

(ג) השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ו/או בהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה. כאשר המידע הקיים בניסיון התביעות בפועל אינו מספק, משתמש האקטואר לעיתים, בחישוב המשקלל בין אומדן ידוע (באגודה ו/או בענף) כגון LR לבין התפתחות התביעות בפועל. משקל גדול יותר ניתן להערכה המבוססת על ניסיון ככל שהזמן עובר ומצטבר מידע נוסף על התביעות.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

כללי (המשך)

(ד) כן נכללות הערכות איכותיות ושיקול דעת באשר למידה שמגמות העבר לא ימשכו בעתיד. לדוגמה: עקב אירוע חד פעמי, שינויים פנימיים, כגון שינוי בתמהיל התיק, במדיניות החיתום ונוהלי הטיפול בתביעות וכן בגין השפעת גורמים חיצוניים כגון פסיקה משפטית, חקיקה וכו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

(ה) בתביעות גדולות בעלות אופי לא סטטיסטי, העתודה נקבעת (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי האגודה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.

(ו) חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי) וניסיון התביעות בפועל.

(ז) הערכת התביעות התלויות עבור חלק האגודה בפול מתבססת על חישוב שבוצע על ידי הפול.

(3) פירוט השיטות האקטואריות שישומו בענפי הביטוח העיקריים

מודלים אקטואריים המשמשים בקביעת התחייבויות תלויות בביטוח כללי :

א. link ratio / chain ladder

שיטה זו מתבססת על התפתחות התביעות ההיסטוריות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סך התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הקיימות והעתידיות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר לאחר תקופה מספיקה מאירוע או חיתום הפוליסה, כאשר קיים מידע מספיק מתביעות שארעו בעבר על מנת להעריך את סך כל התביעות הצפויות.

ב. Bornhuetter-Ferguson

שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי) הידוע באגודה או בענף, ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים, כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר, ומצטבר מידע נוסף על התביעות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר במקרים בהם אין מספיק מידע מהתביעות או כאשר מדובר בעסק חדש או כזה ללא מידע היסטורי מספיק.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטואריות שישומו בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

מודלים אקטואריים המשמשים בקביעת התחייבויות תלויות בביטוח כללי (המשך)

ג. הממוצעים

לעיתים, בדומה לשיטת Bornhuetter-Ferguson, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק, ישנו שימוש בשיטת ממוצעים היסטוריים. בשיטה זו נקבעת עלות התביעות על סמך עלות התביעה לפוליסה בשנים מוקדמות וכמות הפוליסות בשנים המאוחרות. בדומה, עלות התביעות מחושבת על סמך תחזית כמות תביעות והתביעה הממוצעת ההיסטורית.

ענף רכב חובה

המודלים הבסיסיים בהם האגודה משתמשת הינם מודלים חצי שנתיים מסוג Link Ratio, Chain Ladder ובשנות החיתום הצעירות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter-Ferguson על בסיס Loss Ratio. המודלים מבוססים על הנתונים בפועל (תשלומים מצטברים, עלות תביעה מצטברת ומספר תביעות מצטבר). המודל הינו ברמת שנת חיתום ומחושב ברמת התביעות ברוטו. כמו כן, קיימים מודלים נפרדים בהתייחסות לסוגי עסקים שונים.

הערכת חלקם של מבטחי משנה בחוזה הבלתי יחסי נעשה עפ"י הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים ישנות ולשנים האחרונות מבוסס על שיעור מפרמיות ביטוח משנה או על שיעור מעלות הסיכון מהתפלגות התביעות.

ענפי חבויות - חבות מעבידים, צד ג', חבות המוצר, אחריות מקצועית ודירקטורים

המודלים הבסיסיים בהם האגודה משתמשת הינם מודלים חצי שנתיים מסוג Link Ratio, Chain Ladder ובשנות החיתום הצעירות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter-Ferguson על בסיס Loss Ratio. המודלים מבוססים על הנתונים בפועל (תשלומים מצטברים, עלות תביעה מצטברת ומספר תביעות מצטבר). המודל הינו ברמת שנת חיתום ומחושב ברמת התביעות ברוטו.

הערכת חלקם של מבטחי משנה בחוזה הבלתי יחסי נעשה עפ"י הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים ישנות ולשנים האחרונות מבוסס על שיעור מפרמיות ביטוח משנה או על שיעור מעלות הסיכון מהתפלגות התביעות.

ענף רכב רכוש

המודלים הבסיסיים בהם האגודה משתמשת הינם מודלים חודשיים מסוג Link Ratio, Chain Ladder ובשנת הנזק האחרונה נעשה שימוש גם בשיטת הממוצעים המבוססת על תביעה לפוליסה. המודלים מבוססים על הנתונים בפועל (תשלומים מצטברים, עלות תביעה מצטברת ומספר תביעות מצטבר). קיימים מודלים נפרדים בהתייחסות לסוגי כסויים, סוגי עסקים וסוגי נזקים שונים. עבור תביעות בעלות וותק גדול, תביעות גניבה ותביעות גדולות נלקחה הערכת התביעות התלויות הפרטניות.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטואריות שישומו בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

מודלים אקטוארים המשמשים בקביעת התחייבויות תלויות בביטוח כללי (המשך)

ענפי רכוש ואחרים

בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח, בחנה האגודה הפרשות אקטואריות גם בענפי אובדן רכוש ומקיף דירות, ביטוח הנדסי, נזקי טבע, ותאונות אישיות. עקב היעדר מובהקות סטטיסטית, מיעוט בנתונים והעובדה שענפים אילו עתירי ביטוח משנה לא ניתן ליישם מודל אקטוארי בענפים אלה. התביעות התלויות לחודשי הנזק האחרונים מבוססות על שיעור נזקים ממוצע צפוי שמשקף כל ענף. כמו כן נעשתה התאמה לשייר על פי שיעור ביטוח המשנה היחסי הרלוונטי לכל ענף.

חישוב הוצאות עקיפות ליישוב תביעות

בהתאם לכללי ה IFRS, מחושבת הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות לגבי כל התביעות התלויות ללא תלות בשנת החיתום. החישוב מתבסס על ההוצאות העקיפות בפועל תוך התאמה למשך הזמן הנדרש בכל ענף ליישוב התביעות.

(4) ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית

- ההנחה העיקרית בכל המודלים הינה יציבות התפתחות התביעות, כלומר, דפוס התנהגות העבר ימשיך גם בעתיד.
- תיתכנה תופעות חדשות שאין להן ביטוי בתשלומי תביעות או ההערכות הנוכחיים. אם יתברר שהניסיון בפועל יהיה שונה מן ניסיון העבר, עלול לעלות בעתיד הצורך בהפרשות נוספות.
- נכללה תוספת בגין מרווח סיכון בבסיס העתודה בענפי רכב חובה וחבויות.
- האגודה נוהגת להוון את ההתחייבויות הביטוחיות בריבית ריאלית בשיעור של 0%.
- תביעות תלויות עבור הסדר ביטוחי (להלן - "הפול") מתבססות על החישוב שנעשה על ידי אקטואר הפול.

(5) רגישות ההפרשות לשינויים בהנחות

ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן הסטטיסטי.

הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד. במקרים כאלה העתודה תשתנה בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי הביטוח.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(6) שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי

1. בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013 (להלן - "התקנות החדשות") וחוזר, שעודכן בחודש ינואר 2015 (להלן ביחד - "התיקון") שעניינם עדכון הוראות הדין הקיימות בנושא חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי.

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי הינו ביטול, החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015, של עתודות עודף הכנסות על הוצאות (להלן - "העתודה") בענפי ביטוח כללי עם זנב תביעות ארוך אשר מחושבת לגביהם הערכה אקטוארית.

בנוסף, כצעד משלים לשינוי, פורסמה, בחודש ינואר 2015 עמדת הממונה (להלן - "עמדת הממונה") לעניין נוהג מיטבי לאקטוארים בבואם לחשב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים כך שישקפו באופן נאות והולם את ההתחייבויות הביטוחיות.

האגודה יישמה את עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי הכוללת, בין היתר, את הקביעות הבאות:

(א) זהירות משמעה כי, לגבי עתודה שחושבה על ידי אקטואר, "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" פרושה כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") - כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכוון לאומדן הסתברות של 75% לפחות. בבדיקת עיקרון ה"זהירות" כהגדרתו בחוזר בצעה האגודה את החישוב של הסיכון הרנדומלי והסיכון הסיסטמי. הסיכון הסיסטמי חושב לאחר שמופו ההשפעות הפנימיות והחיצוניות. בענפי הרכוש חושבו הרזרבות לפי הדרישה שיתקיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") שהסכום האמור יספיק לכיסוי התחייבויות האגודה.

(ב) התייחסות לשיעור היוון תזרים התחייבויות. הרזרבות שחושבו הונו לפי שיעור ריבית ריאלית בשיעור של 0% כנהוג באגודה.

(ג) קיבוצ - לצורך עקרון הזהירות בענפים שאינם מקובצים (כהגדרתם בחוזר - ענפים סטטיסטיים), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק) בענף. בענפים מקובצים (שאינם סטטיסטיים), ניתן להתייחס ככולם כמקשה אחת.

(ד) קביעת גובה התחייבויות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ולסיכונים שטרם חלפו. יצוין כי בהתאם לחוזר ביטוח 14-1-2015 יישום עיקרון הזהירות כאמור לעיל מהווה חישוב מספק לעניין בדיקת נאותות העתודות בביטוח כללי.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(6) שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי (המשך)

2. ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפל"ד ("זכות שיבוב"), כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן.

גובה הערך המהוון של הקצבאות שישולמו לנפגעי תאונות עבודה ואופן היוון של אותן קצבאות, נקבע תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות").

בשנת 2016 פורסם תיקון לתקנות ("התיקון") הכולל, בין היתר עדכון של לוחות התמורה ושל שיעורי ההיוון לצורך חישוב הקצבאות האמורות. בהתאם לתיקון יעמוד שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית על 2% במקום 3% שהיו קבועים בתקנות ערב תיקון.

כמו כן קובע התיקון כי לוחות התמורה ושיעורי היוון הקצבאות יעודכנו שוב ב-1 בינואר 2020 ובכל ארבע שנים שלאחר מועד זה לפי ממוצע פשוט ארבע שנתי של הממוצעים החודשיים של שיעורי התשואה החודשיים של כל אגרות החוב הממשלתיות, ובכל מקרה לא תרד הריבית ביום 1 בינואר 2020 לפחות מ-1%.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתיקון האמור לפיו נדחה מועד כניסת התיקון לתוקף בשנה אחת.

להערכת האגודה, בעקבות האמור, יגדל גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לביטוח לאומי במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל כנגד מבטחים בגין הקצבאות שזכאים להן נפגעי תאונות עבודה ובהתאמה יכול והדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות.

בהתאם לתיקון כאמור ביצעה האגודה אומדן של השפעת העדכון האמור והגדילה את ההפרשות, בשנת 2016, בענף רכב חובה בסך של כ-21.6 אלפי ש"ח בשייר ובענפי חבויות בסך של כ-16.5 אלפי ש"ח בשייר לפני מס ובסך הכל בסך של 38.1 אלפי ש"ח.

יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור, אם בכלל, על התחייבויות האגודה שכן לתקנות אין עדיין ביטוי של ממש בפסיקת בתי המשפט ולא בתשלומי התביעות הנוכחיים. כמו כן, יתכן שהעדכון הצפוי של שיעור הריבית ב-1 בינואר 2020 יהיה שונה מתחזית האגודה.

לאור האמור יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות האגודה ובהתאם לכך יתכן שהאגודה תידרש לעדכן את אומדניה בהמשך.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ה) סיכונים ביטוחיים (המשך)

2. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים

כללי

באופן כללי בהתאם להוראות המפקח ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על פי שיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים: גיל ומין המבוטח, מועד התחלת הביטוח, סוג הביטוח, פרמיות תקופתיות וסכום הביטוח.

השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. מוצר סיכון טהור עם פרמיה קבועה- עתודה זו מחושבת לכל כיסויי כהיוון של תזרים המזומנים בגין תביעות הצפויות, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים כולל שיעור הריבית (להלן ריבית תעריפית) לוח התמורה או התחלואה.

2. עתודות ל- IBNR (תביעות אשר ארעו וטרם דווחו) במוצרי סיכון טהור מחושבות בהתבסס על ההנחה שניתן לגלות מקרה מוות לפי מידע שמתקבל ממרשם האוכלוסין ורק חסרה עתודה עבור תביעות שטרם נרשמו במרשם האוכלוסין.

3. ההתחייבויות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים מבוססות על הערכות של מחלקת תביעות וכוללות הוצאות עקיפות.

לאגודה ל-31 בדצמבר 2016 קיימת עתודה ל IBNR בלבד, בגובה חודש וחצי תפוקה מורווחת.

(ו) מידע בדבר סיכונים אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון לחדלות פירעון של הלווה וסיכון לירידה באיכות האשראי שלו. האגודה משקיעה חלק מנכסיה באגרות חוב ממשלתיות וקונצרניות, סחירות ושאינן סחירות, ובפיקדונות בבנקים. משום כך יש ביציבות גופים אלה ובשווי הביטחונות שהועמדו, כדי להשפיע על שווי אגרות החוב והפיקדונות שהופקדו על-ידי האגודה.

א. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

31 בדצמבר 2016		
סה"כ	שאינם סחירים	סחירים
	אלפי ש"ח	
939,685	247,959	691,726
16,038	-	16,038
<u>955,723</u>	<u>247,959</u>	<u>707,764</u>

בארץ
בח"ל

סך הכל נכסי חוב

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

א. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם (המשך)

31 בדצמבר 2015		
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים
843,886	259,121	584,765
-	-	-
843,886	259,121	584,765

בארץ
בחו"ל

סך הכל נכסי חוב

ב. פרוט נכסים בחלוקה לדירוגים

א.1 נכסי חוב

דרוג מקומי (*)				
31 בדצמבר 2016				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A+	-AA ומעלה
אלפי ש"ח				

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

421,850	-	-	-	421,850
269,876	-	592	96,062	173,222

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות

691,726	-	592	96,062	595,072
---------	---	-----	--------	---------

סך הכל נכסי חוב סחירים
בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

203,750	992	3,600	12,169	186,989
20,907	-	-	-	20,907

אגרות חוב קונצרניות
פקדונות בבנקים ובמוסדות
פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי
בטחונות:

23,302	465	-	-	22,837
--------	-----	---	---	--------

בטחונות אחרים
לא מובטחים

247,959	1,457	3,600	12,169	230,733
---------	-------	-------	--------	---------

סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים בארץ

939,685	1,457	4,192	108,231	825,805
---------	-------	-------	---------	---------

סך הכל נכסי חוב בארץ

-	-	-	-	-
---	---	---	---	---

מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ב. פרוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.1 נכסי חוב (המשך)

דרוג מקומי (*)				
31 בדצמבר 2015				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A+	-AA ומעלה
491,134	-	-	-	491,134
93,631	-	-	47,493	46,138
584,765	-	-	47,493	537,272
213,910	1,017	529	18,627	193,737
20,971	-	-	-	20,971
24,240	131	-	-	24,109
259,121	1,148	529	18,627	238,817
843,886	1,148	529	66,120	776,089
-	-	-	-	-

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים
בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב קונצרניות
פקדונות בבנקים ובמוסדות
פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי
בטחונות:

בטחונות אחרים
לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם
סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ב. פרוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.2 סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

דרוג מקומי					
31 בדצמבר 2016					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A+	-AA ומעלה	
9,193	9,193	-	-	-	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
873	873	-	-	-	נכסי מסים נדחים
112,281	112,281	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
225,270	-	-	-	225,270	מזומנים ושווי מזומנים
347,617	122,347	-	-	225,270	

דרוג מקומי					
31 בדצמבר 2015					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A+	-AA ומעלה	
8,967	8,967	-	-	-	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
926	926	-	-	-	נכסי מסים נדחים
102,865	102,865	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
315,308	-	-	-	315,308	מזומנים ושווי מזומנים
428,066	112,758	-	-	315,308	

ג. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

1. לעניין יתרות מבטחי משנה בסך 286,159 אלפי ש"ח (שנת 2015 - 293,921 אלפי ש"ח), ראה באור 13 נכסי ביטוח משנה.

2. לעניין יתרות פרמיות לגבייה בסך 78,908 אלפי ש"ח (שנת 2015 - 51,800 אלפי ש"ח), ראה באור 8.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ד. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאינם סחירים

31 בדצמבר 2016			ענף משק
סיכון חוץ מאזני אלפי ש"ח	סיכון אשראי מאזני % מסה"כ	אלפי ש"ח	
-	1.5	14,109	תעשייה
-	8.9	85,298	בינוי ונדל"ן
-	11.3	107,694	חשמל, מים ואנרגיה
-	0.1	992	תחבורה ואחסנה
-	2.8	26,816	תקשורת ושרותי מחשב
-	23.1	220,458	בנקים
-	1.6	15,354	שירותים פיננסיים
-	3.2	30,352	חברות אחזקה
-	2.1	20,138	שירותים ציבוריים
-	0.2	2,234	אחר
-	54.8	523,445	
-	45.2	432,278	אג"ח מדינה
-	100	955,723	סך-הכל

31 בדצמבר 2015			ענף משק
סיכון חוץ מאזני אלפי ש"ח	סיכון אשראי מאזני % מסה"כ	אלפי ש"ח	
-	0.5	4,073	תעשייה
-	3.8	31,677	בינוי ונדל"ן
-	11.6	97,856	חשמל, מים ואנרגיה
-	0.1	1,017	תחבורה ואחסנה
-	2.4	20,464	תקשורת ושרותי מחשב
-	18.4	155,640	בנקים
-	1.8	15,144	שירותים פיננסיים
-	1.7	14,663	חברות אחזקה
-	0.3	2,420	שירותים ציבוריים
-	1.2	9,798	אחר
-	41.8	352,752	
-	58.2	491,134	אג"ח מדינה
-	100.0	843,886	סך-הכל

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2016

בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או הצמדה אליו (*)	פריטים לא פיננסים ואחרים	סה"כ
אלפי ש"ח				
-	-	-	5,246	5,246
-	-	-	873	873
21,629	-	-	-	21,629
-	-	-	8,062	8,062
-	-	-	13,619	13,619
286,159	-	-	-	286,159
9,820	-	25,207	-	35,027
69,382	-	9,526	-	78,908
השקעות פיננסיות אחרות:				
605,531	86,195	16,038	-	707,764
17,084	229,883	992	-	247,959
69,620	15,624	5,706	21,331	112,281
692,235	331,702	22,736	21,331	1,068,004
נכסים בגין הטבות לעובדים				
-	-	-	1,354	1,354
מזומנים ושווי מזומנים אחרים				
176,608	-	48,662	-	225,270
1,255,833	331,702	106,131	50,485	1,744,151

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע בחוץ או הצמדה אליו (*) אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
422,945	422,945	-	-	-	סך כל ההון
10,233	-	-	10,233	-	כתב התחייבות נדחה
					<u>התחייבויות</u>
1,189,953	-	-	-	1,189,953	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
121,020	-	54,539	-	66,481	זכאים ויתרות זכות
1,310,973	-	54,539	-	1,256,434	סך כל ההתחייבויות
1,744,151	422,945	54,539	10,233	1,256,434	סך כל ההון וההתחייבויות
-	(372,460)	51,592	321,469	(601)	סך הכל חשיפה מאזנית
					חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	-	-	-	-	
-	(372,460)	51,592	321,469	(601)	סך הכל חשיפה

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע בחוץ או הצמדה אליו (*) אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
5,313	5,313	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
926	926	-	-	-	נכסי מיסים נדחים
19,941	-	-	-	19,941	הוצאות רכישה נדחות (**)
6,367	6,367	-	-	-	רכוש קבוע
12,698	12,698	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
293,921	-	-	-	293,921	נכסי ביטוח משנה
47,216	-	34,907	-	12,309	חייבים ויתרות חובה
51,800	-	3,113	48,687	-	פרמיות לגביה
					השקעות פיננסיות אחרות:
584,765	-	-	33,321	551,444	נכסי חוב סחירים
259,121	-	1,017	214,639	43,465	נכסי חוב שאינם סחירים
16	16	-	-	-	מניות
102,849	21,378	1,569	14,080	65,822	אחרות
946,751	21,394	2,586	262,040	660,731	סה"כ השקעות פיננסיות
					נכסים בגין הטבות לעובדים
1,342	1,342	-	-	-	
					מזומנים ושווי מזומנים אחרים
315,308	-	53,358	-	261,950	
1,701,583	48,040	93,964	310,727	1,248,852	סך כל הנכסים

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

(**) סווג מחדש, ראה באור 2(כב).

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ו) מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

ה. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015				
סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע בחוץ או הצמדה אליו (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד
		אלפי ש"ח		
396,141	396,141	-	-	-
15,412	-	-	15,412	-
<u>התחייבויות</u>				
1,175,627	-	-	-	1,175,627
114,403	-	59,979	-	54,424
1,290,030	-	59,979	-	1,230,051
1,701,583	396,141	59,979	15,412	1,230,051
-	(348,101)	33,985	295,315	18,801
-	-	-	-	-
-	(348,101)	33,985	295,315	18,801

(*) ביטוחי האגודה נקובים בשקלים ובדולרים ולפיכך חשיפת האגודה לשינויים בשערי החליפין של הדולר הינה מהותית.

(**) סווג מחדש, ראה באור 2(כב).

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

ביטוח משנה (ז)

א. האגודה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את המבטחים הישירים מחובתם כלפי מבטחיהם על פי פוליסות הביטוח.

האגודה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות.

האגודה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית המפקח קובע הוועד המנהל של האגודה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר האגודה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי. חשיפות אלו מנוהלות באגודה על ידי הערכה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

כמו כן, חשיפות האגודה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינ"ל גבוהים.

ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ז) ביטוח משנה

ב. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה

ליום 31 בדצמבר, 2016

נכסי ביטוח משנה									
ביטוח כללי									
פרמיה שטרם הורווחה									
תביעות תלויות									
חובות בפיגור									
סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2016									
יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)									
בביטוח כללי									
בביטוח רכוש									
בביטוח חבויות									
התחייבויות תלויות בביטוח חיים									
פקדונות מבטחי משנה									
סה"כ חשיפה (א)									
בין חצי שנה לשנה									
מעל שנה									
קבוצת דירוג									
אלפי ש"ח									
AA-OMC									
ALLIANZ SE									
אחרים									
18,319									
241									
1,315									
6,052									
15,345									
-									
5,729									
17,224									
-									
-									
43,902									
856									
9,414									
22,760									
48,882									
23									
11,286									
70,649									
-									
-									
62,221									
1,097									
10,729									
28,812									
64,227									
23									
17,015									
87,873									
-									
-									
107,318									
19,472									
20,635									
46,844									
114,892									
-									
37,546									
164,297									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									
-									

AA-ומעלה
ALLIANZ SE
אחרים

A+ עד BBB

נמוך מ-BBB או לא מדורג

סה"כ

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ז) ביטוח משנה (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2015

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה ביטוח כללי		פרמיה שטרם הורווחה		תביעות תלויות		סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2015	יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)
מפלג שנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פקדונות מבטחי משנה	בביטוח חבויות אלפי ש"ח	בביטוח רכוש	בביטוח כללי	בביטוח כללי	לשנת 2015	בביטוח כללי
קבוצת דירוג									
AA-ומעלה ALLIANZ SE אחרים									
-	-	19,323 61,916	6,270 16,615	10,618 40,981	8,666 25,608	3,090 8,416	3,219 3,526	19,623 61,543	
-	-	81,239	22,885	51,599	34,274	11,506	6,745	81,166	
227	-	180,545	36,884	116,181	62,618	17,807	20,823	104,339	
-	-	(571)	-	-	(64)	-	(507)	-	
227	-	261,213	59,769	167,780	96,828	29,313	27,061	185,505	
סה"כ									

BBB עד A+

נמוך מ-BBB או לא מדורג

באור 28: - ניהול סיכונים (המשך)

(ז) ביטוח משנה (המשך)

ב. מידע בדבר חשיפה לסיכונים אשראי של מבטחי משנה (המשך)

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפיקדונות ובתוספת (בניכוי) היתרות בחובה (בזכות) נטו.
- (ב) לא נדרשה הפרשה לחובות מסופקים. היתרות אינן כוללות יתרות של חברות ביטוח בגין ביטוח משותף.
- (ג) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P, במקרים בהם לא ניתן דירוג על ידי S&P, נקבע על ידי חברת דירוג אחרת והומר הדירוג לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה. כל דרוג כולל בחובו את כל הטווחים, לדוגמא דירוג A כולל A- ועד A+.
- (ד) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק של 2.2% (MPL) הינה כ- 1,833 מיליוני ש"ח, ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותיים ביותר בחשיפה זו הינם כ- 184.4 ו- 172.9 מיליוני ש"ח.
- (ה) לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2015.

התחייבויות תלויות

באור 29: -

לא קיימות תובענות ייצוגיות כנגד האגודה אך קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על-ידי האגודה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין האגודה לבין הצדדים השלישיים לחוזה הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים.

באור 30: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות של בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	
אגודות	ישויות
אחרות	כלולות
אלפי ש"ח	

- 3,927

חייבים ויתרות חובה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	
אגודות	ישויות
אחרות	כלולות
אלפי ש"ח	

- 3,930
83 -

חייבים ויתרות חובה
זכאים ויתרות זכות

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		
אגודות	אנשי מפתח	ישויות
אחרות	ניהוליים	כלולות
אלפי ש"ח		

- 2,722 -
- 531
- 13,780
1,560 - -

עלויות העסקה
עמלות סוכן
הכנסות דמי ניהול
הוצאות שכר דירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
אגודות	אנשי מפתח	ישויות
אחרות	ניהוליים	כלולות
אלפי ש"ח		

- 3,006 -
- 510
- 13,145
780 - -

עלויות העסקה
עמלות סוכן
הכנסות דמי ניהול
הוצאות שכר דירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
אגודות	אנשי מפתח	ישויות
אחרות	ניהוליים	כלולות
אלפי ש"ח		

- 2,575 -
- 2,290
- 12,971

עלויות העסקה
עמלות סוכן
הוצאות דמי ניהול

לא ניתן מידע של פרמיות ותביעות של קיבוצים שהינם בעלי האגודה.

באור 31: - אירועים לאחר תאריך המאזן

א. לאחר תאריך המאזן, ביום 30 למרס 2017, הכריזה האגודה על דיבידנד במזומן בסך 13 מליון ש"ח.

לכבוד
חברי האגודה של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

א.ג.נ.,

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת
הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)
התשמ"א-1981

ביקרתי את המידע הכספי הנפרד, המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן - "האגודה") לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015 ולכל אחת משלוש השנים שהאגודה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016, ואשר נכלל כנספח לדוחות הכספיים של האגודה לשנת 2016. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הועד המנהל וההנהלה של האגודה. אחריותי היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתי.

לא ביקרתי את המידע הכספי הנפרד מתוך הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות אשר הנכסים בניכוי ההתחייבויות המיוחסים להן, נטו הסתכמו לסך של כ-3,858 אלפי ש"ח וכ-4,348 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015, בהתאמה, ואשר חלקה של האגודה בהפסדי החברות הנ"ל הסתכם לסך של כ-291 אלפי ש"ח, רווח של כ-374 אלפי ש"ח, ורווח של כ-417 אלפי ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2016, 2015 ו-2014, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לי וחוות דעתי, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותה חברה, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכתי את ביקורתי בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש ממני לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הועד המנהל וההנהלה של האגודה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אני סבור שביקורתי מספקת בסיס נאות לחוות דעתי.

לדעתי, בהתבסס על ביקורתי, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בחוזר ביטוח 1-4-2011, על עדכוניו.

משה שחף - רואי חשבון
קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
30 במרס, 2017

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה (להלן - "דוחות סולר"), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) למעט מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי. המדיניות החשבונאית שפורטה בבאור 2 בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית, יושמה בהכנת באור תמציתי זה.

א. דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
3,379	3,686	נכסים בלתי מוחשיים
915	765	נכסי מסים נדחים
(*)19,941	21,629	הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי
3,729	5,223	רכוש קבוע
14,918	16,140	השקעות בחברות מוחזקות
293,921	286,159	נכסי ביטוח משנה
3,342	-	נכסי מסים שוטפים
42,892	33,127	חייבים ויתרות חובה
62,232	90,865	פרמיות לגביה
1,342	1,354	נכסים בשל הטבות לעובדים
		השקעות פיננסיות:
584,765	707,764	נכסי חוב סחירים
259,121	247,959	נכסי חוב שאינם סחירים
16	-	מניות
102,829	112,281	אחרות
946,731	1,068,004	סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
304,301	214,469	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,697,643</u>	<u>1,741,421</u>	סך כל הנכסים
		<u>הון והתחייבויות</u>
		<u>הון</u>
178,381	178,381	הון ופרמיה
(31,122)	(31,122)	קרנות הון
247,926	274,904	עודפים
<u>395,185</u>	<u>422,163</u>	
		<u>התחייבויות</u>
1,175,627	1,189,953	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
352	352	התחייבויות בגין מסים נדחים
15,412	10,233	כתב התחייבות נדחה
-	10,907	התחייבויות בגין מסים שוטפים
(*)111,067	107,813	זכאים ויתרות זכות
<u>1,302,458</u>	<u>1,319,258</u>	סך כל ההתחייבויות
<u>1,697,643</u>	<u>1,741,421</u>	סך כל ההון וההתחייבויות

(* סווג מחדש, ראה באור 2(כב)).

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ב. דוחות על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
466,569	478,481	516,630	פרמיות שהורווחו ברוטו
182,767	183,641	167,488	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
283,802	294,840	349,142	פרמיות שהורווחו בשייר
71,427	18,790	23,447	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
12,971	13,145	13,780	הכנסות מדמי ניהול
30,038	33,777	29,514	הכנסות מעמלות
-	-	42	הכנסות אחרות
398,238	360,552	415,925	סך כל ההכנסות
388,378	363,268	358,250	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
145,656	143,417	100,695	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
242,722	219,851	257,555	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
69,149	71,229	78,830	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
14,722	15,397	17,769	הוצאות הנהלה וכלליות
5,410	1,512	2,567	הוצאות מימון
67	6	-	הוצאות אחרות
332,070	307,995	356,721	סך כל ההוצאות
4,189	3,292	1,403	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
70,357	55,849	60,607	רווח לפני מסים על הכנסה
16,217	12,750	20,638	מסים על ההכנסה
54,140	43,099	39,969	רווח נקי
228	25	12	רווח כולל אחר:
57	5	3	רווח אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
			השפעת המס
171	20	9	סה"כ רווח כולל אחר
54,311	43,119	39,978	סה"כ רווח כולל

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ג. דוחות על השינויים בהון

הון	קרנות הון	יתרת עודפים	סך הכל
אלפי ש"ח			
178,381	(10,217)	196,608	364,772
<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2014</u>			
-	(14,658)	-	(14,658)
-	-	(40,000)	(40,000)
-	-	54,140	54,140
-	-	171	171
קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה			
דיבידנד לבעלי יחידות האגודה			
רווח נקי			
סה"כ רווח כולל אחר			
-	-	54,311	54,311
סה"כ רווח כולל			
178,381	(24,875)	210,919	364,425
<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014</u>			
-	(6,247)	-	(6,247)
-	-	(16,000)	(16,000)
-	-	43,099	43,099
-	-	20	20
קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה			
דיבידנד לבעלי יחידות האגודה			
רווח נקי			
סה"כ רווח כולל אחר			
-	-	43,119	43,119
סה"כ רווח כולל			
-	-	9,888	9,888
השפעה מצטברת, נטו, ליום 31 בדצמבר, 2015 של שינויים בעתודות ביטוח כללי ראה באור 2(ח)(2)			
178,381	(31,122)	247,926	395,185
<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015</u>			
-	-	(13,000)	(13,000)
-	-	39,969	39,969
-	-	9	9
דיבידנד לבעלי יחידות האגודה			
רווח נקי			
סה"כ רווח כולל אחר			
-	-	39,978	39,978
סה"כ רווח כולל			
178,381	(24,875)	274,904	422,163
<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016</u>			

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. מגזרי פעילות - סולר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	סה"כ
אלפי ש"ח			
556	516,074	-	516,630
307	167,181	-	167,488
249	348,893	-	349,142
-	15,789	7,658	23,447
155	29,359	-	29,514
13,780	-	-	13,780
-	-	42	42
14,184	394,041	7,700	415,925
27	358,223	-	358,250
23	100,672	-	100,695
4	257,551	-	257,555
1,106	77,724	-	78,830
2,029	15,740	-	17,769
9	1,046	1,512	2,567
3,148	352,061	1,512	356,721
837	-	566	1,403
11,873	41,980	6,754	60,607
-	-	12	12
11,873	41,980	6,766	60,619

פרמיות שהורווחו ברוטו	
פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה	
פרמיות שהורווחו בשייר	
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	
הכנסות מעמלות	
הכנסות מדמי ניהול	
הכנסות אחרות- רווח הון	
סך כל ההכנסות	
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	
הוצאות הנהלה וכלליות	
הוצאות מימון	
סך כל ההוצאות	
חלק האגודה ברווחים של חברות המוחזקות לפי שיטת השווי המאזני	
סך כל הרווח לפני מסים על הכנסה	
רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה	
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה	

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. מגזרי פעילות - סולר (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח (כללי*)	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח(*)		
				אלפי ש"ח	
478,481	-	478,430	51	פרמיות שהורווחו ברוטו	
183,641	-	183,613	28	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה	
294,840	-	294,817	23	פרמיות שהורווחו בשייר	
18,790	6,239	12,551	-	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	
33,777	-	33,763	14	הכנסות מעמלות	
13,145	-	-	13,145	הכנסות מדמי ניהול	
360,552	6,239	341,131	13,182	סך כל ההכנסות	
363,268	-	363,268	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	
143,417	-	143,417	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	
219,851	-	219,851	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	
71,229	-	71,221	8	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	
15,397	-	13,016	2,381	הוצאות הנהלה וכלליות	
1,512	863	649	-	הוצאות מימון	
6	6	-	-	הוצאות אחרות - הפסד הון	
307,995	869	304,737	2,389	סך כל ההוצאות	
3,292	1,874	-	1,418	חלק האגודה ברווחים של חברות המוחזקות לפי שיטת השווי המאזני	
55,849	7,244	36,394	12,211	סך כל הרווח לפני מסים על הכנסה	
25	25	-	-	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה	
55,874	7,269	36,394	12,211	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה	

(*) סווג מחדש, ראה באור 2(כב).

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ד. מגזרי פעילות - סולר (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח		לא מיוחס למגזרי פעילות	סה"כ
אלפי ש"ח			
466,569	-	466,569	-
182,767	-	182,767	-
283,802	-	283,802	-
71,427	20,364	51,063	-
30,038	-	30,038	-
12,971	-	-	12,971
398,238	20,364	364,903	12,971
388,378	-	388,378	-
145,656	-	145,656	-
242,722	-	242,722	-
69,149	-	69,149	-
14,722	-	13,577	1,145
5,410	995	4,415	-
67	67	-	-
332,070	1,062	329,863	1,145
4,189	2,424	-	1,765
70,357	21,726	35,040	13,591
228	228	-	-
70,585	21,954	35,040	13,591

פרמיות שהורווחו ברוטו	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה	פרמיות שהורווחו בשייר	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	הכנסות מעמלות	הכנסות מדמי ניהול	סך כל ההכנסות	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	הוצאות הנהלה וכלליות	הוצאות מימון	הוצאות אחרות - הפסד הון	סך כל ההוצאות	חלק האגודה ברווחים של חברות המוחזקות לפי שיטת השווי המאזני	סך כל הרווח לפני מסים על הכנסה	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
-----------------------	-----------------------------------	-----------------------	-----------------------------------	---------------	-------------------	---------------	--	--	--	---	----------------------	--------------	-------------------------	---------------	--	--------------------------------	----------------------------------	--------------------------------------

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולר") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ה. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*)	ענפי חבויות אחרים (**)	סה"כ	
88,963	160,832	181,310	104,032	535,137	פרמיות ברוטו
2,683	175	143,779	22,595	169,232	בניכוי- ביטוח משנה
86,280	160,657	37,531	81,437	365,905	פרמיות בשייר
5,843	7,955	1,102	2,112	17,012	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
80,437	152,702	36,429	79,325	348,893	פרמיות שהורווחו בשייר
6,197	1,308	590	7,694	15,789	הכנסות מהשקעות נטו והכנסות מימון הכנסות מעמלות
-	-	27,761	1,598	29,359	
86,634	154,010	64,780	88,617	394,041	סך כל ההכנסות
69,611	116,797	64,858	106,957	358,223	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
6,419	210	55,078	38,965	100,672	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
63,192	116,587	9,780	67,992	257,551	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
7,721	31,075	25,134	13,794	77,724	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות הוצאות הנהלה וכלליות הוצאות מימון
2,630	4,726	5,328	3,056	15,740	
-	-	1,007	39	1,046	
73,543	152,388	41,249	84,881	352,061	סך כל ההוצאות
13,091	1,622	23,531	3,736	41,980	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ- 74.73% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 26.15%, כ- 38.02% וכ- 23.62% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

ה. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*) אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים (**) סה"כ	
69,927	134,317	183,098	103,811	491,153
פרמיות ברוטו				
2,490	179	157,448	25,360	185,477
בניכוי- ביטוח משנה				
67,437	134,138	25,650	78,451	305,676
פרמיות בשייר				
1,289	(6,986)	(2,667)	(2,495)	(10,859)
שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)				
68,726	127,152	22,983	75,956	294,817
פרמיות שהורווחו בשייר				
4,992	956	1,593	5,010	12,551
-	-	32,232	1,531	33,763
הכנסות מהשקעות נטו והכנסות מימון הכנסות מעמלות				
73,718	128,108	56,808	82,497	341,131
סך כל ההכנסות				
32,591	80,165	125,549	124,963	363,268
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו				
3,589	(63)	108,271	31,620	143,417
חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח				
29,002	80,228	17,278	93,343	219,851
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר				
6,791	27,576	23,894	12,960	71,221
1,853	3,559	4,853	2,751	13,016
-	-	629	20	649
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות הוצאות הנהלה וכלליות הוצאות מימון				
37,646	111,363	46,654	109,074	304,737
סך כל ההוצאות				
36,072	16,745	10,154	(26,577)	36,394
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה				

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ- 76.3% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 27.5%, כ- 37.1% וכ- 23.4% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של האגודה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח(המשך)

ה. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים (*) אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים (**) סה"כ		
75,341	126,346	173,616	100,515	475,818	פרמיות ברוטו
2,667	47	160,119	22,958	185,791	בניכוי- ביטוח משנה
72,674	126,299	13,497	77,557	290,027	פרמיות בשייר
(1,790)	(504)	(730)	(3,201)	(6,225)	שינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (בניכוי ביטוח משנה)
70,884	125,795	12,767	74,356	283,802	פרמיות שהורווחו בשייר
24,425	4,243	4,892	17,503	51,063	הכנסות מהשקעות נטו והכנסות מימון
-	1	28,335	1,702	30,038	הכנסות מעמלות
95,309	130,039	45,994	93,561	364,903	סך כל ההכנסות
30,033	82,413	118,633	157,299	388,378	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
6,533	(422)	103,532	36,013	145,656	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
23,500	82,835	15,101	121,286	242,722	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
6,934	25,656	22,764	13,795	69,149	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
2,315	4,021	5,486	1,755	13,577	הוצאות הנהלה וכלליות
-	-	4,415	-	4,415	הוצאות מימון
32,749	112,512	47,766	136,836	329,863	סך כל ההוצאות
62,560	17,527	(1,772)	(43,275)	35,040	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר נתונים של ענף אובדן רכוש אשר הפעילות בגינו מהווה כ- 78.3% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר נתונים של ענפי חבות המוצר, צד ג' ואחריות מעבידים אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 29.4%, 36.2%, 23.2% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות

א. נכסי חוב סחירים

ההרכב:

31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2016	
עלות	הערך בספרים	עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח			
491,262	491,134	420,795	432,278
סך הכל אגרות חוב ממשלתיות			
<u>נכסי חוב אחרים</u>			
<u>שאינם ניתנים להמרה</u>			
מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:			
15,673	15,551	160,448	159,266
77,958	78,080	114,038	114,629
מוחזקים למסחר			
מוחזקים לפדיון (*)			
93,631	93,631	274,486	273,895
סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה			
<u>ניתנים להמרה</u>			
מוחזקים למסחר המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:			
-	-	1,587	1,591
584,893	584,765	696,868	707,764
סך הכל נכסי חוב סחירים			
(*) השווי ההוגן של נכסי החוב הסחירים המוחזקים לפדיון:			
77,958	78,080	114,038	114,629
נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה			

ב. מניות

31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2016	
עלות	הערך בספרים	עלות	הערך בספרים
אלפי ש"ח			
18	16	-	-
מניות סחירות			

מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2016		<u>השקעות פיננסיות אחרות</u>	ג.
עלות	הערך בספרים	עלות	הערך בספרים		
אלפי ש"ח					
68,410	65,822	70,780	74,294	<u>סחירות</u>	
				מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
26,620	37,027	26,877	37,987	<u>שאינן סחירות</u>	
				מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
95,030	102,849	97,657	112,281	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות	

F:\W2000\w2000\52033\m\16\C12-IFRS.docx

א. הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

פרק א' – זהות האקטואר

אני, גלית רובשטיין, נתבקשתי על ידי ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ (להלן-המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי, עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן -ההפרשות) ליום 31.12.2016, כפי שמפורט להלן.

הנני עובדת שכירה של המבטח. אינני בעלת עניין במבטח.
אני מכהנת כאקטוארית ממונה בביטוח חקלאי החל מיום 29/05/2013.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית1. היקף חוות הדעת האקטוארית

א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות, לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוט המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

- (1) ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול") התבססה על חישוב שבוצע על ידי אקטואר ה"פול".
- (2) לא חושבה הפרשה עבור ביטוחים משותפים בהם האגודה אינה מבטח מוביל, אין לחברה ביטוחים משותפים כאלה.

(3) לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת בגין תביעות תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכת.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31/12/2016			
אלפי ₪			
שייר	ברוטו		
		<u>תביעות תלויות</u>	
		(א) ענפים שאינם מקובצים :	
311,824	341,385	רכב חובה	
147,104	163,052	חבות מעבידים	
159,485	196,943	צד ג'	
14,698	23,222	אחריות מקצועית	
87,163	174,791	חבות מוצר	
35,875	35,853	רכב רכוש	
756,150	935,247	סה"כ ענפים שאינם מקובצים	
10,425	86,100	סה"כ ענפים מקובצים	
766,574	1,021,346	(ב) סה"כ ענפים שאינם מקובצים ומקובצים	
23,637	23,637	(2) הוצאות עקיפות בגין כל הענפים	
		(3) פער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין הפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות :	
אין	לא נדרש להצהיר	רכב חובה	
אין	לא נדרש להצהיר	רכב רכוש	
אין	לא נדרש להצהיר	מקיף דירות	
790,211	1,044,983	סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית	

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענפים הבאים רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות מוצר ורכב רכוש:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. עמדת המפקח בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
 - ד. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.1, בגין הענפים שאינם מקובצים, רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות מוצר ורכב רכוש, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.1, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים ושאינם מקובצים בכללותם, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות עבור כל התביעות התלויות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.3, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

1. לעניין קביעת העתודות נעזרתי בשירותי הייעוץ של האקטואר ד"ר סטיוארט קוטס.
2. העתודה הנקובה מבוססת על הערכה אקטוארית. ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות המבטאות את מה שידוע לנו היום. הנחות אלו עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד, שינויים בסביבה החוקתית, המשפטית, החברתית והכלכלית ומאירועים שיקרו בפועל, אלה עלולים לגרום לשינוי בהערכות.
3. במאזן הנוכחי, החברה ממשיכה ליישם את עמדת הממונה – נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. נאותות העתודה נבדקה בכל ענף אל מול העתודה שחושבה בהתאם לכללי הנוהג המיטבי וכל הענפים עומדים ברמת הביטחון הנדרשת לפי עיקרון הזהירות. לא נדרש להוסיף עתודות בגין בדיקת הנוהג המיטבי. ניתן לייחס את אי הודאות בעתודות לשלושה מרכיבים עיקריים של סיכון : סיכון רנדומלי, סיכונים סיסטמיים פנימיים וסיכונים סיסטמיים חיצוניים. הערכת הסיכון הרנדומלי נבחנה תוך שימוש במודלים סטוכסטים מקובלים, בעוד שלגבי הסיכון הסיסטמי, בהעדרם של מודלים סטטיסטיים מתאימים, נדרש שימוש בשיטות איכותיות המשלבות מידה רבה של שיקול דעת. ככל שתגבש בארץ בשנים הבאות פרקטיקה להערכת הסיכונים הסיסטמיים וככל שהחברה תצבור ידע וניסיון נוספים, ייתכנו שינויים בהערכת סיכונים אלו בעתיד.
4. בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפל"ד ("זכות שיבוב"), כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן. גובה הערך המהוון של הקצבאות שישולמו לנפגעי תאונות עבודה ואופן היווןן של אותן קצבאות, נקבע תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות"). בשנת 2016 פורסמו תיקון לתקנות ("התיקון") הכולל, בין היתר עדכון של לוחות התמורה ושל שיעורי ההיוון לצורך חישוב הקצבאות האמורות. בהתאם לתיקון יעמוד שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית על 2% במקום 3% שהיו קבועים בתקנות ערב תיקון. כמו כן קובע התיקון כי לוחות התמורה ושיעורי היוון הקצבאות יעודכנו שוב ב-1 בינואר 2020 ובכל ארבע שנים שלאחר מועד זה לפי ממוצע פשוט ארבע שנתי של הממוצעים החודשיים של שיעורי התשואה החודשיים של כל אגרות החוב הממשלתיות, ובכל מקרה לא תרד הריבית ביום 1 בינואר 2020 לפחות מ-1%. בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתיקון האמור לפיו נדחה מועד כניסת התיקון לתוקף בשנה אחת. להערכת האגודה, בעקבות האמור, יגדל גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לביטוח לאומי במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל כנגד מבטחים בגין הקצבאות שזכאים להן נפגעי תאונות עבודה ובהתאמה יכול והדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות. בהתאם לכך ביצעה האגודה אומדן של השפעת העדכון האמור והגדילה את ההפרשות, בשנת 2016, בענף רכב חובה ובענפי חבויות.

יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור, אם בכלל, על התחייבויות האגודה שכן לתקנות אין עדיין ביטוי של ממש בפסיקת בתי המשפט ולא בתשלומי התביעות הנוכחיים. כמו כן, יתכן שהעדכון הצפוי של שיעור הריבית ב-1 בינואר 2020 יהיה שונה מתחזית האגודה.

החשוב לקביעת העתודות הסתמך על כמות קטנה של נתונים והא כולל בתוכו הנחות עבודה המבוססות על שיקול דעת אקטוארי וניסיונם של אנשי מחלקת תביעות. ככל שהחברה תצבור ידע וניסיון נוספים, יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות האגודה ובהתאם לכך יתכן שהאגודה תידרש לעדכן את אומדניה בהמשך.

5. עבור הענפים המקובצים לא בוצעה הערכה נפרדת מאחר וקיימת שונות גדולה בין מאפייני הכיסוי השונים בכל פוליסה וכן בשל מיעוט נתונים. בנוסף, ענפים אלו הם עתירי ביטוח משנה ולכן בשייר השפעתם אינה מהותית. מסיבות אלה ניתנה חוות דעת על סך ההפרשות בגין כל הענפים במקובץ. בענפים אלו נעשה שימוש בהערכות הפרטניות המבוססות על חוות דעתם של מומחי החברה כאשר בחלק מהענפים הוספתי ביטוי מסוים לפי שיקול דעתי, כרכיב IBNR בשנים ה"צעירות".

6. העתודות בכל הענפים הונו בשיעור של 0% ריאלי, ללא שינוי משנה קודמת.

גלית רובשטיין F.I.L.A.A

אקטוארית ממונה ביטוח כללי

20.03.2017

תאריך

ביטוח חקלאי
אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

דין וחשבון אקטוארי לגבי עתודות ביטוח חיים של ביטוח חקלאי – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ

נכון לתאריך 31/12/2016

מוגש ע"י

דוד אנגלמאייר, אקטואר ממונה ביטוח חיים

הצהרת האקטואר

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי ביטוח חקלאי להעריך את ההפרשות המפורטות בסעיף 3 להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31/12/2016 כפי שמפורט להלן.

אני משמש כיועץ חיצוני למבטח החל מתאריך 1/7/2014. איני בעל עניין במבטח ואין לי קשרים עסקיים עם בעל עניין במבטח או עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, או עם חברה בת של המבטח או עם חברה קשורה למבטח. איני בעל עניין או עובד של חברת בת של המבטח או של חברה קשורה למבטח או של גורם אחר המספק למבטח שירותים שונים. אני משמש כאקטואר ממונה של קרן פנסיה עתודות הוותיקה שהיא מנוהלת במשותף על ידי המבטח וחברת ביטוח כלל.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - 1) אין למבטח עסקים נכנסים. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה - 1984.
 - 2) אין למבטח ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל.

2. נתונים המצורפים לחוות הדעת האקטוארית

- א. בטפסים 12א' ו-12ב' המצורפים בנספחים מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר כדלהלן:
 - 1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אכ"ע והכנסה למשפחה) והוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח). בשלב זה אין תביעות תלויות.
 - 2) ההפרשה לתביעות שאירעו וטרם דווחו (IBNR) בהתחשב בהשפעת החיתום על פוליסות עם וותק נמוך על ושיעורי תמותה צפויים. ההפרשות כוללות העמסה עבור הוצאות עקיפות.
- ב. השפעת שינויים/עדכונים על ההפרשות - לא נדרשת התאמה כזאת.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח חיים:

- א. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
- (1) הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א 1981 – והתקנות לפיו;
 - (2) הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - (3) כללים אקטואריים מקובלים.
- ב. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
- ג. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
- ד. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

- א. מדובר על תיק מאוד קטן של כמה מאות פוליסות שנמכרו עד כה. מצד אחד גובה ההערכה קטנה מצד שני גובה האי-ודאות של תביעות שלא דווחו יחסית להערכה גדולה. בכל מקרה יש ביטוח משנה משמעותי בשלב התחלתי של בניית העסק ולכן ההשפעה על השייר של החברה לא צפוי להיות מהותי.
- ב. הדו"ח הזה הוא דו"ח ראשון ולכן אין "שינויים" יחסית להערכות קודמות.

דוד אנגלמאייר

חתימה

דוד אנגלמאייר

שם האקטואר הממונה

29/3/2017

תאריך

חלק ד - פרטים נוספים על התאגיד

תוכן העניינים

2	תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים לפי רבעונים	1.
2	פיקדונות בבנקים	2.
2	הלוואות	3.
3	שינויים בהון האגודה	4.
3	השקעות בחברות בת ובחברות קשורות	5.
4	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	6.
5	שליטה בתאגיד	7.
5	עסקאות עם בעל שליטה	8.
5	החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה	9.
5	הון האגודה	10.
6	מרשם חברים	11.
6	מען האגודה	12.
6	חברי הוועד המנהל באגודה	13.
10	נושאי משרה בכירה באגודה	14.
11	מורשה חתימה של האגודה	15.
12	רואה החשבון של האגודה	16.
12	שינוי בתקנות האגודה	17.
12	המלצות והחלטות של הוועד המנהל	18.
12	החלטות האגודה	19.

1. תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים לפי רבעונים:

באלפי ש"ח לשלושת החודשים שנסתיימו בתאריך					
<u>31.03.16</u>	<u>30.06.16</u>	<u>30.09.16</u>	<u>31.12.16</u>	<u>סה"כ</u>	
125,806	128,345	130,775	131,704	516,630	פרמיות שהורווחה ברוטו
<u>41,785</u>	<u>41,841</u>	<u>42,101</u>	<u>41,761</u>	<u>167,488</u>	פרמיות שהורווחה על ידי מבטחי משנה
84,021	86,504	88,674	89,943	349,142	פרמיות שהורווחו בשייר
1,635	9,873	4,904	7,035	23,447	רווחים (הפסדים) מהשקעות
<u>12,255</u>	<u>11,512</u>	<u>11,916</u>	<u>17,535</u>	<u>53,218</u>	הכנסות מעמלות, דמי ניהול ואחרות
<u>97,911</u>	<u>107,889</u>	<u>105,494</u>	<u>114,513</u>	<u>425,807</u>	סך הכול הכנסות
79,393	100,899	83,284	94,674	358,250	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
<u>23,215</u>	<u>26,103</u>	<u>24,191</u>	<u>27,186</u>	<u>100,695</u>	חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
56,178	74,796	59,093	67,488	257,555	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
17,818	14,741	19,342	20,017	71,918	עמלות שיווק והוצאות רכישה אחרות
8,419	8,561	7,512	9,296	33,788	הוצאות הנהלה, כלליות ואחרות
<u>2,215</u>	<u>(733)</u>	<u>846</u>	<u>421</u>	<u>2,749</u>	הוצאות מימון ואחרות
<u>84,630</u>	<u>97,365</u>	<u>86,793</u>	<u>97,222</u>	<u>366,010</u>	סך הכול הוצאות
<u>330</u>	<u>43</u>	<u>386</u>	<u>270</u>	<u>1,029</u>	חלק האגודה ברווחי חברה כלולה
13,611	10,567	19,087	17,277	60,826	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
<u>5,155</u>	<u>4,658</u>	<u>6,506</u>	<u>4,740</u>	<u>21,059</u>	מסים על הכנסה (הטבת מס)
<u>8,456</u>	<u>5,909</u>	<u>12,581</u>	<u>12,821</u>	<u>39,767</u>	רווח (הפסד) נקי

2. פיקדון בבנק

הפיקדון בסך 20,907 אלפי ש"ח צמוד למדד ונושא ריבית שנתית בשיעור של 4%. הפיקדון הוא לתקופה 15 שנים. הפירעון בתשלומים רבע-שנתיים.

3. הלוואות

22,837	חברות כרטיסי אשראי בגין תעודות חובה
389	עובדים
<u>76</u>	אחרים
23,302	סך הכול

4. שינויים בהון האגודה

364,425	<u>יתרה ל-1 בינואר 2015</u>
(6,247)	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה
(16,000)	דיבידנד לבעלי יחידות האגודה
43,119	רווח לשנה
<u>9,888</u>	השפעה מצטברת, נטו, ליום 31 בדצמבר, של שינויים בעתודות ביטוח
395,185	<u>יתרה ל-31 בדצמבר 2015</u>
(13,000)	דיבידנד לבעלי יחידות האגודה
39,978	רווח לשנה
422,163	<u>יתרה ל-31 בדצמבר 2016</u>

5. השקעות בחברות בת ובחברות קשורות

דמי ניהול ריבית ודיבידנד שהתקבל	רווח שנזקף לדו"ח הכספי (באלפי ש"ח)	ערך בדו"ח הכספי של התאגיד (באלפי ש"ח)	שיעור החזקה	סך ערך נקוב (ש"ח)	מס' מניות וסוגן	החברה
דמי ניהול 13,780	837	10,300	50%	600,000	מ"ר	עתודות – קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ (חברה מנהלת)
	83	-	65%	50	מ"ר	כנעני סוכנות לביטוח (2010) בע"מ
החזר הלוואה 180	195	758	50%	100,000	מ"ר	עידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ
ריבית 75	(86)	2,561	50%	1,000	מ"ר	משקי טנא סוכנות לביטוח פנסיוני בע"מ
	<u>1,029</u>	<u>13,619</u>				סך הכל

בתקופת הדו"ח לא נערכו שינויים בהשקעות האגודה בחברות בת ובחברות קשורות.

6. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התגמולים ששולמו בשנת הדו"ח לכל אחד מחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה באגודה (באלפי ש"ח):

סך הכל	תגמולים בעבור שירותים						פרטי מקבל התגמולים			
	עמלה	דמי ייעוץ	דמי ניהול	תשלום מבוסס מניות	מענק	שכר	שיעור החזקה בהון התאגיד	היקף משרה	תפקיד	שם
2,261	-	-	-	-	513	1,748	-	100%	מנהל כללי	1. אריה הרמן
1,171	-	-	-	-	194	977	-	100%	משנה למנכ"ל ומנהל אגף הכספים	2. שמואל הרטשטיין
893	-	-	-	-	147	746	-	100%	מנהל כללי חברה בת ומנהל אגף ביטוח חיים	3. עופר אביטל (*)
890	-	-	-	-	105	785	-	100%	מנהל ביטוח המשנה	4. שמעון גוהר
764	-	-	-	-	100	664	-	100%	סמנכ"ל ומנהל אגף התביעות	5. אלון וינברג

(*) מלוא התגמול למר אביטל משולם לו ע"י משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ. בהוצאות התגמול המצוינים לעיל השתתפה חברה בת בסך של 150 אלפי ש"ח סה"כ התגמולים לחברי הוועד המנהל בשנת הדו"ח בגין השתתפותם בישיבות הסתכמו ב- 1,149 אלפי ש"ח.

הערות לנתונים בטבלה:

תנאי העסקתם של נושאי המשרה נקבעו בהסכם העסקה אישי המגדיר את משכורת הבסיס וכן תנאים סוציאליים ופנסיוניים כמקובל לנושאי משרה באגודה. בנוסף, זכאים נושאי המשרה לבונוס שנתי בהתאם למדיניות התגמול של האגודה (המפורסמת במסגרת הדו"ח התקופתי של האגודה).

מר אריה הרמן מכהן כמנכ"ל האגודה החל ממרץ 2010. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 180 יום. לעניין סיומה הצפוי של כהונתו של מר הרמן כמנכ"ל האגודה - ראו סעיף 18.2 לחלק א' לדו"ח התקופתי (תיאור עסקי התאגיד).

מר שמואל הרטשטיין מכהן כמנהל אגף הכספים של האגודה החל מאוקטובר 1999, וכן כמשנה למנכ"ל החל ממרץ 2014. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום.

מר עופר אביטל מכהן כמנכ"ל משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ החל מאוקטובר 2010 וכן כמנהל אגף ביטוח חיים באגודה, החל מספטמבר 2015. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום.

מר שמעון גוהר מכהן כמנהל ביטוח המשנה של האגודה החל מינואר 2000. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי. בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום.

מר אלון וינברג מכהן כסמנכ"ל ומנהל אגף התביעות של האגודה החל מיולי 2002. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי בהתאם למפורט לעיל. בהסכם העסקה האישי נקבע כי סיום ההתקשרות עימו תהיה בהודעה מראש של 90 יום.

7. השליטה בתאגיד

בעלת השליטה באגודה הינה אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ ("אגודת האחזקות"), המחזיקה 100% מיחידות ההשתתפות באגודה (למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ ("ניהול סיכונים"), אגודה בת של אגודת האחזקות, וזאת בנאמנות עבור אגודת האחזקות). האחזקות באגודת האחזקות הינן בבעלות כ-267 קיבוצים ותאגידים אחרים מהמגזר הקיבוצי. עוד יצוין, כי כ-17% מהאחזקות באגודת האחזקות הינן בידי משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ ("משקי הקיבוצים") ותאגידים מקבוצתה. מובהר, כי 100% מיחידות ההשתתפות בניהול סיכונים מוחזקות בידי אגודת האחזקות, למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי האגודה וזאת בנאמנות עבור אגודת האחזקות.

8. עסקאות עם בעל שליטה

בהתאם להסכם מיום 16.12.2013 בין אגודת האחזקות, האגודה וניהול סיכונים, אשר נחתם לקראת השלמת השינוי המבני באגודה, הוסכם בין הצדדים, בין היתר, כי אגודת האחזקות לא תבצע חלוקות לחברים בה אם במועד ביצוע החלוקה אינה מחזיקה 130% מההון הנדרש ממנה על פי היתר השליטה שניתן לה ביחס לאגודה או שכתוצאה מביצוע חלוקה כאמור לא תחזיק 130% מההון הנדרש.

9. החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה

בעלת השליטה באגודה היא אגודת האחזקות המחזיקה 100% מיחידות ההשתתפות באגודה (למעט יחידת השתתפות אחת המוחזקת על ידי ניהול סיכונים בנאמנות עבור אגודת האחזקות). כ-17% מהאחזקות באגודת האחזקות הינן בידי משקי הקיבוצים ותאגידים מקבוצתה כמפורט להלן:

משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-67,830 יחידות השתתפות המהוות כ-4.9% מהאחזקות באגודה. משק תשתיות אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-67,830 יחידות השתתפות המהוות כ-4.9% מהאחזקות באגודה. מיטב החזקות אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-67,831 יחידות השתתפות המהוות כ-4.9% מהאחזקות באגודה. הבטחה אגודה שיתופית חקלאית בע"מ מחזיקה ב-37,119 יחידות השתתפות המהוות כ-2.7% מהאחזקות באגודה.

אין נושאי משרה באגודה המחזיקים ביחידות השתתפות באגודה.

10. הון האגודה

הון האגודה מורכב מ-1,392,473 יחידות השתתפות. יחידת ההשתתפות מבטאת חלק מסוים ומוגדר מהון האגודה השווה ליחס שבין יחידת השתתפות אחת לבין כלל יחידות ההשתתפות שהקצתה האגודה.

אין לאגודה מגבלת הון רשום.

11. מרשם חברים

שם החברה	מס' יחידות השתתפות
אחזקות ביטוח חקלאי וניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ	1,392,473
ניהול סיכונים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ	1

12. מען האגודה

המען הרשום של האגודה: רח' החשמונאים 93, תל אביב 6713310, ת.ד. 20190, תל אביב 6120101.

מס' טלפון: 03-5632828

מס' פקסימיליה: 03-5632379

כתובת דוא"ל: www.bth.co.il

13. חברי הוועד המנהל באגודה (תקנה 26)

שנת הלידה		מספר הזהות		השם ושם המשפחה	
1959		055902167		דורון סט	
נתינות		הכתובת			
ישראלית		קיבוץ יגור 30065			
בן משפחה של בעל עניין בתאגיד		עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין		דירקטור חיצוני	
לא		יו"ר פעיל, יו"ר וחבר ועד מנהל במשקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון עתודות הותיקה קרן פנסיה לעצמאים ולשכירים בע"מ, דירקטור בעידן חדש סוכנות לביטוח ימי (מקבוצת משקי הקיבוצים (2011) בע"מ, יו"ר דירקטוריון ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ, דירקטור באלומות (גורן-ב.ט.ח) החזקות (2007) בע"מ		לא	
		חברות בוועדות הוועד המנהל:		תאריך תחילת כהונה	
		חבר ועדת השקעות, חבר ועדת מאזן, חבר ועדת סולבנסי, יו"ר ועדת חברות בנות		12.2009	
בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח		בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית			
לא		כן			
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור:					
השכלה: B.Sc. בכלכלה וניהול מהטכניון, M.Sc. בכלכלה מהטכניון.					
תעסוקה: חבר ויו"ר ועד מנהל משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון עתודות הותיקה קרן פנסיה לעצמאים ושכירים בע"מ, דירקטור בעידן חדש סוכנות לביטוח ימי (מקבוצת ביטוח חקלאי) (2011) בע"מ, דירקטור ויו"ר דירקטוריון דליה אנרגיה בע"מ.					

השם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
גורא מסד	001637438	1939
הכתובת	קבוץ כפר מסריק 25208	
דירקטור חיצוני	לא	
עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	לא	
תאריך תחילת כהונה	7.1998	
חברות בוועדה או בוועדות הוועד המנהל:	לא	

השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור:		
השכלה: לימודי כלכלה באוניברסיטה העברית, הפקולטה לחקלאות.		
תעסוקה: איגוד התעשייה הקיבוצית בע"מ גן שמואל מזון בע"מ, דוקרט אוורגרין אריזות בע"מ, דוקרט איי פי פודסביס בע"מ, דורקט תעשיית אריזות בע"מ, מ.א. יבוא גרעינים בע"מ, ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות אגודה שיתופית מרכזית בע"מ, סילורה ושות', סילורה פיתוח. בעבר: תנובה מרכז שיתופי לשוק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ, תנובה תעשיות מזון אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, ושוברי בר		

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
יצחק באדר	009671330	1946
הכתובת		
קיבוץ גבעת חיים מאוחד 38930		
נתינות	ישראלית	
דירקטור חיצוני	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד
לא	לא	לא
תאריך תחילת כהונה	חברות בוועדה או ועדות של הוועד המנהל:	
6.2002	לא	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור:		
השכלה: תכונות +		
תעסוקה: לשעבר: יו"ר קבוצת גרנות וחבר ועד מנהל בשמונה חברות הקבוצה. יו"ר גבעת חיים מאוחד, דירקטור בחברות הנמנות על קבוצת אלון, בחברות מקבוצת גת, באפיקי עמק חפר, וב.ט.ח. השקעות והחזקות פיננסיות אגש"מ בע"מ.		

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
אבשלום הרן	54764303	1957
הכתובת		
קיבוץ בארי 85135		
נתינות	ישראלית	
דירקטור חיצוני	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד
לא	מנכ"ל משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, שהינה בעל ענין באגודה	לא
תאריך תחילת כהונה	חברות בוועדות של הוועד המנהל:	
12.2012	חבר ועדת חברות בנות	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור		
השכלה: תואר שני בכלכלה מאת הפקולטה לחקלאות ברחובות, MBA מאת אוניברסיטת תל אביב, בוגר במדעי החקלאות האוניברסיטה העברית בירושלים.		
תעסוקה: מנכ"ל משקי הקיבוצים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ, בעבר: מנכ"ל מסר, דירקטור ומנכ"ל דפוס בארי וחברות הבנות, דירקטור דליה אנרגיות כוח בע"מ, דירקטור שדות בע"מ, דירקטור ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ		

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
עודד זבולון	033139569	1976
הכתובת		
קיבוץ צאלים 85520		
נתינות	ישראלית	
דירקטור חיצוני	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד
לא	לא	לא
תאריך תחילת כהונה	חברות בוועדה או ועדות של הוועד המנהל:	
10.2015	חבר ועדת חברות בנות	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור:		

השכלה: BA תואר ראשון בכלכלה מנהל עסקים מאת אוניברסיטת בן גוריון, תואר שני בכלכלה מאת אוני' בן גוריון.

תעסוקה: מנכ"ל משקי הנגב, חבר מועצת המנהלים בתאגידים שלהלן: הנגב- אגודה שיתופית חקלאית של משקי העובדים להובלה, הנגב והערבה בע"מ, מוסד הנגב המרכזי בע"מ, שדמות משקי הנגב בע"מ, ד.נ.ה אסקו בע"מ, אמבר מכון לתערוכות, אגודה שיתופית בע"מ, משקי דן, ד.נ.ה שירותי מימון, מגדלי זרעים בע"מ (יו"ר), זרעי איכות אגודה שיתופית בע"מ (יו"ר), התאחדות האירגונים הכלכליים הקיבוציים, ברית פיקוח 2000 אגודה שיתופית בע"מ, ק.מ.ה בע"מ, אחזקות דלק בע"מ, אלון חברת הדלק לישראל בע"מ, דור אלון אנרגיה בע"מ וחברות בנות בארץ וכמו כן ALON USA ENERGY INC., המועצה לענף הלול, הזרע (1939) בע"מ - דירקטור. מנכ"ל אחזקות צאלים, סמנכ"ל כספים קיבוץ צאלים ודירקטור בתאגידים קשורים, חבר ועד הנהלה משקי הנגב, חבר ועד הנהל מפעלי חבל מעין.

שנת הלידה	מספר הזהות	השם ושם המשפחה
1958	055377659	מיכה דרורי
נתינות	הכתובת	
ישראלית	קיבוץ געש 60951	
בן משפחה של בעל עניין בתאגיד	עובד של : התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין	דירקטור חיצוני
לא	לא	לא
חברות בוועדות של הוועד המנהל :		תאריך תחילת כהונה
לא		2.2014
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור		
השכלה: תואר ראשון במשפטים, תואר שני במדיניות ציבורית		
תעסוקה: יועמ"ש התנועה הקיבוצית, דירקטור ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ		

שם ושם המשפחה צילה דסקל		מספר הזהות 055369581	שנת הלידה 1958
הכתובת שיר השירים 204 אלקנה			
דירקטור חיצוני כן		עובד של : התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין לא	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד לא
תאריך תחילת כהונה 6.2016		חברות בוועדות של הוועד המנהל : חברה בוועדת ביקורת, חברה בוועדת השקעות, יו"ר ועדת מאזן, חברה בוועדת תגמול, חברה בוועדת סולבנסי	
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כן		בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כן	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור השכלה: תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות, רואת חשבון מוסמכת תעסוקה: דירקטורית חיצונית בעגור חברה לניהול קופות גמל וקרנות השתלמות בע"מ, 5 שנים אחרונות מנכ"לית של חברת אי.אמ.אי-עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ.			

שם ושם המשפחה אמיר שלח	מספר הזהות 055403950	שנת הלידה 1958
הכתובת אלכסנדר פן 4/3 תל אביב 6964104		
נתינות: ישראלית		
דירקטור חיצוני כן	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין לא	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד לא

תאריך תחילת כהונה 6.2014	חברות בוועדות של הוועד המנהל: יו"ר ועדת סולבנסי, חבר ועדת ביקורת, חבר ועדת מאזן, חבר ועדת השקעות, חבר ועדת חברות בנות, חבר ועדת תגמול
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כן	בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כן
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור: השכלה: תואר ראשון במדעי הרוח ופילוסופיה. תעסוקה: 5 שנים אחרונות משנה למנכ"ל מגדל.	

השם ושם המשפחה ראובן אבי-טל	מספר הזהות 067388157	שנת הלידה 1947
הכתובת דרך מירה 23 בית יצחק 4292000		נתינות ישראלית
דירקטור חיצוני כן	עובד של: התאגיד, חברה בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין לא	בן משפחה של בעל עניין בתאגיד לא
תאריך תחילת כהונה 6.2014	חברות בוועדות של הוועד המנהל: יו"ר ועדת ביקורת, יו"ר ועדת השקעות, יו"ר ועדת תגמול, חבר ועדת מאזן, חבר ועדת סולבנסי	
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית כן	בעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כן	
השכלה והתעסקות ב-5 השנים האחרונות והתאגידים בהם משמש דירקטור: השכלה: תואר ראשון בהנדסת תעשייה וניהול. תואר שני במנהל עסקים. תעסוקה: יו"ר כרומגן, יו"ר תמוז יזראל, יו"ר דאקרים בע"מ, יו"ר רשיונאל סיסטמס, שותף ומנהל אי.גי.אי בע"מ, חבר ועדה מייעצת של שורץ בית השקעות בע"מ, יו"ר הקרן החדשה לקולנוע וטלוויזיה.		

14. נושאי משרה בכירה באגודה (תקנה 26א')

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
אריה הרמן	050229335	1950
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו:		
מנכ"ל האגודה, דירקטור במשקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ויו"ר כנעני סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור בעידן חדש סוכנות לביטוח ימי מקבוצת ביטוח חקלאי (2011) בע"מ, דירקטור ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד		
לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:		
השכלה: B.S.C הנדסת תעשייה וניהול - אוניברסיטת באר שבע		
תעסוקה: מנכ"ל ביטוח חקלאי, דירקטור במשקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ויו"ר כנעני סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור בעידן חדש סוכנות לביטוח ימי בע"מ.		

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	תאריך הלידה
שמואל הרטשטיין	054073333	1956
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו		
משנה למנכ"ל ומנהל אגף הכספים, דירקטור בכנעני סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור ב- ב.ט.ח השקעות והחזקות פיננסיות – אגודה שיתופית מרכזית בע"מ, דירקטור באלומות (גורן-ב.ט.ח) החזקות (2007) בע"מ, דירקטור בעתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד		
לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:		
השכלה: רואה חשבון		
תעסוקה: רואה חשבון מוסמך, משנה למנכ"ל, מנהל אגף כספים ביטוח חקלאי, דירקטור בכנעני סוכנות לביטוח בע"מ, דירקטור באלומות החזקות, דירקטור בעתודות קרן פנסיה.		

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
אלון וינברג	054155692	1957
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו		
סמנכ"ל, מנהל אגף תביעות		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד		
לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:		
השכלה: LLB משפטים אוניברסיטת תל אביב, BA שפה וספרות אנגלית, ספרות כללית אוניברסיטת חיפה.		
תעסוקה: סמנכ"ל ומנהל אגף תביעות ביטוח חקלאי		

שם ושם המשפחה	מספר הזהות	שנת הלידה
עופר אביטל	058069865	1963
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו		
מנכ"ל משקי הקיבוצים סוכנות לביטוח בע"מ, מנהל אגף ביטוח חיים		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד		
לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות:		
השכלה: BA מינהל עסקים		

תעסוקה:

שם ושם המשפחה גלית דנציגר-דמבו	מספר הזהות 033412511	שנת הלידה 1976
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו מנהלת האגף לביטוח כללי		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות: השכלה: עורכת דין B.A משפטים BA ביטוח M B A מנהל עסקים תעסוקה: חיתום אלמנטארי בביטוח חקלאי החל מ 01.09.2008		

שם ושם המשפחה גלית רובשטיין	מספר הזהות 037662665	שנת הלידה 1975
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו אקטוארית ממונה		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות: השכלה: תואר ראשון בסטטיסטיקה B.A, תואר שני בסטטיסטיקה עם התמחות באקטואריה M.A מאוניברסיטת חיפה. חברה מלאה באגודה הישראלית לאקטואריה F.I.L.A.A. תעסוקה: אקטוארית בתחום חובה חבויות במגדל חברה לביטוח.		

שם ושם המשפחה שמעון גוהר	מספר הזהות 050599737	שנת הלידה 1951
התפקיד בתאגיד, בחברת הבת שלו או בחברה קשורה שלו מנהל ביטוח משנה		
בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד לא		
השכלה וניסיון עסקי ב-5 השנים האחרונות: השכלה: P.E הנדסת מכונות מכללת אורט, ביטוח כללי והנדסי המכללה לביטוח תעסוקה: מנהל ביטוח משנה		

15. מורשה חתימה של האגודה

לאגודה אין מורשי חתימה עצמאיים.

16. רואה החשבון של האגודה

קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, מרח' עמינדב 3 תל-אביב.

17. שינוי בתקנות האגודה

בשנת הדו"ח לא נעשה שינוי כלשהו בתקנון האגודה.

18. המלצות הוועד המנהל בפני האסיפה הכללית והחלטות הוועד המנהל שאינן טעונות אישור אסיפה כללית

ביום 31 במרץ 2016 החליט הוועד המנהל של האגודה להמליץ בפני חברי האגודה לאשר חלוקת דיבידנד בסך של עד 13 מליון ש"ח.

19. החלטות האגודה

בהתאם להחלטת האסיפה הכללית של האגודה מיום 27 בנובמבר 2014, האגודה העניקה כתבי שיפוי ופטור לנושאי משרה באגודה, שהינם בהתאם למגבלות הקבועות לעניין זה בחוק החברות, תוך שהתחייבות לשיפוי מוגבלת באופן בו סכום השיפוי לכלל מקבלי השיפוי בגין אירוע אחד או יוצר לא יעלה על 15% מהונה העצמי של האגודה.

באסיפה כללית של האגודה שהתקיימה ביום 31 במרץ 2016, התקבלו ההחלטות הבאות: לאשר חלוקת דיבידנד בסך של 13 מליון ש"ח; לאשר את הדוח התקופתי של האגודה ליום 31.12.2015; למנות את משרד רואי החשבון קוסט, פורר, גבאי את קסירר לרואי החשבון המבקרים של האגודה; ולאשר את מיסוי רווחי האגודה לשנת 2015 כשותפות של החברים על פי סעיף 62 לפקודת מס הכנסה.

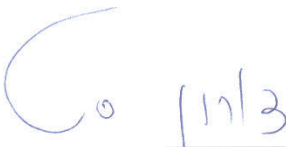
באסיפה כללית של האגודה שהתקיימה ביום 26 במאי 2016 הוחלט למנות את הגב' צילה דסקל כדירקטורית חיצונית באגודה, בתוקף מיום 24 ביוני 2016.

באסיפה כללית של האגודה שהתקיימה ביום 7 ביוני 2016 הוחלט לאשר את התקשרות האגודה בפוליסה לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה באגודה לתקופה של 17 חודשים מיום 1.6.2016 וכי האגודה תהיה רשאית (באישור הוועד המנהל) להאריך את הפוליסה, ללא שינוי מהותי בתנאיה, לתקופות ביטוח נוספות עד ליום 7.6.2019. כן הוחלט לאשר את התקשרות האגודה בהסכם השקעות עם אלומות ניהול תיקי השקעות בע"מ, ולאשר תשלום תגמול משתנה ליו"ר הוועד המנהל בגין שנת 2015.

באסיפה כללית של האגודה שהתקיימה ביום 30 ביוני 2016 הוחלט לאשר את התקשרות האגודה בעסקת השקעה בקרן תשי" 3.

באסיפה כללית של האגודה שהתקיימה ביום 29 בספטמבר 2016 הוחלט לאשר את התקשרות האגודה בהסכם שכירות משנה עם עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ.

אריה הדימן
מנכ"ל וחבר הוועד המנהל

דורון סט
יו"ר הוועד המנהל

תל אביב, 30 במרס 2017